

TAMPEREEN YLIOPISTO

**MATKAILUN LIIKKEENJOHDON
OPISKELIJAN OPPIMISYMPÄRISTÖT**

*Tieto- ja viestintätekniikan sekä sosiaalisen median käyttäminen
asiantuntijuuden kasvamisessa, matkailualan työssä ja vapaa-ajalla*

Hilkka Lahikainen

Tampereen yliopisto
Kasvatustieteen yksikkö
Ammattikasvatus
Pro gradu -tutkielma
Huhtikuu 2015

TIIVISTELMÄ

TAMPEREEN YLIOPISTO, Kasvatustieteen yksikkö

Ammattikasvatus

Lahikainen, Hilkka: **Matkailun liikkeenjohdon opiskelijan oppimisympäristöt**

Tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median käyttäminen asiantuntijuuden kasvamisessa, matkailualan työssä ja vapaa-ajalla

Pro gradu - tutkielma, 100 s., 23 liites.

Ohjaaja Professori Petri Nokelainen

Huhtikuu 2015

Tässä tutkimuksessa selvitettiin, miten ammattikorkeakoulussa opiskelevat, Matkailun liikkeenjohdon koulutusohjelman opiskelijat, kokevat tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median käytön oppimisen apuna. Tarkemmin tarkastelun kohteina tässä oppinnäytteessä olivat oppiminen, tietokoneen käyttötaidot, kokemukset ja odotukset oppimisen suhteen tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median avulla. Lisäksi tarkasteltiin yksilöä, yhteisöä ja vuorovaikutusta sekä ammattiin kasvamista.

Tutkimukseen osallistui 75 opiskelijaa Matkailun liikkeenjohdon koulutusohjelman vuosiluokilta kaksi ja kolme. Tutkimusaineisto kerättiin HAAGA-HELIAN ammattikorkeakoulussa, Haagan Campuksella Helsingissä loka- ja marraskuussa 2013. Tutkimusmenetelminä olivat kyselyn tekeminen ja teemahaastattelut. Tutkimus on oppimisteoreettinen tutkimus ammattikorkeakoulussa. Tätä tutkimusta jäsensivät kognitiivinen oppimiskäsitys ja konstruktivistinen oppimisteoria. Tutkimuksessa sivuttiin hieman sosiokulttuurista teoriaa. Tutkimus sisältää kvalitatiivisen osuuden ja kvantitatiivisen osuuden. Kvalitatiivinen aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä ja kvantitatiivinen aineisto käsiteltiin tilastotieteen menetelmillä. Tutkimuksen suuntaus on uuspositivistinen ja hypoteesiton, koska tutkimus on kartoittava tutkimus ja silloin ennako-oletukset eivät ole tarpeellisia. Tutkimuksen avulla kerättyä tietoa voidaan käyttää tulevien koulutuksien suunnitteluun.

Tutkimuksen perusteella oppijat kokivat ensinnäkin olevansa tyytyväisiä siihen, että oppilaitos tarjoaa nykyaikaisia oppimisen tapoja ja tieto- ja viestintäteknikan koettiin edistävän subjektiivista ammatillista oppimista matkailun liikkeenjohdon koulutuksessa. Opiskelijat toivoivat lisää tietoutta uusista kanavista ja niiden käytöstä sekä edelleen monipuolisia oppimismahdollisuuksia ja erilaisia oppimistapoja. Toiseksi tutkimus osoitti, että tietotekniikkaa osataan käyttää hyvin ja suosituimpia kanavia vapaa-ajankäytössä, opiskelussa ja matkailualan työssä ovat tutkimuksen mukaan Internet, Facebook ja You Tube, tekstinkäsittelykanavat sekä opiskeluissa lisäksi Moodle. Kolmanneksi tutkimuksen mukaan sosiaalinen kanssakäyminen ja yhteisöllisyys näyttävät edistävän oppimista. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median kanavat ovat käyttökelpoisia ja tarpeellisia opiskelussa, ja niiden oppimista kannattaa tukea, koska ne edistävät oppimista ja asiantuntijuuden kasvamista ammattikorkeakoulussa. Sosiaalinen kanssakäyminen edistää oppimista ja tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median kanavat ovat hyviä välineitä ryhmätöissä, tehtävien tekemisessä ja yhteydenpidossa harjoitteluaikana.

Avainsanat: Tieto- ja viestintäteknikka, sosiaalinen media, oppiminen, odotukset, vuorovaikutus, matkailuala, ammattikorkeakoulu

ABSTRACT

UNIVERSITY OF TAMPERE
Department of Education
School of Vocational Education

Lahikainen, Hilikka:

Learning environments of the students in the Degree Programme in Tourism Management. Students' use of communication technology and social media in supporting professional growth, enhancing learning and during leisure time

Master's Thesis, 100 pages, 23 appendix pages
Supervisor: Professor Petri Nokelainen
April 2015

The main research focus in this thesis was surveying students' experiences and opinions related to studying and learning based on information and communication technology and social media. The students were undergraduate students selected from the Degree Programme in Tourism Management in Haaga-Helia University of Applied Sciences. Surveyed opinions were compared between students' actual reported customs of using both information and communication technology and social media. Their opinions about information and communication technology and social media were also compared with self-reported IT-skills, experiences and expectations concerning learning.

The data for the study were collected at HAAGA-HELIA University of Applied Sciences in Helsinki at its Haaga Campus in October and November 2013. Material for the research study was collected by a paper survey and by conducting theme interviews. A total of 75 students participated in the survey and of those 6 students participated in an interview. This research is based on the understanding of learning theories, cognitivism and constructivism and partly on sociocultural theory. The present research consists of a mixture of qualitative and quantitative research methods. The research material was analyzed by content analysis and statistical tests using SPSS. Theoretical framework consisted of educational principles, which are used when studying with information and communication technology and social media. The paradigm of this research was postpositivism and since this was an initial survey and it was conducted without initial hypothesis. The result of this research is useful when planning new strategies for learning.

The main findings of the research were the following. Firstly, this research found that the students' surveyed were quite satisfied with learning utilizing communication technology and social media at HAAGA-HELIA University of Applied Sciences. However, in the future students wanted to have more information about new ways of learning with different channels. Secondly, the research found that overall the students were able to use information technology and the most popular ways of social media learning were Internet, Facebook, You Tube, Word and also Moodle. Thirdly, social communication and collaborative learning with others are important, because they seem to improve subjective learning experience according to this research. To conclude, this research concerned the self-reported behaviours, abilities and needs of students to use communication technology and social media as tools for learning at the University of Applied Sciences. The conclusion is that these channels are experienced to be useful

and needed by students as an additional tool for learning together in a university setting, and to support professional growth of students. Therefore it is crucial to facilitate these needs to further advance learning. Social communication improves learning and communication technology and social media tools are good when making group works based on real work life or when having the internship abroad.

Key words: Information and communication technology, social media, learning, communication, tourism branch, University of Applied Sciences

Sisällysluettelo

TIIVISTELMÄ.....	2
ABSTRACT	3
1 JOHDANTO	8
1.1 Tutkimuksen taustaa.....	8
1.2 Aiempia tutkimuksia tieto- ja viestintäteknii- kän sekä sosiaalisen median käytöstä oppimisen tukena	9
1.3 Tutkimuksen tarkoitus.....	12
1.4 Tutkimuksen teoreettinen viitekehys ja tutkimuskysymykset	12
1.5 Tutkimuksen rakenne	16
2 TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIikka SEKÄ SOSIAALINEN MEDIA OSANA OPPIMISTA	17
2.1 Tieto- ja viestintäteknii- kan alkuvaiheista sosiaalisen median nettisukupolveen 17	
2.2 Tieto- ja viestintäteknii- kka sekä sosiaalinen media opetus- käytössä	18
2.3 Tietotekniikka matkailu- alan töissä	22
3 OPPIMISKÄSITYKSIÄ LIITTYEN TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIikkaAN SEKÄ SOSIAALISEEN MEDIAAN	24
3.1 Suunnitellut tekijät.....	24
3.1.1 Konstruktivismi ja sosiokonstruktivismi oppimisessa	25
3.1.2 Ymmärtävä oppiminen	26
3.1.3 Tutkiva oppiminen.....	26
3.1.4 Trialoginen tiedonluomisen malli	27
3.2 Intrapersonalliset tekijät	28
3.2.1 Oppimistyylien tunnistaminen ja hyödyntäminen	29
3.2.2 Reflektio ja kriittinen reflektio.....	30
3.2.3 Palaute osana oppimista	31
3.2.4 Motivaatio	32
3.2.5 Tavoiteorietaatio	33
3.2.6 Tunteista oppimisessa.....	35
3.3 Interpersonalliset tekijät	35
3.3.1 Sosiokulttuurinen teoria.....	35
3.3.2 Muiden ihmisten vaikutus oppimiseen	36
3.3.3 Opettajan rooli.....	37
4 NÄKÖKULMIA ASIANTUNTIJUUTEEN	39
5 TUTKIMUSPROSESSI	43
5.1 Tutkimusorganisaatio ja tutkittavat henkilöt	43
5.2 Mittausmenetelmät	44
5.2.1 Kvalitatiivinen tutkimusosuus.....	45
5.2.2 Kvantitatiivinen tutkimusosuus	48
5.3 Tutkimuksen luotettavuus	53

5.4	Eettisyys	54
6	TUTKIMUKSEN TULOKSET	55
6.1	Tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena	62
6.2	Tietotekniikkataidot ammattikorkeakoulun matkailun liikkeenjohdon opiskelijoiden keskuudessa	68
6.3	Miten yksilöllisyys ja yhteisöllisyys sekä vuorovaikutus ilmenevät opiskelijoiden arjessa?	79
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	82
8	POHDINTA	85
	LÄHTEET	94
	LIITTEET	101
	Liite 1. Kyselylomake.....	101
	Liite 2. Haastatteluteemat	112
	Liite 3. Haastatteluteemojen vastausten analysointi	114
	Liite 4. Tilastollisia tietoja	116
	Liite 5. Moodi- ja mediaaniluvut	117
	Liite 6. Normaalisuuden testaus, kysymys 4.....	118
	Liite 7. Normaalisuuden testaus, kysymys 6.....	119
	Liite 8. Normaalisuuden testaus, kysymys 8.....	120
	Liite 9. Avoimen kysymyksen vastausten analysointikaavake.....	121

Kuvaluettelo

Kuva 1. Tutkimuksen viitekehys, matkailualan opiskelijan oppimisympäristöt ja oppimisverkosto	15
Kuva 2. Sisäinen motivaatio	32

Taulukkoluetelo

Taulukko 1. Vanha ja uusi oppiminen	25
Taulukko 2. Säätelyn asteet ja alueet	34
Taulukko 3. Esimerkki sisällönanalyysistä	46
Taulukko 4. Haastatteluajat ja litteroinnit	48
Taulukko 5. Operationalisointi teoriasta kysymyksiin	50
Taulukko 6. Aiempi koulutus ja ikäryhmät	56
Taulukko 7. Taulukko tämän tutkimuksen tilastollisista testeistä	57
Taulukko 8. Mittaritiedot, Cronbachin alfa -testien tulokset ja Khiin neliötestin tulokset	60
Taulukko 9. Kysymyksen kuusi vastaukset	65
Taulukko 10. Opiskelijoiden mielipiteitä tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median oppimiskäytöstä	66
Taulukko 11. Avoin kysymyksen vastausten analyysi-yhteenveto	68
Taulukko 12. Tietotekniikkataitojen osaaminen opiskelijoiden arvioimana	69
Taulukko 13. Kruskal-Wallis testi osaamisesta ja suhtautumisesta tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäyttöön	71
Taulukko 14. Kruskal-Wallis testin Khiin neliötestin arvot	73
Taulukko 15. Oppimista tukevat ohjelmat ja kanavat	74
Taulukko 16. Opetuskäyttöön parhaiten soveltuvat ohjelmat ja kanavat	75
Taulukko 17. Työssä käytettävät ohjelmat ja kanavat	77
Taulukko 18. Vapaa-ajalla käytettävät ohjelmat ja kanavat	78
Taulukko 19. Yhteenvetotaulukko kanavien käytöstä	79
Taulukko 20. Yksin ja yhdessä työskentelyn tarkastelua	80

1.2 Aiempia tutkimuksia tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käytöstä oppimisen tukena

Matkailuala on perinteisesti ollut edelläkävijä sähköisessä kaupankäynnissä ja koulutuksen tulee pysyä kehityksessä mukana. Matkailualan koulutus uudella tavalla tieto- ja viestintätekniiikan välineillä ja ohjelmilla antaa opiskelijoille todennäköisesti mielekkäitä oppimiskokemuksia, tehostavat opiskelua, ja lisäävät mahdollisuuksia innovatiivisuuden kehittymiselle yksilötasolla. Matkailualan asiakkaat käyttävät verkkopalveluja, sillä Järvensivun (2014) esityksessä käy ilmi, että jopa 80 prosenttia 16 - 74 -vuotiaista suomalaisista käyttää päivittäin internetiä.

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta (2013) esittävät oppimiseen ja digitaaliseen lukutaitoon liittyviä ilmiöitä. Valiokunta esittää, että tärkeitä taitoja ovat esimerkiksi tieto- ja viestintätekniiikkataidot, itseohjautuvuus ja kyky ajatella kriittisesti. Toisten kanssa työskentelyssä tarvitaan vuorovaikutustaitoja ja sosiaalisia taitoja. Oppimisessa on kyse ihmisen luottamuksesta itseensä ja hänen omaan kykyynsä oppia. Onnistumiset kannustavat oppimaan. (Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta, 2013.)

Vainionpää (2006) tutki kokemuksia verkko-opiskeluista ja oppimateriaaleista. Tutkimuksessa selvisi, että verkko-opiskelu koettiin positiivisesti ja siitä oli hyötyä. Verkko-opiskelu oli opiskelijoiden mukaan myös mielekästä ja monipuolista. Etuna tutkittavat näkivät sen, että koulutus ei sido tiettyyn paikkaan, eikä aikaan. Tietoteknisiä ongelmia tutkimuksen mukaan oli kolmanneksella vastaajista. Vainionpää tutki myös sitä, miten erilaisen oppimistyylin, opiskelumotivaation ja itseluottamuksen omaavat henkilöt kokevat verkkokurssit ja käytettävät materiaalit. Suurin osa Vainionpään (2006) tutkimukseen osallistuneista henkilöistä hahmottaa asiat laajasti ja myönteisimmin suhtautuivat globaalisti ja reflektiivisesti ajattelevat henkilöt. Itseluottamus ja motivaatio, jotka olivat korkealla tutkimukseen osallistuneiden keskuudessa, lisäävät verkkokurssin tarkoituksenmukaisuutta. Tutkimuksessa verkkokurssien oppimateriaalit koettiin laadukkaiksi. (Vainionpää, 2006.)

Pedagogisesti mahdollisimman hyvin käytettynä tieto- ja viestintätekniiikka sekä sosiaalinen media voivat olla tehokkaita apuvälineitä. Syvälinen oppiminen verkkotyöskentelyssä ja yhdistetyssä oppimisessa tuottaa opiskelijoille tyytyväisyyttä ja opiskelijat pystyvät kokemaan näissä opinnoissa voimakasta läsnäolon tunnetta, joka

edistää oppimista. Tavoitteena yhdistetyssä oppimisessa eli sellaisessa oppimisessa, jossa käytetään sekä luokkahuoneopetusta, että verkko-opiskelua, on oppimisen tehostaminen. (Akyol & Garrison, 2011.) Castaño-Muñoz, Duart & Sancho-Vinuesa (2014) esittävät, että yhdistetty oppiminen on tehokkaampaa kuin kasvokkain oppiminen ja tehokkuuteen vaikuttaa se, miten aika käytetään Internetissä oppimiseen. Ainoastaan tietojen lähettäminen ja tietojen etsiminen eivät ole tehokkaita oppimisen edistäjiä, vaan tarvitaan vuorovaikutteista oppimista eli yhdessä toisten kanssa oppimista, joka on tehokasta. (Castaño-Muñoz, Duart & Sancho-Vinuesa, 2014.)

”Sosiaalinen media ja nuoret 2013” - tutkimuksessa, jonka ovat tehneet Ebrand Suomi Oy ja Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalvelut, tutkittiin nuorten tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median palveluja. Tutkimus toi esiin 13 - 29 vuotiaiden nuorten sosiaalisen median palveluiden käyttöä ja läsnäoloa netissä. Tutkimuksen mukaan keskivertonuori käyttää 14 - 18 tuntia viikossa sosiaalisen median parissa. Sosiaalista mediaa käytetään kotona, jonkun verran opiskelupaikalla ja kavereiden luona. Eniten nuoret käyttävät tutkimuksen mukaan Facebookia, Bloggeria, Google+- palvelua, You tubea, Twitteriä ja Tumblr-palveluita. Myös Irc-galleria, Instagram ja Kuvake.net ovat suosittuja. Nuoret arvioivat Facebookin suosion jatkuvan vuoden ja viiden vuoden kuluttua. Internetissä nuoret lukevat, katsovat sisältöjä, seuraavat sosiaalisen median kanavilla toisten nuorten kirjoittelua ja tuottavat tekstisisältöjä sosiaalisessa mediassa. Puolet nuorista toivoisi sosiaalisen median opetusta oppilaitoksiin. (Weissman & Huovinen, 2013.)

Tiedon rakentelu on kognitiivinen prosessi, jossa tietoarakennetaan yhdessä toisten kanssa. Opiskelijat tuovat verkkotapaamisiin yksilöllisiä ja yhteisöllisiä asenteita, erilaisia taitoja ja käyttäytymistapoja. Opettaja tuo ohjausta ja tukea oppimiseen verkossa ja osallistuu sosiaaliseen kanssakäymiseen opiskelijoiden kanssa. (Shea ym., 2014.) Sosiaalinen media voi Hintikan (2014) mukaan olla edistämässä yksilöllistä ja yhteisöllistä oppimista. Sosiaalisen median avulla voidaan siis edistää oppimista ja muuttaa pedagogiikkaa. Tulevaisuutta kartoittavassa eDelfoi-kyselyssä panelistien mielestä opetus suuntautuu tulevaisuudessa yhä enemmän ulkomaailmaan ja oppijan sosiaalisiin taitoihin. (Hintikka 2014.)

Edellä esitellyistä tutkimuksista muodostuu kuva siitä, minkälaisia onnistumisia ja kehittämiskohteita havaitaan tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median

oppimiskäytön suhteen. Parhaimmillaan tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media ovat hyviä välineitä oppimisen tukena ja voivat tehdä oppimisesta tehokasta ja mielenkiintoista. Myös erilaisia esteitä voi olla tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median opetuskäytön suhteen, kuten Sipilä (2013) on esittänyt väitöskirjassaan. Väitöskirjassa tutkittiin tieto- ja viestintäteknikan käyttöönottoa ja hyödyntämistä opetuksessa. Tutkija otti selvää siitä, että onko olemassa erilaisia mielipiteitä, jotka estävät opusteknologian käytön. Sipilä (2013) toteaa, että kansallisen muutosprosessin avulla ei ole onnistuttu saavuttamaan pysyviä toimintakulttuurin muutoksia oppilaitoksiin. Tutkijan mukaan tarvitaan koulutusta, pedagogisten ideoiden tukemista ja lisäksi opettajan ja oppilaan aktiivista osallistumista toimintaan. Aktiivisen osallistumisen tarkoituksena oli tuoda tieto- ja viestintäteknikka osaksi opetusta, opiskelua ja oppimista. (Sipilä, 2013.)

Aiemmissä tutkimuksissa tuli esille tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median käytöstä oppimisen apuna, että oppimisessa ja vuorovaikutuksessa tärkeitä tekijöitä ovat yksilön vastuu omasta oppimisesta, vuorovaikutus toisten kanssa ja yhteisön jäsenten tuki. Ginns ja Ellis (2007) esittävät, että opiskelijoiden asenteet oppimista kohtaan muodostuvat heidän aiemmista laadukkaista oppimiskokemuksista. Ilmiöitä, jotka kannustavat käyttämään tieto- ja viestintäteknikkaa oppimisen tukena, ovat esimerkiksi joustavuus ja se, että tietoa on paljon ja tiedot ovat nopeasti saatavilla. (Ginns & Ellis, 2007.)

Taipale-Lehto (2012) ja hänen työryhmänsä, johon kuului jäseniä matkailu- ja ravitsemuspalvelujen koulutustoimikunnasta ja lisäksi muita asiantuntijoita, kartoittivat matkailualan tulevaisuuden osaamistarpeita. Taipale-Lehdon (2012) Opetushallitukselle tekemä raportti tuo esiin osaamistarvekartoituksen vuosille 2012 - 2026. Tärkeinä asioina raportissa tulivat esille alan perustaidot, ydinosaaminen, kielitaito ja kulttuuriosaaminen. Tärkeää matkailualalla on tuntee turvallisuusseikat, kriisinhallinta-asiat ja tieto- ja viestintäteknikkataidot. Osaaminen, asioihin reagointi ja nopea toiminta, hyvät johtamistaidot ja erilaisuuden arvostaminen ovat tärkeitä matkailu- ja ravitsemusalalla. (Taipale-Lehto, 2012.)

Miten oppijat itse kokevat onnistuvansa käyttäessään tieto- ja viestintäteknikkaa sekä sosiaalista mediaa oppimisen apuna ja minkälaisia asenteita heillä on uudenlaista oppimista kohtaan? Tässä tutkimuksessa kartoitettiin ammattikorkeakoulun

opiskelijoiden suhtautumista tieto- ja viestintäteknikkaan sekä sosiaaliseen median kanavien ja välineiden käyttöä oppimisen apuna asiantuntijuuden kasvamisessa, matkailualan työssä ja vapaa-ajalla.

1.3 Tutkimuksen tarkoitus

Tässä opinnäytteessä kartoitettiin HAAGA-HELIAN Haagan yksikön ammattikorkeakoulun opiskelijoiden käsityksiä oppimisesta tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median avulla. Tutkimuksessa kartoitettiin opiskelijoiden taitoja ja tottumuksia käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa sekä sosiaalisen median kanavia. Opinnäytteessä selvitettiin tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median vaikutusta oppimiseen ja työssä mahdollisesti käytettäviä ohjelmia ja kanavia. Tarkastelun kohteina tässä opinnäytteessä olivat oppiminen tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median avulla, yksilö ja yhteisö sekä vuorovaikutus yhteisössä. Näitä tekijöitä tarkasteltaessa muodostui kuva siitä, minkälaista tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median kanavien ja ohjelmien käyttöä opiskelijat toivoivat Matkailun liikkeenjohdon koulutusohjelman opiskelussa.

1.4 Tutkimuksen teorettinen viitekehys ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen viitekehys (kuva 1) muodostuu siitä, että tieto- ja viestintäteknikka sanoina viittaavat tietoon ja tieto puolestaan viittaa oppimiseen. Viestintä on ihmisten välistä kommunikaatiota, vuorovaikutusta, joka voi tapahtua ihmiseltä ihmiselle. Viestintä voi olla virallista tai epävirallista ja vuorovaikutus voi tapahtua erilaisissa konteksteissa, ihmisen vuorovaikutus- ja oppimismaailmoissa. Sosiaalinen media sanoina viittaavat sosiaaliseen kanssakäymiseen, yhteisöllisyyteen, vuorovaikutukseen ja tiedon jakamiseen. Viestinnässä oppimisella on osansa formaalissa kouluympäristössä, informaalissa koti- ja vapaa-ajanympäristössä ja työympäristössä. Tässä opinnäytteessä käsiteltiin oppimista ja vuorovaikutusta tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median avulla toteutettuna. Kahden haastateltavan kommentit aiheesta:

”No kotikäytön suhteen, tulee käytettyä perus-sosiaalista mediaa esimerkiksi facebook, siitä on tullut ihan tota noin viestintäväline ystävien kanssa, että se on vähentänyt tosi paljon esimerkiksi kännykän käyttöä, koska siellä hoidetaan yleensä kaikki ja katsotaan viimeiset kuulumiset ja muut.”(Haastateltava 31).

”Se on ihan niin kuin mä sanoin, se vaan kasvaa ja kaikki on siellä somessa ja mitään ei tehdä oikeestaan niin kuin face to face.”(Haastateltava 30).

Tämä tutkimus on kasvatustieteellinen opinnäytetyö, jossa ovat tarkastelun kohteina oppiminen, tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisen apuna ja vuorovaikutus ihmisten kesken. Tässä opinnäytteessä oppiminen koostuu Toikkasen (2012) esittämän teorian mukaisesti pedagogisista eli kasvatuksellisista periaatteista sekä didaktisista tekijöistä eli opetuskäytännöistä. Oppiminen käsittää kognitiivisia tekijöitä eli opiskelijan tietoja ja taitoja ja affektiivisia tekijöitä eli motivaation, tavoitteet ja tunnetilan. Tarkastelussa ovat myös tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median avulla oppimisessa vaikuttavat sosiaalisten vuorovaikutustekijöiden näkökulmat. Tämän tutkimuksen viitekehyksessä oppija nähdään aktiivisena toimijana ja yhteisön jäsenenä. Jokainen ryhmän jäsen tuo oman käsityksensä asioista ryhmään, vaikuttaen yhteiseen lopputulokseen.

Tutkimuksen viitekehys (kuva 1), tuo esiin matkailualan opiskelijan oppimisympäristöt. Näitä oppimisympäristöjä ovat koulussa oppiminen ja sosiaalinen kanssakäyminen ihmisten kesken. Oppimisympäristöihin kuuluvat tässä tutkimuksessa matkailualan työ ja harjoittelu työpaikoilla sekä kodin ja vapaa-ajan oppiminen. Kaikissa oppijan oppimisympäristöissä tapahtuu oppimista yksilötasolla, yhteisötasolla eli vuorovaikutuksessa toisten kanssa tai verkkovuorovaikutuksena.

Oppimisympäristöihin liittyvät formaali oppiminen, informaali oppiminen ja nonformaali oppiminen. Formaali oppiminen on muodollista ja kasvatuksellista oppimista ja tavoitteet on määritelty virallisesti. Informaali oppiminen on epämuodollista oppimista ja nonformaali oppiminen on sellaista oppimista, jossa ei tavoitella tutkintoa. Usein nonformaali koulutus tarkoittaa esimerkiksi aikuisten täydennyskoulutusta. (Kuukasjärvi, 2015.) Tässä tutkimuksessa formaalia oppimista edustaa ammattikorkeakoulussa oppiminen. Työpaikoilla oppiminen voi olla

informaalia tai nonformaalia. Vapaa-ajalla oppiminen voidaan nähdä informaalina oppimisena.

Matkailuala on monipuolinen ala työskennellä, sillä sitä määrittävät henkilökohtainen vuorovaikutus ja verkkovuorovaikutus asiakkaiden, organisaation jäsenten sekä sidosryhmien kanssa. Liikkeenjohdon työ matkailualalla edellyttää monipuolisuutta ja laaja-alaista ymmärrystä asiakkaiden, henkilökunnan ja liiketaloudellisten seikkojen suhteen. Kansainvälisyys ja kulttuuriosaaminen kuuluvat matkailualan työhön. Asiantuntijuuden kasvamisen ja koulutuksen kehittämisen avulla pyritään mahdollistamaan hyvä johtamisosaaminen matkailualan liikkeenjohdossa. Asiantuntijuuden kasvaminen kuuluu tämän opinnäytetyön viitekehykseen, koska empiirisen tutkimuksen kohderyhmänä ovat ammattikorkeakoulun matkailualan opiskelijat. Tutkimuksen näkökulma on opiskelijälähtöinen.

Opinnäytetyötä jäsentävät kognitiivinen oppimiskäsitys, konstruktivistinen tiedonkäsitys ja lisäksi tutkimus sivuaa sosiokulttuurista teoriaa. Nämä teoriat sopivat tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median avulla toteutettavaan oppimiseen ja yhdessä teoriat täydentävät toisiaan. Nämä oppimis- ja tiedonkäsitykset auttavat hahmottamaan tutkittavaa ilmiötä eli tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median avulla tapahtuvaa oppimista ammattikorkeakoulussa.

Tässä opinnäytteessä kartoitettiin opiskelijoiden toiveita tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median oppimiskäytön suhteen. Tutkimusmetodeina tässä tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivisia ja kvantitatiivisia menetelmiä yhdessä, että ilmiöistä saadaan laajempi käsitys. Paradigma tässä tutkimuksessa on uuspositivistinen, koska kvantitatiivinen tutkimus on osana tätä opinnäytettä. Uuspositivistinen tieteenfilosofia pitää sisällään ajatuksen, että todellisuus on muutakin kuin pelkästään sitä, mitä näemme tai koemme. Vaikka tässä tutkimuksessa tulee asioita esille opiskelijoiden kertomana, osa asioista ja ilmiöistä jää ilman huomiota. Totta on se, mikä voidaan tutkimuksen avulla löytää. Tavoitteena postpositivismissa on objektiivisuus, mutta täydelliseen lopputulokseen ei päästä. Tutkimustuloksia verrataan aiempaan alan tutkimustietoon ja kasvatustieteellinen tiedeyhteisö arvioi opinnäytteen tuloksia. (Metsämuuronen, 2005.)

Kuva 1. Tutkimuksen viitekehys, matkailualan opiskelijan oppimisympäristöt ja oppimisverkosto

Tutkimuskysymykset

Tämän viitekehyksen ja kognitiivisen oppimiskäsityksen, konstruktivistisen tiedonkäsityksen ja sosiokulttuurisen teorian avulla etsittiin vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Miten tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena näyttäytyvät ammattikorkeakoulun opiskelijoille?
2. Minkälaisia ovat ammattikorkeakoulun opiskelijoiden tietotekniikkataidot ja tavat käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa sekä sosiaalista mediaa?
3. Miten yksilöllisyys ja yhteisöllisyys sekä vuorovaikutus ilmenevät opiskelijoiden arjessa?

Tämän tutkimuksen ulkopuolelle jäävät fyysiset tekijät eli tilat ja teknologia, koska alueet ovat niin laajoja ja teknologia muuttuu nopeasti. Tilojen ja teknologian tarkastelut eivät ole tässä kasvatustieteellisessä näkökulmassa välttämättömiä tarkastella. Mielenkiintoista olisi ollut tietää opettajien ja matkailualan työnantajien näkökulmat tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median vaikutuksista matkailualan opetukseen, myyntityöhön ja markkinointitoimiin, mutta aiheiden laajuuden vuoksi niitä ei voitu käsitellä tässä yhteydessä.

1.5 Tutkimuksen rakenne

Opinnäyte etenee siten, että johdannon jälkeen luvussa kaksi tulee esiin seikkoja, jotka liittyvät tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median kanaviin osana oppimista. Luvussa kolme on oppimiskäsityksiä liittyen tieto- ja viestintäteknikkaan sekä sosiaaliseen mediaan. Luku neljä sisältää näkökulmia asiantuntijuuteen. Luvussa viisi on esitettyä tutkimusprosessiä. Tutkimustulokset ovat luvussa kuusi ja luvussa seitsemän esitetään johtopäätökset tutkimuksesta. Luvussa kahdeksan on tutkimuksen pohdintaosuus.

2 TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIikka SEKÄ SOSIAALINEN MEDIA OSANA OPPIMISTA

Tässä luvussa tulee esiin näkökulmia tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median opetuskäytöstä. Luvussa 2.1 on historiaa tieto- ja viestintätekniiikan alkuvaiheista sosiaalisen median nettisukupolveen ja luvussa 2.2 on näkökulmia tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median opetuskäyttöön. Luvussa 2.3 on esitetty matkailualalla käytettäviä tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käyttötapoja.

2.1 Tieto- ja viestintätekniiikan alkuvaiheista sosiaalisen median nettisukupolveen

Tietotekniikan opetuskäytön historiallinen tarkastelu osoittaa, että 80-luvulla pääpaino oli ohjelmoinnissa ja 90 -luvulla työvälinohjelmassa (esimerkiksi ToolBook, Director). Vaikka 90 -luvulla oli korkean tason ohjelmointiin perustuvia tietokoneavusteisia opetusohjelmia (TAO), niiden avulla kehitettyjen sovellusten käyttö oli haasteellista laiteympäristön määrittelyn ja yhteensopivuuteen liittyvien ongelmien vuoksi. (Heino ym. 2011.)

Oppimisteoreettisessa tutkimuksessa painopiste siirtyi oppijaa aktivoivien, opetusmenetelmien tarkasteluun. Yhteisoppiminen, tutkiva oppiminen ja tekemällä oppiminen ovat oppijaa aktivoivia oppimismenetelmiä. 2000- luvulla todettiin, että tietotekniset taidot opitaan parhaiten liittämällä ne eri oppiaineiden opetukseen, ja tärkeää oli myös tiedon hankkiminen ja tuottaminen. (Heino ym., 2011.) Tieto- ja viestintätekniiikka käsittää nyt integroituvat tieto- ja viestintävälinoheet, langattomat välineet ja mobiiliteknologian. Opetusteknologia on opetukseen liittyvää tieto- ja viestintäteknologiaa, jossa on opetettavia sisältöalueita. (Meisalo, Sutinen & Tarhio, 2003.)

2.2 Tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media opetuskäytössä

Tieto- ja viestintäteknikka, sekä media opetuskäytössä tarkoittavat Määritelmäryhmän (2009) mukaan luovaa ja kriittistä mediaosaamista. Luova osaaminen on erilaisten omien sisältöjen tuottamista ja kriittinen osaaminen on sisältöjen vastaanottamista ja niiden lukemista ja arviointia. Opetuksessa tieto- ja viestintäteknikka sekä media ovat sosiaalista mediaosaamista, sekä teknistä käyttötaitoa. (Aaltonen ym., 2010.)

Sosiaalinen media oppimisessa tarkoittaa verkkopalveluita, joita ovat esimerkiksi Facebook, Twitter, blogit, wikit, You Tube ja Wikipedia. Opetuksessa sosiaalista mediaa käytetään oppimisprosessiin. Sosiaalinen media tukee oppijan itsenäistä opiskelua ja vertaisoppimista, sillä sosiaalisessa mediassa kaikki oppivat toisiltaan. Ongelmalähtöinen ja tutkiva oppiminen ovat käyttökelpoisia pedagogisia malleja tässä tapauksessa. Yhteisten tavoitteiden laatiminen liittyy sosiaalisen median opetuskäyttöön. Sosiaalinen media mahdollistaa vuorovaikutuksen ja oppimisprosessi voi muodostua esimerkiksi videoneuvotteluista tai yhteistuottamisesta wikin avulla. Sosiaalisessa mediassa on mahdollista reflektoida blogissa, kommentoida kirjoituksia ja yhdistää oppimistehtäviä oikeisiin arjen ongematilanteisiin. (Manninen ym., 2007.)

Mitä on muuttunut aiempiin oppimisympäristöihin verrattuna? Perinteiseen luokkahuoneopetukseen verrattuna tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena antavat monipuolisia mahdollisuuksia kanssakäymiseen, toisten kanssa kommunikointiin, yhteisölliseen tutkivaan työtapaan, ja laajaan ympäristöön. Virtuaaliympäristön avulla mahdollistuvat yhdessä tiedon luominen, jakaminen ja muokkaus. (Mason & Rennie, 2008.) Käytettäessä tieto- ja viestintäteknikkaa oppimisen apuna saadaan paljon erilaista tietoa ja tiedon runsauden vuoksi tulee oppia valitsemaan oikeanlaista ja luotettavaa tietoa. (Tapscott, 2010.)

Oppimisen toteutusvaihtoehtoja tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median avulla

Tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media antavat monipuolisia vaihtoehtoja opiskelulle. Formaalisissa oppimisessa kurssit voivat olla perinteisiä luokkahuoneluentoja tai sellaisia, joissa on osittain luokkahuonetyöskentelyä ja osittain verkkotyöskentelyä tai kurssi voi olla kokonaan verkossa. Kokonaan verkossa oleva kurssi voi olla

etäluentona (suorana luentona tai nauhoitettuna luentona). Oppiminen verkkokurssilla voi olla interaktiivista toimintaa, johon opiskelijat voivat osallistua aktiivisesti kommentoimalla ja tekemällä ryhmätöitä. (Rogers, 2007.) *Sulautettu oppiminen* (blended learning) tarkoittaa erilaisten oppimismuotojen yhdistämistä oppimista tukevalla tavalla. *Oppimisympäristö-käsite* tarkoittaa ympäristöä, jossa opitaan ja joka muodostuu oppijan fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista tekijöistä. (Manninen ym., 2007.)

Tieto- ja viestintäteknikkaa apuna käyttäen oppiminen tapahtuu esimerkiksi siten, että oppijalla on opiskelumateriaalia, josta hän asettaa itselleen kysymyksiä. Kuvat, kysymykset ja vastaukset yhdessä muodostavat oppijalle käsityksen asiasta. Oppijalla on kokemuksia aiemmista tehtävänäratkaisuksista ja myös aiempia kokemuksia elämän eri osa-alueilta. Oppija liittää aiemmat tiedot uuteen tietoon, muodostaen uudenlaisen kokonaisuuteen. Näihin uusiin oivalluksiin pyrkivissä prosesseissa tietokone on oppimisen apuna ja tavoitteena on mahdollisimman hyvä oppimistulos. (Meisalo ym., 2003.) Kun hallitaan perusteet tietotekniikasta, voidaan oppia helpommin uusia asioita ja yhdistellä aiempia tietoja uusiin, sekä tuottaa uutta tietoa. (Tapscott, 2010; Kalliala & Toikkanen, 2012.) Asiantuntijuuden kasvamisessa työpaikoilla harjoitteluajana oppiminen voi tarkoittaa harjoittelussa koettujen ja havaittujen asioiden liittämistä tehtäväkokonaisuuteen. Esimerkiksi jonkun hotelliohjelman osaaminen antaa valmiuksia toisenkin samantyyppisen ohjelman oppimiselle.

Oppijalähtöinen ympäristö tarkoittaa sitä, että oppijalla on mahdollisuus rakentaa kokemuksia itse, passiivisen tiedon kuuntelun sijasta. Motivoivaa oppijalle voi olla, että hän voi päivittää tietoja itse. Oppimisessa käytettävät välineet, kuten tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media tukevat yhteisöllistä oppimista ja kehittävät erilaisia taitoja ryhmissä. Ryhmävuorovaikutus voi vahvistaa oppijoiden oppimismotivaatiota. (Mason & Rennie, 2008.)

Opetuskäytössä virtuaalisten oppimisympäristöjen tulee olla selkeitä ja helppoja käyttää. Virtuaalisessa oppimisympäristössä on mahdollisuus vuorovaikutukseen toisten oppijoiden kanssa. (Mäkitalo & Wallinheimo, 2012.) Palvellakseen opetuskäyttöä ja vuorovaikutusta, laiteosaamisen lisäksi, täytyy olla osaamista opetusmenetelmistä sekä tietoa, miten käyttää verkkoa oppimista tuottavana keinona. Kurseja suunniteltaessa opettamiseen tieto- ja viestintäteknikan avulla, kannattaa Beethampin ja Sharpen

mukaan miettiä kohderyhmää ja sitä, minkälaista ohjausta ja tukea tarjotaan ja minkälainen sisältö ja toiminnot sopivat juuri näille opiskelijoille. Lisäksi suunnittelussa on hyvä miettiä, miten asiat esitetään oppijoille ja miten asioita reflektoidaan. (Beetham & Sharpe, 2013.)

Tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median kanavien vapaa-ajan kotikäyttö koostuu monipuolisesta tiedonhankinnasta ja yhteydenpidosta ystäviin, sekä opiskelutehtävien ongelmanratkaisuun ja tarvittavien tietojen hakemisesta. Tässä tutkimuksessa kartoitin kotikäytön osalta ohjelmien, kanavien ja niiden kotikäytön tiheyttä. Vapaa-ajalla käytettävien kanavien ja ohjelmien osaaminen ja käyttötavat voivat antaa viitteitä siitä, miten opiskelija suhtautuu opiskeluissa käytettäviin tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median ohjelmiin ja kanaviin ja minkälaisia odotuksia hänellä on niiden oppimiskäytön suhteen.

Kanavia ja ohjelmia, joita käytetään oppimisen apuna

Virtuaalisia oppimisympäristöjä rakennettaessa tulee ottaa huomioon pedagogiset näkökulmat, tekniset asiat ja tietoturvakysymykset. (Mäkitalo & Wallinheimo, 2012.) Verkkoratkaisut, jotka ovat vuorovaikutuksen välineitä, toteutetaan web-tekniikalla. Opiskelija tarvitsee verkkoselaimen, jolla internetin sisältöä tuodaan omalle koneelle käytettäväksi. Verkkosivuilla voi olla erilaisia elementtejä ja opastustekstejä, joiden avulla on helppo toimia. (Mäkitalo & Wallinheimo, 2012.) Eri kanavia voidaan käyttää opettamisessa tehokkaasti apuna kun tiedetään, miten niitä käytetään. Työvälineohjelmia ovat tekstinkäsittely- ja taulukkolaskenta -ohjelmat sekä sähköposti. Visualisointiominaisuudet, tiedonhaun välineet ja hakukoneet ovat hyviä opetuskäytössä. Havainnollistamisen kannalta ääni ja visuaalisuus ovat tarpeellisia oppimisessa. (Meisalo ym., 2003.)

Oppimisessa voidaan käyttää julkaisukanavia, kuten RSS (Rich Site Summary), joka on usein päivittyvä digitaalisen sisällön julkaisija. Podcasting on äänitiedostojen julkaisukanava, josta oppija voi tallentaa aineistoja omalle mobiililaitteelle tai tietokoneelle. Podcasting -palvelun avulla voidaan opiskeluun liittyviä aineistoja käyttää myös liikkeellä ollessa kuuntelemalla. Oppimiseen ja keskusteluun tarkoitettuja välineitä ovat audiovisuaaliset välineet ja jaettu työpöytä. (Mason & Rennie, 2008.)

Multimedia on monikanavainen viestintämuoto, jossa käytetään ääntä, kuvaa ja videoita eli siinä voidaan hyödyntää erilaisia oppimistyyliä. Oppimiseen käytettävää musiikkia ja puhetta voidaan kuunnella nettiradiosta. Videoita ja animaatioita, luentotalleita, opetusvideoita ja tv-ohjelmia voidaan katsoa ja kuunnella YouTube – kanavilla. Flickr on kuvapalvelu verkossa, jonne on mahdollista laittaa kuvia. (Kalliala & Toikkanen, 2012.)

Oppimisympäristöjä, joita oppilaitos ylläpitää, ovat esimerkiksi Moodle ja Optima. Moodle on oppimisympäristö, joka perustuu avoimeen lähdekoodiin. Moodlessa on mahdollisuus erilaisiin kursseihin ja tehtäviin. Perustoimintoja Moodlessa ovat esimerkiksi pikaviestintä, arviointi, monivalintatehtävät, keskustelufoorumit, sanasto, oppitunti, Wiki ja työpajamahdollisuus. Pedagogisuus Moodlessa muodostuu oppimisympäristön ongelmatilanteista ja tiedon rakentelusta muiden oppijoiden kanssa. (Mäkitalo & Wallinheimo, 2012.)

Facebook on sosiaalinen ympäristö, jossa voidaan pitää yhteyttä muihin Facebookiin liittyneisiin henkilöihin. Facebookissa on kirjoitusmahdollisuus ja pikaviestimahdollisuus. Second Life on virtuaalimaailma, jonne voi perustaa virtuaalisia oppimistiloja ja se on pelimäinen ympäristö. Blogit ovat verkkojulkaisuja ja ne voivat olla eräänlaisia oppimispäiväkirjoja. Google Apps- sovelluksissa on esimerkiksi Google Drive -sovellus, jossa on mahdollista työstää yhteisesti dokumentteja ja jakaa niitä. (Mäkitalo & Wallinheimo, 2012.) Mezirow (1996) esittää päiväkirjojen olevan hyödyllisiä välineitä oman toiminnan tarkkailuun ja nykyisin päiväkirjat voivat olla sähköisiä oppimispäiväkirjoja.

Oppimispelit sopivat teorian opiskeluun ja näitä oppeja voidaan soveltaa sitten käytäntöön, sanoo Raija Hämäläinen Markku Tasalan (2013) haastattelussa, Ammattikasvatuksen aikakauskirjassa. Pelit voivat toimia osana arviointia. Oppimispelit ovat käyttökelpoisia myös silloin, kun kyseessä on vaikeiden ja vaarallisten asioiden oppiminen. Pelit auttavat työelämässä tarpeellisten tiimityötaitojen ja kokonaisuuksien hahmottamistaitojen kehittymisessä. (Tasala, 2013.)

Esimerkkinä sosiaalisen median käytöstä opetuksessa on haastateltavan kommentti:

Silloin huomasin, kun mulla oli just ollut se etäkurssi, että se toimi aika hyvin. Sitä voisi olla enemmän. Tai vois yhdistää enemmän opetuksessakin, kun meille annetaan mahdollisesti artikkeleita, niin mun mielestä vois ottaa, jos on joku aihetta käsittelevä blogi. (Haastateltava 36).

Internetiin ja sosiaalisen median kanaville pääsevät halutessaan kaikki ihmiset ja siksi tulee olla kriittinen ja varovainen käytettäessä kanavia oppimisen apuna. Erityisesti kannattaa kiinnittää huomiota oppijoiden henkilötietojen turvaamiseen, sillä oppimismateriaalit voivat olla henkilökohtaista. Laitteiden rikkoutumiset voivat olla riskitekijöitä tietojen katoamisen vuoksi. Salasanojen ja virustorjuntaohjelmien käyttäminen voivat tehdä tietotekniikan käytön turvallisemmaksi. (Mäkitalo & Wallinheimo, 2012.)

Teknologiaperustaiseen oppimisympäristöön kuuluvat oppijat, opettaja ja pedagogiset käytännöt sekä ohjelmat. Näillä ohjelmilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa niitä tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median keinoja, joita käytetään opetuksessa ja joiden tarkoituksena on edistää oppimista koulussa ja työpaikalla ja kotona.

2.3 Tietotekniikka matkailualan töissä

Matkailualalla liikkeenjohdossa tietotekniikkaosaamista tarvitaan markkinoinnissa, myynnissä, asiakassuhteiden hoitamisessa, verkostoitumisessa kumppaneiden ja asiakkaiden kanssa, verkkokaupan hoitamisessa ja ylläpidossa, sekä laitehankintojen yhteydessä. Tärkeitä osa-alueita matkailuliiketoiminnassa ovat myynti- ja varausjärjestelmien sekä jakelutien hallinta. Järjestelmät ja ohjelmat vaihtelevat organisaatioissa liiketoiminnan mukaan. Saloheimo tuo esiin matkailualan trendejä, joita ovat ubiikkiteknologia, uudet liiketoimintamallit, paikannuspalvelut (GPS-järjestelmä), yhteisöt ja virtuaalimaailmat (Saloheimo, 2011.) Ohessa haastateltavan kommentti siitä, mitä laitteita ja ohjelmia työpaikoilla käytetään:

Ne paikat missä mä oon ollut töissä, niin kaikilla on myös facebookissa sivut ja toiset sitä käyttää tehokkaasti eli oikeesti on kontaktissa asiakkaiden kanssa ja tuottaa tuonne sisältöä, toiset taas puhuu että se on ihan tyhjän kanssa. Se vaan on pakollista olla siellä facebookissa. Jotkut on kans Instagramissa, et kun visuaalisuus on nykyään tosi tärkeä, en mä oikein tiä mitä sit muuta. Trip Advisor jossain kohteissa niinku, se on kans hyvä mahdollisuus olla suorassa kontaktissa asiakkaisiin ja reagoida nopeasti tai hitaasti.(Haastateltava 34.)

Tässä luvussa kaksi tarkasteltiin tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käyttöä oppimisessa ja matkailualan töissä. Matkailualan asiakkaat etsivät tietoja ja palveluja yhä enemmän internetistä ja sosiaalisen median kanavilta ja se tarkoittaa sitä, että matkailualan asiantuntijat tarvitsevat tietoutta näiden kanavien mahdollisuuksista markkinoinnissa ja myynnissä sekä informaation jakamisessa.

3 OPPIMISKÄSITYKSIÄ LIITTYEN TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIikkaAN SEKÄ SOSIAALISEEN MEDIAAN

Tässä luvussa esitetään ilmiöitä, joita esiintyy tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median avulla oppimisessa. *Oppiminen* on havaitsemisen, muistamisen ja ajattelemisen yhteistyötä sekä tiedon vastaanottamista, käsittelyä ja kriittistä arviointia. Oppimisen avulla voi syntyä pysyviä muutoksia ihmisen tiedoissa, taidoissa ja tunteissa. (Rauste - von Wright & von Wright, 1997.) Oppimisessa tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median avulla on havaittavissa suunniteltuja tekijöitä, intrapersonallisia ja interpersoonallisia tekijöitä. Alaluvuissa tuon esiin näitä teemoja seuraavasti: 3.1 Suunnitellut tekijät, 3.2. Intrapersonalliset tekijät 3.3 Interpersoonalliset tekijät.

3.1 Suunnitellut tekijät

Suunnitellut tekijät tarkoittavat pedagogisia ja didaktisia tekijöitä. *Pedagogiikka* tarkoittaa kasvatuksellisia tekijöitä ja *didaktiikka* tarkoittaa opetuskäytäntöjä ja opetusmenetelmiä. (Toikkanen, 2012.)

Bereiter on verrannut aiemmin käytettyä luokkahuoneopetusta ja nykyistä oppimiskäsitystä (taulukko1). *Uusissa oppimisympäristöissä* tiedon rakentaminen korvaa aiemman tiedon välittämisen. Muistamisen sijasta ajatteluprosessilla on tärkeä rooli ja lisäksi oppijalähtöisyys on tullut aiemman opettajalähtöisyyden tilalle. Uusissa ympäristöissä painotetaan nyt yhteisöllisyyttä, ennen painotettiin kilpailuhenkisyttä. Ennen aikataulut suunniteltiin tarkkaan, nyt pyritään vähän joustavampaan käytäntöön, sillä tiedon rakentaminen ja ajatteluprosessi vievät aikaa. (Bereiter, 2002.)

Taulukko 1. Vanha ja uusi oppiminen

Vanha oppimiskäsitys	Uusi oppimiskäsitys
Tiedon välittäminen	Tiedon rakentaminen
Muistaminen	Ajatteluprosessi
Opettajalähtöinen	Oppijakeskeinen
Kilpaileva	Yhteisöllinen
Tiukka aikataulu	Joustava aikataulu
Tosiasiapainotteinen	Ideakeskeinen

(Bereiter, 2002, s.259)

3.1.1 Konstruktivismi ja sosiokonstruktivismi oppimisessa

Konstruktivismiin tarkoituksena on saavuttaa asioista ymmärrys. Konstruktivismissa oppija rakentaa tietoa, joka muuttuu ja kehittyy koko ajan. Konstruktivismissa oppija nähdään henkilönä, joka tuottaa tietoa yhdessä muiden kanssa. Uuden oppiminen on aktiivista toimintaa, jota ei ole mahdollista siirtää toiseen kontekstiin. Oppimisympäristöissä jokainen antaa ja vastaanottaa palautetta toiminnasta ja suorituksista. Opettajan rooli oppimisympäristössä on olla oppijoiden valmentaja ja toiminnan ohjaaja. Uusi tieto oppimisympäristössä muodostuu ryhmän jäsenten aiemmista tiedoista ja tietojen uudeltaisesta tulkinnasta. Oppimisympäristöissä, joissa käytetään tieto- ja viestintäteknikkaa sekä sosiaalista mediaa, tulee huomioida tehtävänannon erityispiirteet ja opiskelutapojen vaikutus oppijoiden oppimiseen. Konstruktivismissa käsitteellinen ymmärrys lisääntyy ja oppijoiden itsearviointitaidot kehittyvät. Konstruktivismissa on tunnusomaista ongelmalähtöinen oppiminen ja tutkiva oppiminen (Beetham & Sharpe, 2013.)

Konstruktivismiin on tarkoitus tukea oppijan tiedollisia käsityksiä ja oppijan omaa aktiivisuutta oppimisen suhteen. Yksilöllinen konstruktivismi keskittyy yksilön persoonalliseen oppimisprosessiin ja yhteisöllinen konstruktivismi painottaa yhteistyötä. Puolimatka (2002) esittää, että käytännön kehittäminen edellyttää teorian ja käytännön yhteensaattamista. Lisäksi hän tuo esiin, että oppijan tunteminen olisi tärkeää, koska silloin pystytään käyttämään hyödyksi aiempaa tietoa. (Puolimatka, 2002.)

Sosiokonstruktivismissa pyritään saavuttamaan oppimistavoitteet dialogin ja yhteisöllisyyden kautta. Ryhmän jäsenten ja opettajan roolit ovat merkityksellisiä oppimiselle. Toisten henkilöiden tuki nähdään tärkeänä konstruktivismissa keskustelu- ja reflektiomahdollisuuksien vuoksi. Sosikonstruktivismissa saavutetaan käsitteellinen ymmärrys asioista ja itse oppimisprosessi on yhtä tärkeä kuin lopputulos. (Beetham & Sharpe, 2013.)

3.1.2 Ymmärtävä oppiminen

Tieto- ja viestintätekniiikan keinoilla pyritään kehittämään ja tehostamaan sekä monipuolistamaan oppimisympäristöjä. Oppimisteoreettiset seikat ovat lähtökohtana ymmärtävässä oppimisessa. Ymmärtävä oppiminen koostuu oppijan omasta motivaatiosta, itsesääteilytaidoista ja opiskelutaidoista. Mannisen ym. (2007) mukaan tieto- ja viestintätekniiikan ohjelmat ja kanavat mahdollistavat pidemmän ajankäytön ajatteluprosessissa ja siten syntyy myös reflektioita, jotka auttavat oppimaan. (Manninen ym., 2007.)

Ymmärtävässä oppimisessa teknologia voi tukea oppijan työskentelyä, mutta tärkeää on myös oppijan oma panostus oppimiseen, motivaatio ja ponnistelut oppimistuloksien saavuttamiseksi. Oppijalla on aina aiempia opintoja, tietoja ja taitoja ja uudet opiskeltavat asiat voivat olla joskus erilaisia aiemmin opittujen asioiden kanssa. Oppimisessa ei Järvelän, Häkkisen ja Lehtisen (2006) mukaan ole tärkeintä oppimisen määrää, vaan tiedon rakentuminen mieleen sisäisiksi malleiksi. Tiedot ovat perusta, jolle rakennetaan uutta tietoa. Syvälinen oppiminen edellyttää oppijan oman ajattelun ohjaamistaitoja. Ajatteluprosessin säätelyyn liittyvät tiedot ja taidot ovat *metakognitiivisia taitoja*. Koska ihmisen resurssit ovat rajalliset, voivat tieto- ja viestintätekniiikan välineet tukea asiantuntijuuden kasvamista. (Järvelä ym., 2006.) Käsitteellistä muutosta voivat tukea matkailun liikejohdon koulutuksessa tieto- ja viestintätekniiikan avulla tehtävät hotellin johtamisjärjestelmiä koskevat harjoitukset ja työelämälähtöisten ongelmien ratkaiseminen sekä opinnäytetyön kirjoittaminen.

3.1.3 Tutkiva oppiminen

Tutkivassa oppimisessa oppimisprosessi on oppimisen ja tiedonrakentelun yhteistoimintaa, käsitteiden avautumista ja muutosta toiminnoissa. Tutkivassa oppimisessa on keskeistä tiedon käsittely. Oppimisyhteisöt tekevät tutkivassa

oppimisessa tiedonrakentelua ja omien ajatusten ilmaisemista ja näissä prosesseissa tapahtuu samalla sosiaalista vuorovaikutusta ja ongelmien käsittelyä yhdessä. Tutkivassa oppimisessa tiedot ovat käsitteellisiä yhdistelmiä ja niistä pyritään tekemään uusia ja parempia yhdistelmiä. Ajatusten perustelu ja analysointi kuuluvat tutkivaan oppimiseen. Tutkivassa oppimisessa osa-alueita ovat erilaiset opetustilanteet, ongelmalähtöinen oppiminen ja tiedon hankkiminen, tulkinta ja kriittinen arviointi. Oppijat tekevät tutkivassa oppimisessa suunnittelutehtävät ja toteuttavat suunnitelmat itse. Tutkivassa oppimisessa opettajalla on valmentajan rooli. (Hakkarainen, Lonka & Lipponen, 2002.)

3.1.4 Dialoginen tiedonluomisen malli

Dialoginen tiedonluomisen malli on jatkoa Tutkivan oppimisen mallille. Paavola, Hakkarainen ja Seitamaa-Hakkarainen (2006) esittävät ”dialogisen” näkökulman yhteisölliseen oppimiseen tieto- ja viestintätekniiikan avulla. Malli koostuu yksilöllisestä tiedonhankinnasta, kulttuuriin osallistumisesta ja yhteisöllisestä toiminnasta, joiden avulla esitetään ajatuksia ja ideoita. Kyseessä on kolme oppimisen metaforaa eli vertauskuvaa ja ne ovat oppiminen tiedonhankintana, oppiminen kulttuuriin osallistumisena ja oppiminen tiedon luomisena eli monologinen, dialoginen ja dialoginen lähestymistapa. Kolmas ulottuvuus voidaan saavuttaa tieto- ja viestintätekniiikan avulla, sillä se siinä on mahdollisuus pitkäkestoiseen työskentelyyn, vuorovaikutukseen verkossa ja tieto- ja viestintätekniiikan avulla tietojen tallentaminen on helppoa ja tietoon voidaan palata myöhemmin. Kulttuuriin osallistumista pidetään tärkeänä tässä dialogisen tiedonluomisen mallissa. Yksilöllisen tiedonhankinnan, kulttuuriin osallistumisen ja yhteisöllisen toiminnan tulisi olla tasapainossa. (Paavola, Hakkarainen, Seitamaa-Hakkarainen, 2006.)

Oppimisen vertauskuvat tuovat erilaisen tavan ajatella oppimista. Tiedonluomisvertauskuva tarkoittaa oppimisesta, uuden hakemista ja vanhasta pois oppimista. Osallistumisvertauskuva on yhteisöllistä toimintaa ja kasvamista yhdessä. Tiedonluomisvertauskuva tarkoittaa, että tuotetaan uutta tietoa. (Paavola ym., 2006.)

3.2 Intrapersonalliset tekijät

Intrapersonalliset tekijät tarkoittavat kognitiivisia ja affektiivisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat oppimiseen. *Kognitiivisia tekijöitä* ovat oppiminen, ajattelu, havaitseminen, muistaminen ja päätöksenteko. (Rauste-von Wright & von Wright, 1997.) *Affektiivisiä tekijöitä* ovat motivaatio, tavoitteet ja tunnetila. (Toikkanen, 2012.) Kognitiivista oppimiskäsitystä käsitellään siten, että luvussa 3.2.1, oppimistyylien tunnistamista ja hyödyntämistä luvussa 3.2.2., reflektioita ja kriittistä reflektiota luvussa 3.2.3 palautetta osana oppimista luvussa 3.2.4 motivaatiota luvussa 3.2.5, tavoiteorientaatiota ja luvussa 3.2.6 tunteista oppimisessa.

Piaget (1977) on tutkinut kognitiivista kehitystä ja teoksessaan ”The Development of thought” hän kirjoittaa *skeemoista, assimilaatiosta ja akkomodaatiosta*. Skeemat ovat toiminta- ja tietokokonaisuuksia, jotka ovat jäsentyneet selkeästi. Toiminnan skeemat eli toiminta- ja tietokokonaisuudet syntyvät ja siirtyvät akkomodaation välityksellä assimilaatioiksi. Assimilaatiossa aiempaan skeemaan lisätään uutta tietoa ja akkomodaatiossa vanha skeema hylätään. Kantava voima kognitiivisessa prosessissa on ulkoinen epätasapaino eli konflikti. Epätasapainoisessa tilassa oppija huomaa puutteita ajattelussaan ja muodostaa sitten uuden skeeman. Palautuminen tasapainoon ristiriitaisesta konfliktitilanteesta on kasvattava ja haasteellinen sekä toiminnallinen prosessi. (Piaget, 1977.)

Itsesäätely on Zimmermanin (2012) mukaan onnistumisen avain opiskelussa. Keinoja itsesäätelyssä ovat tavoitteen asettaminen, ajanhallinta ja oppimisstrategiat sekä itsearviointi. Henkilökohtaiset ominaisuudet ja tiedon etsiminen sekä motivaatio-uskomukset johtavat toivottuun päämäärään. Silloin kun oppija on kiinnostunut opiskeltavasta aiheesta, hän yleensä oppii sen paremmin. Itsesäätelytaidot auttavat laadukkaaseen opiskeluun ja selkeyttävät sekä jäsentävät itseohjausprosessia. *Metakognitio* on avain yksilön omaan ajatteluun. Ryhmässä ajattelu on *sosiaalista kognitiota*. Opettajien tulee tuntea oppijat, heidän vahvuudet ja heikkoudet, voidakseen toimia ongelmatilanteissa ja tukeakseen oppijoita tulemaan itseohjautuviksi henkilöiksi. (Zimmerman, 2012.)

Itsesäätelytaidoista Flavell, Miller & Miller (1993) esittävät, että itsesäätelytaidot ja metakognitiivinen tieto kulkevat käsi kädessä. Yhdessä itsesäätelytaidot ja metakognitiivinen tieto, yritysten ja uudellen kokeilujen kautta, johtavat metakognitiiviseen uuteen tietoon. Ihminen voi itse vaikuttaa tiedon muodostukseen siten, että opettelee ymmärtämään asian, sensijaan että opettelisi asian ulkoa. *Kognitiiviset strategiat* auttavat pääsemään päämäärään ja päätehtävä metakognitiivisella strategialla on tuottaa tietoa käsillä olevasta asiasta. Kognitiiviset strategiat ovat ajatteluprosesseja ja metakognitiiviset tekijät valvovat näitä ajatteluprosesseja. (Flavell ym., 1993.)

Oppimisen tulisi olla *proaktiivista toimintaa*, jossa oppija on osa prosessia. Tällaiset proaktiiviset, itseohjautuvat yksilöt ovat tietoisia vahvuuksistaan, päämääräsuuntautuneita ja ongelmanratkaisutaitoisia. Itseohjautuvat oppijat hallitsevat käytöstään, ovat tehokkaita ja suhtautuvat myönteisesti tulevaisuuteen. (Zimmerman, 2012.)

3.2.1 Oppimistyylien tunnistaminen ja hyödyntäminen

Tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median avulla opittaessa mahdollisuudet laajenevat erilaisten oppimismenetelmien suhteen, sillä käytettävissä on tekstiä, kuvia ja ääntä. Oppimistyyliä on monenlaisia ja jokaisella tyyllillä on omat vahvuutensa, niitä ei siis voi laittaa paremmuusjärjestykseen. Oppimistyyli jakautuvat oppijoiden mukaan, eikä niihin vaikuta opiskeltavat aihepiirit. Oppimistyyli ovat tiedonmuokausprosesseja, joiden vaikutukset kuvastuvat oppimistapahtumien tarkastelussa. Strategiat voidaan luokitella kognitiivisiin, metakognitiivisiin ja resurssienhallintastrategioihin, joissa kognitiiviset strategiat auttavat uuden tiedon omaksumisessa, metakognitiiviset strategiat auttavat suunnittelemaan ja muokkaamaan kognitiivisia prosesseja. Resurssien hallintastrategiat ovat tärkeitä oppijalle, sillä ne auttavat hallitsemaan ajankäyttöä ja auttavat huomaamaan sen, milloin olisi hyvä kysyä toisilta henkilöiltä neuvoja ja tukea. Syväsuuntautuneisuus tarkoittaa ongelman syvällistä miettimistä asian ymmärtämiseksi. Silloin kun asioita ajatellaan pintasuuntautuneesti eli kiinnitetään huomiota pieniin yksityiskohtiin, niin oppimisesta tulee vaikeammin sisäistettävää. (Ruohotie, 2000.)

Ihminen voi itse vaikuttaa omaan oppimistyyliinsä ja tehostaa sitä. Tärkeää olisi löytää oppijaa itseään miellyttävä tyyli, sillä jotkut ovat auditiivisia, toiset visuaalisia ja osa

ihmisistä on kinesteettisiä oppijoita. Kauppila (2000) tuo oppimistyyliihin myös taktiiliset oppijat. Auditiiivisesti oppivat opiskelijat omaksuvat tietoa parhaiten kuulemalla, visuaaliset oppijat muistavat näkemänsä ja kinesteettiset oppijat tekevät ja kokeilevat oppiakseen. Taktiiliset oppijat oppivat koskettamalla ja kokeilulla. Auditiiivisia henkilöitä varten ovat luennot, joissa asia opitaan kuuloaistin avulla. Henkilöille, joilla on visuaalinen oppimistyyli, sopivat videot ja lukeminen, jolloin he näkevät ja oppivat näkemällä. Kinesteettisille henkilöille sopiva menetelmä on itse tekemällä oppiminen ja taktiilisia oppijoita miellyttää käsillä tekeminen. (Kauppila, 2000.)

Oppimistyylit voidaan jaotella neljään tyyliin eli aktiivinen toimija, looginen ajattelija, käytännön toteuttaja ja harkitseva tarkkailija. Aktiivisen toimijan ajatusmaailma koostuu tosiasioista, mutta hän on myös intuitiivinen. Tällaisella henkilöllä on taito johtaa yksittäinen ratkaisu yleisestä asiasta ja hän oppii ongelmista ja tilanteista. Aktiivinen toimija ei pidä odottamisesta, eikä rajoituksista. Ryhmätyö sopii tämän tyyppin omaavalle ihmiselle hyvin. (Kauppila, 2000.) Looginen ajattelija on tyyliiltään henkilö, joka pohtii tietoa ja luo teoreettisia malleja ja päättelee yksityiskohtaisesta yleiseen. Häntä kiehtovat abstraktit mallit ja hän ratkaisee ongelmat loogisesti sekä analysoi asioita. Looginen ajattelija ei ole tunneihminen ja parhaiten hän oppii tosiasioiden perustelujen kautta. (Kauppila, 2000.)

Käytännön toteuttaja käyttää kaikkia aistejaan ja hän muistaa hyvin yksityiskohdat ja osaa organisoida asioita. Hänelle sopeutuminen on nopeaa ja asioiden pitää sujua hyvin. Intuitiivisuus, kokeilu, yritys ja erehdys ovat käytännön totuttajaa kuvaavia termejä. Käytännön toteuttaja oppii ongelmakeskeisesti. (Kauppila, 2000.) Harkitseva tarkkailija käyttää mielikuvitusta hyväkseen ja hän on hyvä ideoija. Harkitseva tarkkailija ajattelee käsitteellisesti ja hän on hyvä tutkija. (Kauppila, 2000.)

3.2.2 Reflektio ja kriittinen reflektio

Reflektio on tärkeää oppimisessa ja erityisesti kriittinen reflektio, (Critical Reflection of assumptions, CRA). Mezirow (1998) esittää, että aikuisten tulisi ajatella itsenäisesti, ilman että he ottavat vaikutteita toisten arvoista ja tunteista. Reflektio voi olla tietoa asioista, erilaisia havaintoja, ajatuspolkujen rakentamista ja eri vaihtoehtojen punnitsemista. *Kriittisessä reflektiossa* aikuinen tekee valinnan hyvän ja pahan, oikean ja väärän välillä. Oppiminen voidaan käsittää siten, että aikaisempi tieto on perustana

uuden oppimiselle. Kriittinen reflektio on aktiivista tiedon rakentamista ja oppimista. Assimilatiivinen oppiminen on käsitysten avartumista ja asiallisesti suhtautumista tilanteisiin. Toinen arviointikeino Mezirowin (1998) mukaan on intuitio, joka on mielikuvituksen keino löytää erilaisia vaihtoehtoja asioihin. Mezirowin mukaan kriittinen reflektio ja kriittinen itsereflektio ovat hyviä keinoja, sillä ajattelu ja puhuminen asioista ja ilmiöistä avartavat näkemyksiä. Toistenkin näkökulmia voi oppia ymmärtämään silloin, kun tuntee itseään paremmin. Erilaisten näkökulmien ymmärtäminen on tärkeää työssä, yhteiskunnan jäsenenä olemisessa ja päätösten tekemisessä. Kriittisellä reflektiolla on keskeinen sija nopeasti muuttuvassa maailmassa. (Mezirow, 1998.)

Uudistavasta oppimisesta Mezirow tuo esiin yksilön kokemuksen ja sen, että oppija tuo tilanteisiin mukanaan kokemuksensa, arvonsa ja omat odotuksensa. Ydinelementti on kriittinen reflektio uudistavassa oppimisessa sisällön, prosessien ja oppimisen edellytysten suhteen. Dialogi on tärkeä asia oppimisessa. Uudistava oppiminen on myönteistä asennetta, tunteita ja sosiaalista kanssakäymistä muiden kanssa. Uudistava oppiminen on siis päämäärätietoista toimintaa, joka muokkaa oppijoita ja kasvattaa reflektioon. (Mezirow, 1998.)

3.2.3 Palaute osana oppimista

Palaute on osa laadukasta oppimista ja palautetta kannattaa antaa opiskelijoille ja vertaisryhmälle. Bostock ja työryhmä tuovat esiin hyviä käytäntöjä, jotka liittyvät arviointiin uudentlaisessa oppimisessa. Palaute on oleellinen osa oppimista ja palautteen tulee olla oikeudenmukaista ja sen tulee auttaa osaamisen tason hahmittamisessa sekä suuntaamaan voimavaroja oikeisiin kohteisiin. Palaute tulee antaa oikeaan aikaan ja siinä kontekstissa, jossa se tapahtuu. Rakentavalla palautteella on oppijaa kannustava voima ja erityisen tärkeää palaute on, jos opiskellaan osa-aikaisesti tai silloin, kun opiskellaan kokonaan verkkoympäristössä. Opiskelijan tulee tuntee olevansa osa oppimisprosessia. (Bostock, 2012.)

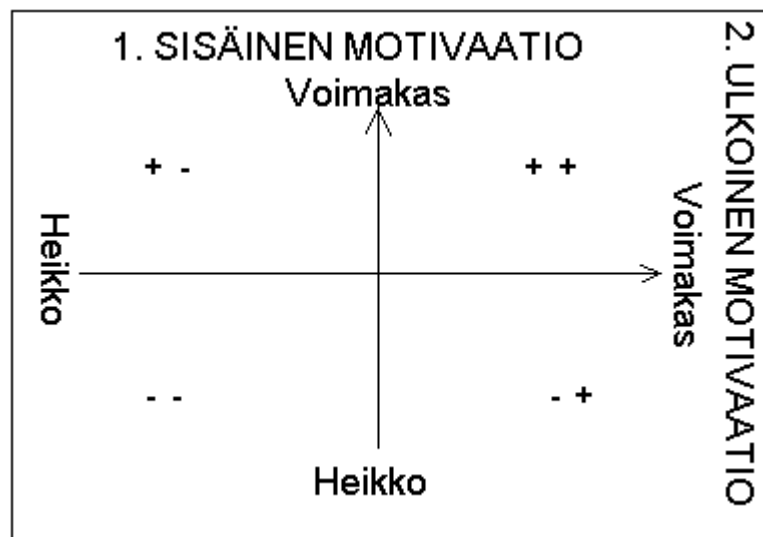
Bostockin ja hänen työryhmän mielestä kannattaa miettiä sitä, että annetaanko tiukkoja aikatauluja tehtäville, vai saavutetaanko parempia arviointeja väljemmillä aikatauluilla, esimerkiksi siten, että opiskelijat voivat suunnitella työnsä lukuvuoden aikana. Bostock (2012) toteaa että Moodlen (tai muiden oppimisalustojen) käyttäminen saattaa helpottaa

ja nopeuttaa palautteen antamista. Tieto- ja viestintäteknikka antaa objektiivisia itsearviointimahdollisuuksia opiskelijoille. (Bostock, 2012.)

AFFEKTIIVISIA OPPIMISEEN VAIKUTTAVIA TEKIJÖITÄ

3.2.4 Motivaatio

Yleistä *opiskelumotivaatiota* on sekä sisäistä, että ulkoista. Jos samanaikaisesti on molempia (++), kuten kuvassa 2, on motivaatiotaso korkea ja silloin voidaan odottaa hyviä oppimistuloksia. Menestystä syntyy myös silloin, kun opiskelija uskoo voivansa kontrolloida käytöstään. Lisäksi opiskelumenestystä edistävät hyvä opintosuunnitelma ja ajankäytön hallintataidot. (IQ Form -verkko-opiskelun ohjaus- ja arviointijärjestelmä.)

Kuva 2. Sisäinen motivaatio

Lähde: IQ Form -verkko-opiskelun ohjaus- ja arviointijärjestelmä

Oppimismotivaatio voidaan nähdä oppijan omana halukkuutena panostaa oppimiseen. Motiivit saavat liikkeelle halun oppimiseen ja pitävät yllä oppimistavoitteita. Motivaatio voi olla sisäistä tai ulkoista. Sisäinen motivaatio on ominaista toiminnassa, jossa yksilö tekee toimia itsensä vuoksi ja ulkoinen motivaatio ilmenee silloin kun tavoitellaan erilaisia palkkiota tai yritetään välttyä negatiivisilta seurauksilta. Oppiskelumotivaatioon

voi vaikuttaa asenne, joka on ihmisen tapa suhtautua asioihin ja ilmiöihin tai toisiin ihmisiin. Asenne voi olla positiivista tai negatiivista suhtautumista. (Ruohotie, 2000.)
Motivaatiota matkailualan opiskeluun luonnehtii haastattelemani opiskelija seuraavasti:

Joo, matkailu on niin kansainvälinen aine ja aihe, se on kaikista helpoin tapa niinkuin saada selville mitä maailmalla tapahtuu, mä oon kansainvälinen ihminen, mua kiinnostaa ulkomaat, niin ei oo mitään helpompaa keinoa saada tietoa ja ideoita, kuin olla sosiaalisessa mediassa ja erilaisen, niin kuin tekniikan avulla, niin kyllä se tukee ja antaa motivaatiota tähän alaan mitä mä opiskelen. (Haastateltava 30).

Aikuisilla opiskelijoilla on mahdollisesti monia erilaisia motivaatiotekijöitä. Rogers (2007) esittää ulkoisina tekijöinä ylennysmahdollisuuden ja uuden uran, sekä lisäansiot opintojen jälkeen. Muutoksen tavoittelu elämässä voi sinällään olla motivaatiotekijä. Sisäisinä tekijöitä voidaan nähdä sosiaalinen motivaatio ja oppiminen voi olla henkilön uutta identiteettiä (Rogers, 2007.)

Yksilön oppimisessa korostuu oppijan oma toiminta. *Minäkäsitys* koostuu tiedoista, kyvyistä, toiminnoista ja tulosten arvon määrittämisestä. Minäkäsitys voidaan jakaa Ruohotien (2000) mukaan itseluottamukseen, itsensä hyväksymiseen sekä pätevyden tunnustamiseen. Minäarvostus puolestaan tarkoittaa itsekunnioitusta ja sitä, että on arvokas ihminen omana itsenään. Oppijan käsitykseen itsestä vaikuttavat aiemmat opintomenestykset ja aiemmat ponnistelut päämäärien saavuttamisten vuoksi. (Ruohotie, 2000.)

3.2.5 Tavoiteorietaatio

Oppiminen ja oppimisen säätely tarkoittavat vahvaa otetta oppimiseen. Oppija nähdään ensinnäkin aktiivisena toimijana tiedonrakenteluprosessissa, jolla on omia ajatuksia, tavoitteita ja tiedonhankkimistapoja. Toisena tulevat oppijan kontrollioletukset. Oppija nähdään oman kognition, motivaation ja käyttäytymisen määrittäjänä ja henkilönä, jolla on oma biologinen tausta ja omanlainen kehityskulku sekä erilaiset elämäntilanteet. Keskeisiä asioita ovat päämäärätietoisuus, kriteerit ja säätelystandardit. Halutessaan yksilö pystyy asettamaan itselleen päämääriä ja ohjaamaan opiskeluaan sekä toimintojaan päästäkseen tavoitteisiinsa. *Itseohjautuva oppiminen* on aktiivinen rakennusprosessi, jossa oppijat asettavat saavutettavissa olevia päämääriä, arvioivat niitä, säätelävät ja kontrolloivat ajatuksiaan ja omaa käytöstään. Taulukossa 2 on esitetty säätelyn asteet ja alueet. Asteita ovat suunnittelu, tarkastelu, arviointi, toiminta

ja reflektointi. Alueita puolestaan ovat kognitio, motivaatio ja tunteet, käyttäytyminen sekä tilanne, taulukko 2. (Pintrich, 2000.) (Taulukon 2 käännökset opinnäytetyön tekijän)

Taulukko 2. Säätelyn asteet ja alueet

Aste	Kognitio	Motivaatio/Tunteet	Käyttäytyminen	Tilanne
Suunnittelu	Tavoitteen asettaminen	Päämäärä-suuntautuminen	Ajan ja voimavarojen suunnittelu	Tehtävät Tilanteet
	Tärkeimpiin sisältöihin aktiivinen tutustuminen	Tehokkuus-uskomukset Tehtävien vaikeusaste Tehtävien arvon ymmärtäminen	Käyttäytymisen itsetarkkailun suunnittelu	
	Metakognitiivinen tieto	Kiinnostuksen aktivoiminen		
Tarkastelu	Metakognitiivinen ymmärtäminen ja tarkastelu sekä arviointi	Tiedostaminen ja tarkastelu	Tiedostaminen ja vaikutusten tarkastelu, ajankäyttö, avun tarve Käyttäytymisen itsehavainnointi	Vaihtuvien tehtävien tarkastelu ja tilanneolosuhteet
Arviointi	Kognitiivisten oppimisstrategioiden valinta ja ajattelu	Motivaation ja tunteiden suuntaaminen	Lisää/ vähennä ponnisteluja Jatkaminen/luovuttaminen	Muuta tai neuvottele uudestaan tehtävistä Muuta tai luovu asiasta
Toiminta ja reflektointi	Kognitiivinen arviointi Selittäminen	Affektiiviset toiminnot Selittäminen	Valitse käyttäytymistapa	Arvioi tehtävä Arvioi konteksti

(Pintrich 2000, s. 92)

3.2.6 Tunteista oppimisessa

Ihminen on kokonaisuus ja siksi tunteilla on merkitystä oppimisessa. Positiiviset tunteet opiskelua kohtaan voivat lisääntyä, kun opiskelua arvostetaan ja oppijaa kannustetaan. Oppija voi palkita myös itse itseään ja silloin on kyseessä oppimisen säätely. Oppimisen iloa voi tuntea silloin, kun oppija kokee opiskeltavan alan omakseen, ja haluaa ponnistella saavuttaakseen tavoitteet. Onnistumiskokemukset ovat miellyttäviä tunteita ja ihminen haluaa yleensä päästä toteuttamaan itseään oppimisessa. Syvällinen ajattelu on erityisiä ponnisteluja vaativaa mietiskelyä. Parhaimmillaan opiskelu on yhdistelmä kokemuksia ja pohdintaa, jonka lopputuloksena on onnistumisen ilo. (Lindblom-Ylänne, Lonka & Slotte, 2001.) Onnistumista voi edistää se, että opiskelija osallistuu itse oman henkilökohtaisen oppimissuunnitelman tekemiseen.

3.3 Interpersoonalliset tekijät

Interpersoonalliset tekijät tarkoittavat sosiaalisia vuorovaikutustekijöitä ja tässä yhteydessä niitä tarkastellaan osana oppimista. Tässä osiossa ovat luvussa 3.3.1 Sosiokulttuurinen teoria, luvussa 3.3.2, Muiden ihmisten vaikutus oppimiseen ja luvussa 3.3.3 Opettajan rooli.

3.3.1 Sosiokulttuurinen teoria

Sosiokulttuurinen näkökulma on Säljön mukaan sellainen, että se lähtee ajattelun ja toiminnan yhteisöllisten voimavarojen pohjalta ja yksilön oppimisesta kanssakäymisissä toisten kanssa. Sosiokulttuurisessa näkökulmassa ympäristö ei suoraan määrittele kehitystä, vaan kehityksen mahdollistaa vuorovaikutus toisten kanssa. Tiedon luomien tapahtuu yhdessä toisten kanssa siten, että tietoa tulkitaan ja tietoa välitetään ympäristössä. Lähtökohtana sosiokulttuurisessa näkemyksessä ovat käsitykset, että yhteisölliset resurssit ja yksilön oppiminen ovat vuorovaikutuksessa. Oppimisessa on kyse siitä, minkälaisia kokemuksia ihmiset saavat erilaisissa tilanteissa, ja mitä johtopäätöksiä he siirtävät seuraaviin tilanteisiin. (Säljö, 2004.) Ammattikorkeakoulussa työelämälähtöiset ongelmanratkaisutehtävät tuottavat opiskelijoille kokemuksia toisten opiskelijoiden, opettajien ja työelämän edustajien kanssa ja näin mahdollistuu kehittyminen vuorovaikutuksessa.

Haastateltavan mielipide henkilökohtaisesta vuorovaikutuksesta oppimisessa:

No nykymaailmassa se on ihan semmonen ykkösjuttu, mitä koulussa tekniikan käyttöä eli kaikki nää teknologia muutenkin, nykyään tuntuu siltä, että ilman sitä ei voida opettaa, ja se antaa meille todella hyvät työkalut., Työvälineet on todella hyvä tuki, mutta mä itse henkilökohtaisesti kaipaen kaikista eniten sitä, että ollaan läsnä, ja saa kasvatusten jutella asioista, ja oppii kun opettaja puhuu ja opettaa ihan niin kuin konkreettisesti paikan päällä. (Haastateltava 30).

3.3.2 Muiden ihmisten vaikutus oppimiseen

Vygotskyn (1978) *Lähikehityksen vyöhyke* -mallissa oli ajatuksena tilanteet, joissa annetaan väliaikaista tukea oppijalle. Näissä tukitilanteissa oppija oppii yhteistyössä enemmän kuin hän pystyisi yksin oppimaan. Lähikehityksen vyöhyke ikään kuin haastaa oppimistoiminnot kehittymään, sillä lähikehityksen vyöhyke saa aikaan sisäistä pohdintaa oppijassa. (Vygotsky, 1978.) Tämä lähikehityksen malli ilmenee ammatillisessa koulutuksessa esimerkiksi työharjoittelussa, jossa kokeneet ammattilaiset opastavat harjoittelijaa työhön.

Opiskelijan osallistuminen sosiaalisiin tilanteisiin tarkoittaa osallistumista oppimiseen. Tietämys asioista lisääntyy yhdessä toisten kanssa ja ymmärryksen myötä tapahtuu oppimista sekä identiteetin rakentumista. Lave ja Wenger (1995) esittävät, että identiteetti, tietämys ja sosiaalistuminen ryhmään tukevat toisiaan ja nämä sosiaaliset käytännöt innostavat oppimaan. Teoksen kirjoittajat puhuvat käsitteellisestä sillasta, joka tarkoittaa ihmisten ja yhteisöjen käytäntöjen muuttamista. Oppiminen, uudistuminen ja muutos ovat vaativia prosesseja, mutta muutos itsessään voi olla ihmistä kehittävä. (Lave & Wenger, 1995.)

Yhteisön tuki, jonka oppija saa toimintaympäristöstä, voi olla merkittävää ongelmien ratkaisussa. *Hajautettu kognitio* on älyllinen prosessi, jossa useampi henkilö on osallisena ja yksikkö on laajempi kuin yksilö. Hakkaraisen ym. mukaan voidaan asiantuntijuutta ja toimintamalleja kehittää, käyttää tiedonkäsittelyyn tarkoitettuja välineitä ja jakaa asiat ryhmässä, sillä ryhmässä pystytään ratkaisemaan yhdessä vaikeampia asioita kuin yksilöt yksin toimiessaan pystyisivät ratkaisemaan. (Hakkarainen ym., 2005.) Ryhmätyössä on mahdollisuus, että se jää pelkän keskustelun

tasolle, ilman oppimisvaikutusta. Yhteistoiminnallinen oppiminen on ryhmätyön muoto, joka on ohjattua ja suunniteltua oppimistarkoitukseen. (Puolimatka, 2002.)

Esimerkkinä ohessa on haastateltavan kommentti ryhmätyöstä opiskelussa:

Meidän ryhmä on ollut ihan täydellinen, napakymppi, ettei siellä oo ihan hirveesti hankaluuksia tullut, että on niin erilaisia ihmisiä, niin se on rikkaus sitten, mut ei se joka paikassa mee niin helposti. (Haastateltava 34.)

Osa kulttuurin kautta määrittäviä sosiaalisia taitoja ovat sellaisia, että niitä ei voida etukäteen arvioida, vaan lopulta tilannetekijät ja muut ihmiset ratkaisevat vuorovaikutuksen laadun. Sosiaalinen taitavuus liittyy muihin ihmisiin ja erotuksena muihin taitoihin on, että sosiaalisessa taitavuudessa on mukana tilanteiden vaatimaa tulkintaa ja ihmisen omaa toimintaa. (Saaranen-Kauppinen, 2014). Sosiaalista taitavuutta vaaditaan matkailualan liikkeenjohdossa, jossa ollaan tekemisissä erilaisten ihmisten kanssa monenlaisissa konteksteissa. Erityisesti asiakaspalvelussa vaaditaan herkkyyttä havaita tilannetekijät, sillä palvelutapahtumalle on ominaista, että henkilökohtainen palvelutapahtuma on aineetonta ja se kulutetaan ja tuotetaan samaan aikaan. Palvelu ja siihen liittyvät asiat koetaan eri tavalla ja sama ihminen voi kokea asiat eri kerroilla eri tavoilla. (Komppula & Boxberg, 2005.)

3.3.3 Opettajan rooli

Opiskeluyhteisössä opettaja on yksi yhteisön jäsen, valmentaja ryhmätyössä ja oppimisen ohjaaja. Opettaja osallistuu yhteisen tiedon tuottamiseen opiskelijoiden kanssa. Oppijoiden ja opettajien tärkeimpiä ominaisuuksia ovat kyky oppia ja soveltaa oppimaansa. (Kalliala & Toikkanen, 2012.) Tietoa haetaan ja jaetaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja se tarkoittaa, että jokaiselta osanottajalta edellytetään vastuunottoa yhteisestä lopputuloksesta. Opettaja pitää huolta, että oppijat osallistuvat yhteistyöhön. Opettajan työssä ei tarvitse tuntea kaikkea tieto- ja viestintäteknikasta ja sosiaalisesta mediasta, vaan pääpiirteissään näiden kanavien käyttömahdollisuudet. Tärkeintä oppimisessa on tiedon arviointi kriittisesti, syvälinen ymmärrys opittavista asioista ja opitun tiedon soveltaminen käytäntöön. Kun laitteiden yleisperiaatteet osataan, on helpompi oppia uusien laitteiden käyttöä. (Kalliala & Toikkanen, 2012.)

Tässä luvussa kolme tarkasteltiin niitä seikkoja, jotka liittyvät tieto- ja viestintätekniiikan avulla oppimiseen eli suunniteltuja tekijöitä, intrapersonallisia tekijöitä ja interpersoonallisia tekijöitä. Tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median avulla opittaessa pidetään tärkeinä seikkoina tiedon rakentumista, asioiden ymmärtämistä ja reflektointia sekä oppijan omaa toimijuutta oppimisessa. Sosiaalisen vuorovaikutuksen merkitys on kasvanut uusien oppimisympäristöjen myötä suhteessa aiempaan luokkahuoneopetukseen.

4 NÄKÖKULMIA ASIANTUNTIJUUTEEN

Tässä luvussa esitetään näkökulmia asiantuntijuuteen. Ammattikorkeakoulun tavoitteena on kasvattaa opiskelijoita asiantuntijuuteen. Asiantuntijuus on prosessi, johon kasvetaan vaiheittain. Tässä luvussa esitän ensin näkökulmia ammattikorkeakoulupedagogiikasta, sitten ammatillisesta kasvusta ja sen jälkeen asiantuntijuudesta yleensä ja lopuksi asiantuntijuudesta matkailualalla.

Ammattikorkeakoulupedagogiikassa yhdistyvät pedagoginen, tutkimus- ja kehittämistoiminta sekä työelämän sidosryhmätoiminta. Ammattikorkeakoulun toiminta on Kotilan (2012) mukaan dynaamista toimintaa ja yhteistoiminnallista kehittämistä. Tilanteet muuttuvat koko ajan ammattikorkeakoulussa ja muuttuviin tilanteisiin pyritään reagoimaan nopeasti. Ammattikorkeakoulussa käytetään oppimiskäsityksiin liittyvien ongelmien ratkaisemisessa pedagogisia strategioita. Strategioilla esitetään oppimisvisio ja missio sekä toiminnan keskeiset alueet. Tavoitteena strategioissa on tehdä opetussuunnitelmia ja ratkaisuja oppimiseen vaikuttavista asioista, kuten oppimisympäristöistä. Strategiatyön tarkoitus on löytää mahdollisimman hyvin työelämän tarpeita vastaavaa oppimista. (Kotila, 2012.) Harjoittelut matkailualan organisaatioissa antavat ammattikorkeakoulun opiskelijoille mahdollisuuden tutustua työelämään ja reflektoida formaalissa koulutuksessa opittuja teorian tietoja käytännössä.

Ammatillisessa kasvussa yhteistoiminnallisella oppimisella voidaan saavuttaa hyviä oppimistuloksia ja saada liikkeelle sosiaalinen muutosvaihe. Tärkeitä ominaisuuksia ammatillisessa kasvussa ovat toimijoiden avoin keskustelu ja asioiden pohtiminen yhdessä. Yksilöllinen kasvu tapahtuu samaan aikaan yhteisöllisen kasvun kanssa ja yhteisten prosessien kautta. Yhteistoiminnallisessa oppimisessä yksilö on itseohjautuva, itsenäinen ja vastuuntuntoinen henkilö, joka kantaa vastuun omasta oppimisestaan. Yhteistoiminnallisessa prosessissa pyritään saavuttamaan asetetut oppimistavoitteet ja yhdessä asioita tekemällä kasvavat samalla sosiaaliset taidot. Yhteistoiminnallinen prosessi voi tukea oppimaan oppimista ja vahvistaa oppijan minäkuvaa. (Sahlberg & Sharan, 2002.)

Asiantuntija on asioiden periaatteet ymmärtävä henkilö. Dreyfusin ja Dreyfusin (1980) mukaan asiantuntijuus syntyy vaiheittain. Nämä taitojen kehityksessä käytettävät viisi vaihetta ovat aloittelija eli noviisi, edistynyt aloittelija, pätevä ongelmanratkaisija eli

ammattilainen, taitava suorittaja eli ekspertti ja asiantuntija eli mestari. Oppijan kehittyessä hän on vähemmän riipuvainen abstrakteista periaatteista ja hänellä on enemmän konkreettista kokemusta joka tason jälkeen. Ohjaajan tulee tukea oppijaa ja olla tietoinen hänen kehitysvaiheista. Kun ohjaaja tietää oppijan vaiheet, hän voi edistää oppijan kohoamista seuraavalle tasolle ja estää taaksepäin menemisen. (Dreyfus & Dreyfus, 1980.)

Noviisille annettavat työtehtävät tulee olla sellaisia, että niistä voi selvitä ilman kokemusta. Aloittelijalle kerrotaan sääntöjä ja ohjeita, jotka määrittävät toiminnan perusteita. Kehittyäkseen noviisi tarvitsee seurantaa ja itsearviointia, joiden avulla hän oppii asioita. Edistynyt aloittelija oppii ja saa kompetenssin siten, että kokemuksen kautta syntyy taitoja aidossa ympäristössä, jossa oppija oppii toistaessaan asioita. Pätevälle ongelmanratkaisijalle voi antaa enemmän harjoiteltavaa ja sekä erilaisia tilanteita. Jokainen tilanne ensimmäisen kerran on oppijalle merkityksellinen. Asioita pyritään saavuttamaan pitkällä tähtäyksellä ja käytettävät toimintatavat riippuvat päämääristä. (Dreyfus & Dreyfus, 1980.)

Taitavalla suorittajalla on erityinen tehtävätaso saavutettuna. Hänellä on analyyttistä taitoa, käsitys yleistilanteesta ja hän on intuitiivinen. Asiantuntija osaa tehdä vaativia työtehtäviä, tuottaa välittömästi uusia näkökulmia asioihin ja hän toimii saavuttaakseen päämääränsä. (Dreyfus & Dreyfus, 1980.)

Asteittainen osallistuminen asiantuntijatoimintojen käytäntöihin on Laven ja Wengerin (1995) esittämä ajatusmalli asiantuntijuuteen kasvamisesta. He esittävät, että toimintaan liittyvät tilannesidonnnaisuus ja kokonaisvaltainen tietoisuus, toimijuus, aktiivisuus ja vastavuoroisuus toisten kanssa. Kirjoittajat näkevät oppimisen osana monenlaisia sosiaalisia käytäntöjä. Asteittainen osallistuminen asiantuntijatoimintojen käytäntöihin tarkoittaa tutkivaa näkökulmaa oppimiseen, eräänlaista keinoa ymmärtää oppimista ja tapaa keskittyä tärkeisiin asioihin. Asteittainen osallistuminen mahdollistaa yksilöiden tietojen ja taitojen kehittymisen käytännössä vähitellen ja siirtymisen käytännön toimintoihin eli asteittainen osallistuminen toimii eräänlaisena siltana muuttuvien ihmisten ja muuttuvien yhteisöjen välillä. (Lave & Wenger, 1995.) Bereiter & Scardamalia (1993) esittävät myös asiantuntijamaisen tiedonrakenteluprosessin, joka on vaiheittain etenevä prosessi. Tiedon lisääntyminen sallii sen, että yksilö voi tavoitella

seuraavaa, mahdollisesti suurempaa päämäärää, syvempää ymmärrystä tai monimutkaisempia kysymyksiä.

Koulutuksen tavoitteena on ohjata opiskelijoita ongelmien ratkaisemiseen ja tiedon sekä osaamisen soveltamiseen oikeissa työelämän tilanteissa. Oppiminen on asiantuntijuuteen kasvamista ja todellisen elämän ongelmien esiintuomista. Opiskelijoita ohjataan käyttämään asiantuntijatietoa ja tutustumaan työelämän tehtävien monimutkaisuuteen. (Ilomäki, 2012.) Asiantuntijuutta voi edistää Tynjälän (2011) esiin tuoma Integratiivisen pedagogiikan malli, jonka Tynjälä on esittänyt vuonna 2008. Tässä mallissa asiantuntijuus käsitetään kokonaisvaltaisena prosessina, jossa teoria ja käytäntö kuuluvat yhteen. Se tarkoittaa, että teoria yhdistetään käytännön ongelmiin todellisissa tilanteissa tai harjoitusten avulla. Oman toiminnan ohjaaminen on keskeistä ja sitä voidaan arvioida kriittisellä reflektiolla. Teoreettiset ongelmanratkaisumallit auttavat hahmottamaan ja tekemään kokemuksista käsitteellisempiä. (Tynjälä, 2011.)

Asiantuntijuuden kannalta on ihmisen oma käsitys itsestä ammattilaisena tärkeä. Tärkeitä ovat myös myönteinen asenne työtä ja työyhteisöä kohtaan. Tietoyhteiskunnassa pitää olla kykyjä tietojen hankkimiseen ja tietojen yhdistämiseen tarkoituksenmukaisiksi kokonaisuiksi. Taitojen oppimisessa eri vaiheita ovat kognitiivinen vaihe, assosiatiivinen vaihe ja autonominen vaihe. (Helakorpi, 2005.) *Asiantuntijoiden työtap*a harjaantuu ajan mittaan ja he käsittelevät alan asioita syvällisesti, abstraktisti ja yhdistäen tarkasteltavia asioita aiempiin kokemuksiinsa tapahtumiin. Asiantuntijat luokittelevat ongelmia pääperiaatteiden mukaan ja he käyttävät aiempien kokemusten tietoa asioiden ratkaisemiseen. Kokemuksen kautta ratkaistaan asioita nopeammin ja ongelmanratkaisusta tulee näin vähemmän vaativaa ja se vie vähemmän aikaa. Asiantuntijoiden tehokas ongelmanratkaisukyky helpottaa asioiden tehokasta toimeenpanemista. (Flavell ym., 1993.)

Matkailualan asiantuntijuudesta

Matkailun liikejohdon koulutuksen käytyään opiskelijalla on mahdollisuus hakeutua monenlaisiin tehtäviin matkailualalla. Esimerkkeinä ammateista ovat kaupunkien ja alueiden julkiset matkailutoimijat, matkailukeskukset ja matkatoimistot sekä matkanjärjestäjät. Lisäksi matkailualan ammattilaiset voivat toimia kongressi- ja messutehtävissä. Matkailualan töitä voi olla myös liikennepalveluissa, sekä ohjelma- ja

tapahtumajärjestäjillä. Matkailualan työmahdollisuuksia ovat erilaiset käyntikohteet ja nähtävyydet. Matkailuala käsittää monenlaisia osa-alueita ja siksi se on monipuolinen tehtäväkenttä matkailun liikkeenjohdon koulutuksesta valmistuvalle. (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu, 2014.)

Matkailualan töissä tarvitaan erilaisia taitoja ja ominaisuuksia. Ennakointikamari on tuottanut tutkimustuloksia niistä seikoista, jotka nähdään nyt tärkeinä matkailualalla. Matkailualan Ennakointikamari on Helsingin seudun Kauppakamarin koordinoima forum, jossa jäseninä ovat 14 koulutuksen järjestäjää Uudeltamaalta, Uudenmaanliitto ja Helsingin Seudun Kauppakamari. (Ennakointikamari, 2013.)

Tutkimuksessa Ennakointikamarin tutkijat selvittivät matkailualan toimijoilta tulevaisuuden koulutus- ja työvoimatarpeita, sekä ennakkoarvioita tulevaisuudesta. Osana tutkimusta olivat matkailualan toivottavat osaamisalueet työntekijöitä palkatessa. Eniten osaamista arvioitiin tarvittavan myynnissä ja markkinoinnissa. Toisena osaamisalueena tuli asiakkuusosaaminen ja kolmantena oli kielitaito. Tämän kolmen kärjen jälkeen tulivat neljäntenä tieto- ja viestintätekniikka ja viidentenä sosiaalisen median osaaminen. Loput kahdeksan olivat johtamistaidot ja esimiesosaaminen, projektiosaaminen, osaaminen tuotekehitys- alueilla sekä monikulttuurisuusosaaminen. Esille tulivat myös työyhteisö-osaaminen, strategiaosaaminen, ympäristö-osaaminen ja turvallisuusosaaminen, riskienhallinta sekä kriisinhallinta. (Ennakointikamari, 2013.)

Tässä luvussa neljä on tullut esille asiantuntijuutta yleensä sekä matkailualan asiantuntijuutta. Matkailualan asiantuntijaksi opiskeleva henkilö kasvaa koulutuksessa ammatin vaatimuksiin vähitellen, hän omaksuu monipuolisesti johtamistaidot ja matkailualan erityispiirteet, joiden opiskelussa auttaa maailmanlaajuisen tiedon saaminen tieto- ja viestintätekniikan sekä sosiaalisen median avulla.

5 TUTKIMUSPROSESSI

Tässä luvussa käsitellään tämän tutkimuksen tutkimusprosessia. Luvussa 5.1 esitellään tutkimusorganisaatio ja tutkittavat henkilöt ja luvussa 5.2 tulevat tutkimuksen mittaamenetelmät. Luvussa 5.3 on näkökulmia tutkimuksen luotettavuudesta ja luvussa 5.4 tulevat esille tämän tutkimuksen eettiset näkökohdat.

5.1 Tutkimusorganisaatio ja tutkittavat henkilöt

Tämän tutkimuksen tutkimusorganisaatio on HAAGA-HELIAN Ammattikorkeakoulun Haagan yksikön Matkailun liikkeenjohdon koulutusohjelma. Matkailun liikkeenjohdon koulutus antaa hyvät valmiudet esimies- ja asiantuntijatehtäviin matkailualalle. Painopistealueita koulutuksessa ovat asiakaslähtöisyys, vastuullisuus, ennakoiva ja innovatiivinen ote. Matkailun liikkeenjohdon koulutuksessa tärkeitä oppiaineita ovat johtaminen, markkinointi ja laskentatoimi. (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu, 2014.)

Vapaasti valittaviin opintoihin matkailun liikkeenjohdon opiskelija voi valita omia kiinnostuksen kohteitaan vastaavia opintoja. Työelämälähtöisyys tarkoittaa tässä koulutuksessa muun muassa yhteistyötä työnantajien projektien merkeissä sekä yritysvierailuja. Opiskelumuotoina ovat päiväopiskelu ja monimuoto-opiskelu. Tässä opinnäytteessä keskityin tutkimaan päiväopiskelutyyllillä opiskelevia opiskelijoita. Matkailun liikkeenjohdon koulutus kestää 3,5 vuotta ja sisältää 210 opintopistettä. Opintoihin kuuluu työharjoittelua matkailualan organisaatioissa ja opinnäytetyön tekeminen. (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu, 2014.)

Matkailun liikkeenjohdon koulutus sisältää lukuvuositeemoja. Teemat jakautuvat siten, että ensimmäisenä lukuvuonna on ohjelmassa perusammattitaidon kehittämistä eli palveluosaamista, yrityksen toimintaympäristöön tutustumista ja asiakkuuden hallintaa. Toisena lukuvuonna teemana on tarkastella ammattialan ymmärtämistä ja tutkimista. Tässä vaiheessa opetellaan käytännön esimiestaitoja, kuten taloudellista osaamista, muita esimiestaitoja ja yrittäjyyttä. Viimeisen vuoden osaamistavoitteisiin kuuluvat yritys- ja organisaatiotason strategioiden ja taloudellisten asioiden läpikäyminen. Lukuvuositeemoina ovat siis strateginen johtaminen ja liiketoiminnan kehittäminen.

Viimeisenä vuonna tehdään lisäksi opinnäytetyö, jossa tulevat esille opinnoissa opitut asiat. (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu, 2014.)

Tutkittavat henkilöt olivat matkailun liikkeenjohdon opiskelijoita HAAGA-HELIAN Haagan toimipisteestä Helsingistä. Tutkimus on kokonaistutkimus vuosiluokilta 2 ja 3. Toisella vuosiluokalla oli opiskelijoita 56 henkilöä ja kolmannella vuosiluokalla oli 54 henkilöä. Tutkimuksen ulkopuolelle jäi vuosiluokka yksi. Ensimmäisellä vuosiluokalla oli 59 opiskelijaa, mutta koska he olivat tutkimushetkellä olleet koulussa vasta vähän aikaa, he jäivät tutkimuksen ulkopuolelle. Otannan valintaperusteena oli matkailun liikkeenjohdon opintolinja.

Tässä tutkimuksessa kartoitettiin tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median merkitystä ammattikorkeakoulussa opiskelevan henkilön näkökulmasta. Tein kyselyn HAAGA-HELIAN Haagan toimipisteen Matkailun liikkeenjohdon toisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijoille. Tietojen kerääminen tapahtui paperikyselynä luokahuoneissa ja tällä tavalla oli mahdollisuus saavuttaa hyvä vastausprosentti, joka tässä kyselyssä oli 68 % (N=110).

5.2 Mittausmenetelmät

Mittaukset tehtiin kvalitatiivisilla ja kvantitatiivisilla menetelmillä eli tutkimus on monimenetelmäinen. Kyselytutkimus sisälsi kysymyksiä, joiden avulla saatiin vastauksia sekä kvalitatiiviseen, että kvantitatiiviseen osuuteen. Koska kyselytutkimukseen osallistuneiden määrä oli melko pieni ajatellen laajempia tilastotieteen testejä, antavat kuuden haastattelun analyysit lisätietoa ja tasapainottavat tutkimusta. Tutkimus on teoriajohtoinen ja teorioina ovat kognitiivinen ja konstruktivistinen sekä sosiokulttuurinen teoria ja ne ohjaavat teorialähtöistä kvalitatiivista sisällönanalyysia ja teorialähtöistä kvantitatiivista analyysia.

Morsen ja Niehausen (2009) mukaan käytettäessä kahta menetelmää, toisen menetelmän tulee olla johtava, mutta kumpikaan ei ole toista parempi. Tässä tutkimuksessa ohjaavana menetelmänä oli kvalitatiivinen menetelmä ja täydentävänä menetelmänä oli kvantitatiivinen menetelmä. Tein kvalitatiivisessa osuudessa sisällönanalyysia ja teemoittelua haastatteluista ja avoimista kysymyksistä. Tein SPSS-ohjelmalla frekvenssijakaumia kysymyksistä 5, 7, 9 ja 10, jotka kuuluivat kvalitatiiviseen

tutkimusosuuteen. Kvantitatiiviseen osuuteen kuuluivat kysymykset 4, 6 ja 8, jotka olivat mahdollista käsitellä yksinkertaisia tilastollisia testejä käyttäen. Tilastollisille testeille ja vertailuille olivat rajoituksena aineiston pieni koko $N=75$, ikäryhmien painottuminen 20 ikävuoden ja 25 ikävuoden välille, sekä vähäinen miesten osuus opiskelijoista. Miesten määrä oli tässä tutkimuksessa 10 henkilöä. Myös aiempi koulutus painottui siten, että pohjakoulutuksena ylioppilas -vaihtoehto oli yleisin. Muita pohjakoulutuksia opiskeijoilla oli vain vähän, joten tämä rajoitti osaltaan vertailujen tekemistä ryhmien välillä. Luvussa 5.2.1 on esitetty kvalitatiivinen tutkimusosuus ja luvussa 5.2.2 on esitetty kvantitatiivinen tutkimusosuus.

5.2.1 Kvalitatiivinen tutkimusosuus

Kokonaisvaltaisuus ja pyrkimys objektiivisuuteen ovat kvalitatiivisen tutkimuksen tavoitteita. Tutkijan ei ole tarkoitus määrittellä asioiden tärkeyttä kvalitatiivisessa tutkimuksessa. Kvalitatiivisen tutkimuksen tunnusmerkki Hirsjärven ym. (2010) mukaan on todellisissa tilanteissa tapahtuva tiedonhankinta. Ihminen on tiedon keruussa tärkeä tekijä ja lisäksi tiedon keräämisessä voidaan käyttää lomakkeita apuna. (Hirsjärvi ym. 2010.)

Tämän tutkimuksen kvalitatiivisessa osuudessa tiedonlähteinä ovat kyselyn kysymysten 5, 7, 9 ja 10 vastaukset sekä haastattelujen vastaukset. Kysymysten vastaukset antavat tietoja opiskelijoiden suhtautumisesta tieto- ja viestintätekniikan opetuskäyttöön. Teemahaastatteluissa oli tarkoituksena selvittää asioita, jotka eivät olisi paljastuneet kyselyssä. Kyselylomake on liitteessä 1 ja haastatteluteemat ovat liitteessä 2.

Analysoin aineistoa sisällönanalyysillä, joka tarkoittaa, että erittelin aineistosta yhtäläisyyksiä ja eroja. Tavoitteenani oli aineiston avulla muodostaa käsitys ilmiöistä, jotka liittyvät tutkimuksen aiheeseen ja teorioihin. (Komulainen, 2014, kurssimateriaali). Vertailin analyysin tuloksia aiempiin tutkimuksiin. Kvalitatiivisessa analyysissä tein frekvenssijakaumia kysymyksien vastauksista SPSS-ohjelmalla, versioilla 22 ja analysoin haastattelut sekä avoimen kysymyksen vastaukset. Vastaukset tutkimuskysymykseen pyrin löytämään teorialähtöisen sisällönanalyysin avulla eli tiivistämällä vastaajan sanonnan ja sitten analysoimalla, mikä ilmiö sanonnan takana on.

Analyysissa teemoittelin ilmiöt. Etsin vastauksista samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Teemoja valikoitui kuusi kappaletta ja ne olivat 1) kokemus tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käytöstä oppimisen tukena, 2) odotukset tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median suhteen, 3) motivaatio, 4) oppiminen, 5) tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median osaaminen ja 6) tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käyttö oppimisessa ja vapaa-ajalla.

Sisällönanalyysin eteneminen on kuvattu taulukossa 3. Lomakkeen täyttäminen eteni siten, että ensin kirjoitin, kuka sanoi ja sitten, mitä hän sanoi. Tämän jälkeen muutin lainauksen yleiskielelle ja muodostin alaluokan. Seuraavana muodostin yläluokan, joka tiivistää asian ja lopuksi kirjasin pääluokan.

SISÄLLÖNANALYYSI TÄSSÄ TUTKIMUKSESSA

Taulukko 3. Esimerkki sisällönanalyysista

kuka sanoi	mitä sanoi	pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	pääluokka
N30	No Moodle on ihan erinomainen, internet kyllä, tekstinkäsittelyohjelmat, joo, google drive, siinä ne oli. Facebook sen takia, koska facebookin avulla on hirveen helppo tehdä ryhmiä. Jos meillä, esimerkiks mulla, on nyt ehkä viisi ryhmätyötä meneillään, niin mä oon tehnyt jokaisen ryhmätyön ryhmän kanssa oman pienen ryhmän, sinne facebookiin, jonka kautta me kommunikoidaan, että mä oon tenhyt mun osuuteni ja täytyiskö meidän tänään tavata ja niin pois päin. Se on se ainut tapa, saada niinkuin yhteyttä toisiin opiskelijoihin, jos niitä muuten koulussa ei nää.	Moodle, internet, tekstinkäsittelyohjelma, google drive ja facebook sopivat opetuskäyttöön vastaajan mukaan. Vastaaja käyttää sosiaalista mediaa yhteydenpitoon.	Tieto- ja viestintätekniiikka sekä sosiaalinen media ovat tärkeitä välineitä oppimisessa ja kotikäytössä. Parhaiten oppimiseen sopivat Moodle, Internet, tekstinkäsittelyohjelmat, Google Drive ja Facebook.	Tieto- ja viestintätekniiikka sekä sosiaalinen media ovat tärkeitä oppimisen apuna.	Tieto- ja viestintätekniiikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena.

(Komulainen, 2014, Analysointilomake, Tampereen yliopisto),

Haastattelut

Haastateltavat tutkimukseen valittiin siten, että jakaessamme kyselylomakkeita oppilaitoksen koulutusohjelmajohtaja Minna Halmetojan kanssa, hän kysyi samalla vapaaehtoisia henkilöitä haastatteluun vuosiluokilta kaksi ja kolme. Haastateltavat kuuluivat samaan ryhmään, joille tehtiin kysely. Haastateltavia ilmoittautui kuusi henkilöä, joille laitoin sähköpostia sopiaksemme tapaamisajankohdasta. Tapasimme 13.11. - 4.12.2013 välillä Helsingissä.

Arvioin tutkimuksen luotettavuutta haastateltavien valinnassa. Keskustelimme etukäteen koulutusohjelmajohtaja Minna Halmetojan kanssa, että hakeutuvatko haastatteluun sellaiset henkilöt, jotka ovat myönteisiä tieto- ja viestintäteknikkaa sekä sosiaalista mediaa kohtaan, mutta näin ei näyttänyt ainakaan kaikkien haastateltavien kohdalla olevan. Esimerkkinä lainaus haastateltavan puheesta:

Mutta tähän väliin mä voin sanoa, että mä en tykkää somesta, sosiaalinen media on ällöttävä muotijuttu, muoti-ilmiö, joka tuota vaan kasvaa ja kasvaa, se voisi hidastaa tai lopettaa kasvamisen vähäksi aikaa, mutta se on kyllä hyvä työväline mun alan ihmisille. (Haastateltava 30).

Haastatteluteemat koostuivat niistä seikoista, jotka nousivat esille aiemmin tekemissäni kyselyissä tärkeimpinä seikkoina. Teemoja oli kuusi kappaletta. (Teemojen analyysitaulukko on liitteessä 3). Taustakysymyksinä olivat ikä, sukupuoli, vuosikurssi, aiemmat koulutukset peruskoulun jälkeen, harrastukset ja kotipaikka. (Nimi oli omia muistiinpanojen varten). Taustatietoja en kuitenkaan käyttänyt analysoinnissa, ettei haastateltavia pystyisi tunnistamaan. Haastattelut kestivät 18 - 46 minuuttia. Nauhoitin ja litteroin haastattelut ja numeroin haastattelunauhoitukset. Ensimmäinen haastattelu toimi koehaastatteluna ja koska siinä ei ilmennyt korjattavaa, tein muutkin haastattelut samoja teemoja käyttäen. Koodinnumero perustuu nauhoitusnumeroon, jonka avulla löydän tarvittaessa oikean nauhoituksen. Haastattelupäivät olivat 13.11.2013, 18.11.2013, 22.11.2013, 3.12.2013 ja 4.12.2013, jolloin oli kaksi haastattelua. Taulukossa 4 on koottuna haastattelujen kestot ja litteroitujen sivujen määrä (Litterointi Times New Roman 12, riviväli 1,5.)

HAASTATTELUTIETOJA

Taulukko 4. Haastatteluajat ja litteroinnit

Haastateltava, kooditunniste	Haastatteluajat, kesto minuutteina	Litteroinnit, sivujen määrä
H30	20 minuuttia	5,5 sivua
H31	20 minuuttia	5 sivua
H32	46 minuuttia	11 sivua
H34	22 minuuttia	9 sivua
H35	38 minuuttia	6,5 sivua
H36	18 minuttia	6 sivua

5.2.2 Kvantitatiivinen tutkimusosuus

Kvantitatiivisen tutkimuksessa todellisuus rakentuu objektiivisista tosiasioista. Keskeistä kvantitatiivisessa tutkimuksessa on tehdä johtopäätöksiä aiemmista tutkimuksista ja teorioista, sekä hypoteesin esittäminen. (Hirsjärvi ym. 2010.) Tässä tutkimuksessa ei ollut aiheellista asettaa hypoteeseja, koska tutkimus on kartoittava tutkimus. Haasteita tulosten tulkinnassa voivat olla esimerkiksi, että ovatko tutkimukseen osallistuneet vastanneet niin kuin asiat todellisuudessa ovat. Vastausvaihtoehdot eivät välttämättä ole yksiselitteisiä, vaan vastaajalle voi tulla väärinymmärryksiä. (Hirsjärvi, 2010.) Väärinymmärrysten mahdollisuus pieneni, koska olin paikanpäällä toimittamassa kyselyä ja minulla oli tilaisuus vastata kysymyksiin.

Tutkimuksen empiirinen osuus alkoi sähköisen tutkimuslomakkeen laittamisella HAAGA-HELIAn Matkailun liikkeenjohdon koulutusohjelman vuosiluokkien 1,2 ja 3 opiskelijoille toukokuussa 2013. Kysely koski päiväopiskelijoita. Tähän sähköiseen kaavakkeeseen ei tullut riittävästi vastauksia, joten päätimme koulutusohjelmajohtaja Minna Halmetojan kanssa tehdä syksyllä 2013 paperikyselyn luokkahuoneissa.

Verkkokysely toimi pilottikyselynä mittarille, joka on luotu vartavasten matkailun liikkeenjohdon opiskelijoiden asenteiden mittaamiseen. Mittarin loimme yhdessä oppilaitoksen edustajan, koulutusohjelmajohtaja Minna Halmetojan ja Pro gradu -työn ohjaajan, professori Petri Nokelaisen kanssa. Laitoin koekyselyjä testihenkilöille, joilta sain muutamia kommentteja ja kehitysehdotuksia.

Toukokuussa 2013 tehtyyn verkkokyselyyn vastauksia tuli 22 kappaletta. Tämän pilottikyselyn perusteella muokkasin lomaketta siten, että siinä esitetyt kysymykset vastasivat paremmin tutkimuskysymyksiin. Lopullisessa kyselylomakkeessa oli taustakysymyksiä kolme ja ne olivat sukupuoli, ikä ja aiempi koulutus peruskoulun jälkeen. Pilottikyselyssä oli taustakysymyksissä lisäksi vuosiluokka, mutta koska lopulliseen kyselyyn osallistuivat vuosiluokat kaksi ja kolme, tietoa ei tarvittu. Varsinaisia kysymyksiä oli seitsemän kappaletta, joista osa oli väittämiä vaihtoehtoinen ja yksi avoin kysymys. Varsinaiseen kyselylomakkeeseen muutin kysymykset ”Mitkä tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median välineet ovat tukeneet oppimistasi parhaiten tässä koulutuksessa?” (kysymys oli varsinaisessa kyselylomakkeessa numero 7 ja pilottikyselyn lomakkeessa kysymys oli numero 8) ja ”Mitä tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median keinoja uskot valmistuttuasi tarvitsevasi matkailualan työtehtävissä?” (kysymys oli varsinaisessa kyselylomakkeessa numero 9 ja pilottikyselyn lomakkeessa kysymys oli numero 10). Lisäksi muutin kysymyksissä 6 ja 8 asteikon nousevaksi vasemmalta oikealle, siten että vaihtoehdot, kuten ”on vastannut erittäin hyvin odotuksia, on vastannut melko hyvin odotuksia, en osaa sanoa, ei ole vastannut kovin hyvin odotuksia, ei ole vastannut ollenkaan odotuksia” muutin toiseen suuntaan, alkaen ”ei ole vastannut ollenkaan odotuksia”, loppuen väittämään ”on vastannut erittäin hyvin odotuksia”. Poistin pilottikysymyksistä kohdan seitsemän ”Sosiaalisen median käyttö oppimisessa on tehokas oppimistapa tässä koulutuksessa”, koska todennäköisesti vastaajat ajattelevat kysymystä jo kohdassa 1, kysymyksessä 7. Muotoilemalla kysymykset uudelleen, sain varsinaisesta lomakkeesta selkeämmin hahmotettavan kuin aiempi versio oli. (liite 1, kyselylomake). Tutkimuksen kvantitatiivinen tutkimusosio muodostuu taustakysymysten lisäksi kolmesta varsinaisesta kysymyksestä eli kysymyksistä 4, 6 ja 8). Kysymykset kyselyyn muodostuivat teorian pohjalta.

Kyselyn kysymykset

Kyselylomakkeen avulla saatiin vastauksia sekä kvalitatiivisiin, että kvantitatiivisiin analyyseihin. Taulukossa viisi on operationalisointi kuvattuna siten, että ensin on teoriaosuus, joka liittyy kysymykseen ja sitten kyselyn kysymykset ja tämän jälkeen on tutkimuskysymys, johon kyselyn kysymyksen avulla saatiin vastaus (taulukko 5).

OPERATIONALISOINTI

Taulukko 5. Operationalisointi teoriasta kysymyksiin

Teoriaosuus	Kyselyn kysymys	Tutkimuskysymys, johon kysymyksen on tarkoitus tarkoitus vastata
Luku 2. Tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media osana oppimista	4. Miten arvioisit tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median käyttöäsi vapaa-aikana? Moodle, Blogi, Wiki, Twitter, YouTube, Flickr, Facebook tai vastaava, Second Life, Pelit, Internet, Kuvallinen viestintä, Tekstintäsittelyohjelmat	2. Minkälaisia ovat ammattikorkeakoulun opiskelijoiden tietotekniikkataidot ja tavat käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa sekä sosiaalista mediaa?
Luku 2. Tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media osana oppimista	5. Minkälaisiksi arvioisit tietotekniikkataitosi yleisellä tasolla nyt? Osaan käyttää tietotekniikkaa erittäin hyvin, osaan käyttää teknologiaa hyvin, joitakin tietotekniikan osia osaan käyttää hyvin, joitakin, en hallitse niin hyvin, opettelen teknologian käyttöä, en osaa käyttää teknologiaa	2. Minkälaisia ovat ammattikorkeakoulun opiskelijoiden tietotekniikkataidot ja tavat käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa sekä sosiaalista mediaa?
Luku 3. Oppimiskäsityksiä liittyen tieto- ja viestintäteknikkaan sekä sosiaaliseen mediaan	6. Tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median opetuskäyttöön liittyviä väittämiä: 6.1 Tieto- ja viestintäteknikan käyttö oppimisessa on tehokas oppimistapa tässä koulutuksessa	1. Miten tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena näyttäytyvät ammattikorkeakoulun opiskelijoille?
Luku 3. Oppimiskäsityksiä liittyen tieto- ja viestintäteknikkaan sekä sosiaaliseen mediaan	6.2 Tieto- ja viestintäteknikka tukee ammatillista kasvuani tässä koulutuksessa	1. Miten tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena näyttäytyvät ammattikorkeakoulun opiskelijoille?
Luku 3.	6.3 Tieto- ja viestintäteknikka	1. Miten tieto- ja viestintäteknikka

Oppimiskäsityksiä liittyen tieto- ja viestintäteknikkaan sekä sosiaaliseen mediaan	motivoi minua oppimaan uusia asioita	sekä sosiaalinen media oppimisen tukena näyttäytyvät ammattikorkeakoulun opiskelijoille?
Luku 3. Oppimiskäsityksiä liittyen tieto- ja viestintäteknikkaan sekä sosiaaliseen mediaan	6.4 Tieto- ja viestintäteknikka opetuskäytössä lisäävät kiinnostustani tätä koulutusta kohtaan	1. Miten tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena näyttäytyvät ammattikorkeakoulun opiskelijoille?
Luku 3. Oppimiskäsityksiä liittyen tieto- ja viestintäteknikkaan sekä sosiaaliseen mediaan	6.5 Sosiaalinen media tukee ammatillista kasvua tässä koulutuksessa	1. Miten tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena näyttäytyvät ammattikorkeakoulun opiskelijoille?
Luku 3. Oppimiskäsityksiä liittyen tieto- ja viestintäteknikkaan sekä sosiaaliseen mediaan	6.6 Sosiaalinen media motivoi minua oppimaan uusia asioita	1. Miten tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena näyttäytyvät ammattikorkeakoulun opiskelijoille?
Luku 3. Oppimiskäsityksiä liittyen tieto- ja viestintäteknikkaan sekä sosiaaliseen mediaan	6.7 Sosiaalinen media opetuskäytössä lisää kiinnostustani tätä koulutusta kohtaan	1. Miten tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena näyttäytyvät ammattikorkeakoulun opiskelijoille?
Luku 2. Tieto- ja viestintäteknikka osana oppimista	7. Mitkä tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median välineet ovat tukeneet oppimistasi parhaiten tässä koulutuksessa?	2. Minkälaisia ovat ammattikorkeakoulun opiskelijoiden tietotekniikkataidot ja tavat käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa sekä sosiaalista mediaa?

<p>Luku 3. Oppimiskäsityksiä liittyen tieto- ja viestintäteknikkaan sekä sosiaaliseen mediaan</p>	<p>Odotukset oppimisympäristön suhteen:</p> <p>8. Miten hyvin tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median käyttö opetuksessa on vastannut odotuksiasi tässä koulutuksessa?</p> <p>8.1 Tieto- ja viestintäteknikan käytön määrä</p> <p>8.2 Sosiaalisen median käytön määrä</p> <p>8.3 Tiedonhaku yhdessä muiden kanssa</p> <p>8.4 Tiedonhaku yksin</p> <p>8.5 Yhteisten tuotosten määrä</p> <p>8.6 Yksin tehtyjen tuotosten määrä</p> <p>8.7 Ongelmanratkaisu opintojaksolla</p>	<p>1. Miten tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena näyttäytyvät ammattikorkeakoulun opiskelijoille?</p> <p>kysymyksen 8 kohdat 8.1, 8.2 ja 8.7</p> <p>3. Miten yksilöllisyys ja yhteisöllisyys sekä vuorovaikutus ilmenevät opiskelijoiden arjessa?</p> <p>kysymyksen 8 kohdat 8.3, 8.4, 8.5 ja 8.6</p>
<p>Luku 2. Tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media osana oppimista</p>	<p>9. Mitä tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median keinoja uskot valmistuttuasi tarvitsevasi matkailualan työtehtävissä?</p>	<p>2. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden tietotekniikkataidot ja tavat käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa sekä sosiaalista mediaa?</p>

Kyselypäiviä olivat 15.10.2013 ja 14.11.2013. Kvantitatiivisen aineiston kyselykaavakkeet syötin SPSS-ohjelmaan, jonka versio oli 22. Tutustuin aineistoon, jossa kaikki vastauskaavakkeet olivat käyttökelpoisia. Koodasin vastaukset numeroilla myöhempiä tarkastustarpeita varten.

Tein aineistosta kuvailuja SPSS-ohjelmalla saadakseni käsityksen aineiston sisällöstä. Tarkastelun kohteena olivat tietokoneen käytön määrä, käytettävät ohjelmat ja tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median osaaminen. Lisäksi selvitin tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median vaikutuksia oppimiseen, ammatillisen kasvuun, motivaatioon sekä koulutusta kohtaan koettua mielenkiintoa. Opiskelijoiden mielipiteet ovat tärkeitä tietää koulutuksen suunnittelun helpottamiseksi. Opiskelijoiden odotukset voivat olla erilaisia tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön suhteen, joten tarkastelin myös odotuksien toteutumista. Tarkastelin opiskelijoiden käsityksiä

matkailualan työtehtävissä käytettävistä kanavista, sillä motiivi oppia tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median välineiden käyttöä voi lisääntyä, jos opiskelija tietää tarvitsevänsä näitä oppeja tulevassa työssään.

Tutkijan tarkastellessa ongelmia tai ilmiöitä otoksen avulla, ei voi olla varma saatujen tulosten merkityksestä, joten pyrin poistamaan epävarmuutta tilastotieteen menetelmien avulla. (Ranta, Rita & Kouki, 2012). Tilastotieteen avulla pyrin löytämään opiskelijoiden tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käyttöön liittyviä ilmiöitä, systemaattisia ja satunnaisia tekijöitä sekä tutkimaan niiden välisiä yhteyksiä ja erottamaan nämä ilmiöt toisistaan. (Metsämuuronen, 2000).

Tilastollisen tarkastelun aloitin analysoimalla muuttujia. Tein Kolmorov-Smirnovin testejä selvittääkseni jakauman normaalisuuden tilastollisia testejä varten. Testien mukaan jakauma ei noudattanut normaalijakaumaa. Tein ristiintaulukointia, frekvenssianalyyseja ja Kruskall-Wallis testejä. Kruskall-Wallis testi on ei-parametrinen ja sopii vinoille jakaumille. Tein frekvenssianalyyseja myös kvalitatiivisesti käsiteltävistä kysymyksistä 5, 7 ja 9.

5.3 Tutkimuksen luotettavuus

Luotettavuutta voidaan arvioida erilaisilla mittareilla, joista yksi on toistettavuus. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa on tilastollisia mittaustapoja luotettavuuden mittaamiseen. Validius tarkoittaa tutkimusmenetelmien kykyä mitata juuri sitä, mitä oli tarkoituskin mitata. Laadullisessa tutkimuksessa käytetään todisteena tarkkaa selvitystä, miten tuloksiin on päästy, eli kerrotaan henkilöistä, ajoista ja paikoista tietoja lukijalle. Useamman menetelmän käyttäminen samassa tutkimuksessa lisää luotettavuutta. (Hirsjärvi ym., 2010.)

Pitkä mittari on luotettavampi kuin lyhyt mittari ja laaja valikoima vaihtoehtoja mittarissa on parempi kuin suppea valikoima, sillä vaihtelua tulee laajassa valikoimassa enemmän. (Metsämuuronen, 2006) Tässä käytetyssä mittarissa oli 10 kysymystä ja kysymyksissä 6 ja 8 alakohtia oli seitsemän. Likert – asteikollisissa kysymyksissä (kysymykset 4, 6, 8) skaala oli 5- portainen asteikko.

Tämän tutkimuksen luotettavuutta lisäävät kahden menetelmän, kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen menetelmän käyttäminen tutkimusmenetelminä. Tarkistin kyselyaineiston ja haastattelut litteroin huolellisesti. Tutkijana asemani oli neutraali, sillä minulla oli etäinen asema tutkittaviin ja tutkimusorganisaatioon. Ennen tutkimusta koehenkilöt ja asiantuntijat arvioivat lomaketta. Tällaista tutkimusta on vaikea toistaa tarkalleen ja sitä kautta todistaa luotettavuutta, sillä jos koehenkilöt olisivat samoja henkilöitä, he muistavat kysymykset. Toinen seikka on, että jos tutkimus tehdään uudestaan pidemmän ajan kuluttua, vastaajien mielipiteet voisivat muuttua. (Hirsjärvi ym., 2010.) Tässä tapauksessa voisivat muuttua myös tekniikka, ohjelmat ja kanavat, sekä niiden käyttötavat.

5.4 Eettisyys

Kuula (2006) esittää, että tutkimusta tehtäessä tutkittaville henkilöille kerrotaan heidän oikeutensa aineiston suhteen ja toimitaan eettisten periaatteiden mukaan. Toisten tutkijoiden aineistoa kunnioitetaan viittaamalla oikein ja ilmoittamalla lähteet. Myös aineiston säilytyksessä tulee Kuulan (2006) mukaan olla huolellinen. Tässä opinnäytteessä olen ottanut huomioon eettiset lähtökohdat. Tutkittaville ilmoitin tutkimuksen tarkoituksen ja sen, että ketään ei voi tunnistaa vastauksien perusteella. Lomakekyselyyn tein tiedotteen tutkimuksen tarkoituksesta ja haastateltaville ilmoitin, miten menettelen tutkimuksen tekemisen suhteen. Lisäksi pyysin haastateltavilta lupaa nauhoittaa haastattelut. Numeroin kyselyn vastauskaavakkeet ja haastattelut siten, että kukaan ei voi yhdistää vastaajaa numeroihin. Aineistoa käsittelemällä tarkasti keräämisen ja käsittelyn aikana. Aineiston säilytän niin, että muut eivät pääse siihen tutustumaan. HAAGA-HELIAsta saamani luottamuksellisen aineiston olen hävittänyt asianmukaisesti. Tutkimuksessa kunnioitin muiden tutkijoiden tekstejä ja viittasin aina huolellisesti, silloin kun oli kyseessä toisten teksti.

Tässä luvussa viisi olen esitellyt organisaatiota, jossa tutkimus tehtiin ja koulutusohjelmaa ja opiskelijoita, jotka vastasivat kyselyyn ja osallistuivat haastatteluun. Toin esiin mittaukseen luodun kyselyn, analyysimenetelmät ja pohdin tutkimuksen luotettavuutta ja eettisiä seikkoja tässä tutkimuksessa.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä luvussa esitetään tämän tutkimuksen tulokset kysymyskohtaisesti. Ensin esittelen kyselyn taustatietoja ja tilastollisia testejä ja luvussa 6.1 on tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena. Luvussa 6.2 tulevat esille tietotekniikkataidot ammattikorkeakoulun matkailun liikkeenjohdon opiskelijoiden keskuudessa. Lopuksi luvussa 6.3 tarkastelen, miten yksilöllisyys ja yhteisöllisyys sekä vuorovaikutus ilmenevät opiskelijoiden arjessa.

AINEISTON ESITTELYÄ

Tarkastelin taustamuuttujia, joita olivat sukupuoli, ikä ja koulutustausta. Koulutustausta-kysymyksessä vaihtoehtoina olivat ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto, erikoisammattitutkinto, ylioppilas, ammattikorkeakoulu, ylempi ammattikorkeakoulu, alempi korkeakoulututkinto, ylempi korkeakoulututkinto tai muu koulutusvaihtoehto. Vastaajista 65 henkilöä oli naisia ja 10 oli miehiä. Ikäjakauma oli 20 ikävuoden ja 43 ikävuoden välillä. Suurin osa vastaajista 76 % ($n = 75$) oli 20 - 24 vuotiaita. Vastaajien ikäjakauma on litteessä 4. Vastaajien koulutus jakautuu siten, että ylioppilaita oli 68 henkilöä ($n = 75$), neljällä henkilöllä oli ammatillinen perustutkinto, yhdellä henkilöllä oli ammattitutkinto, yhdellä erikoisammattitutkinto ja yhdellä ylempi korkeakoulututkinto. Näiden peruskoulun jälkeisten koulutusten lisäksi kuudellatoista henkilöllä oli joku muu koulutus.

Muodostin ikäryhmiä viiden vuoden välein. Ikäryhmät olivat: ryhmä 1 = 20 - 24 -vuotiaat, ryhmä 2 = 25 - 29 -vuotiaat, ryhmä 3 = 30 - 34 -vuotiaat, ryhmä 4 = 35 - 39 -vuotiaat ja ryhmä 5 = 40 - 44 -vuotiaat. Tein ristiintaulukon, jossa käytin muuttujina ikäryhmiä ja aikaisempaa koulutusta peruskoulun jälkeen (taulukko 6). Taulukon perusteella voidaan havaita, että ammatillisen perustutkinnon oli käynyt 5 henkilöä, jotka olivat iältään 20 - 29 -vuotiaita. Ammattitutkinnon oli vastaajista käynyt 1 henkilö, joka kuului ikäryhmään 20 - 24 -vuotiaat ja erikoisammattitutkinnon oli käynyt 1 henkilö, joka kuului ikäryhmään 30 - 34 -vuotiaat. Ylioppilaita oli vastaajista 67 henkilöä kaikista ikäryhmistä ja ylempään korkeakoulun oli käynyt 1 henkilö, joka oli ikäryhmässä 40 - 44 -vuotiaat.

Ikäryhmään 20 - 24 -vuotiaat kuului 57 vastaajaa, ikäryhmään 25 - 29 -vuotiaat kuului 12 henkilöä, ikäryhmään 30 - 34 -vuotiaat kuului 4 henkilöä, ikäryhmään 35 - 39 -vuotiaat ei kuulunut yhtään vastaajaa ja ikäryhmään 40 - 44 -vuotiaat kuului kaksi henkilöä (taulukko 6).

KOULUTUKSET JA IKÄRYHMÄT

Taulukko 6. Aiempi koulutus ja ikäryhmät

Minkälainen on aiempi koulutuksesi peruskoulun jälkeen?					
	20 – 24 -v.	25 – 29 -v.	30 – 34 -v.	40 – 44 -v.	Yhteensä henkilöitä
Ammatillinen perustutkinto	3 (4 %)	2 (2.6 %)	0	0	5
Ammattitutkinto	1 (1.3 %)	0	0	0	1
Erikoisammattitutkinto	0	0	1 (1.3 %)	0	1
Ylioppilas	53 (70.6 %)	10 (13.3 %)	3 (4 %)	1 (1.3 %)	67
Ylempi korkeakoulu	0	0	0	1 (1.3 %)	1
	57 (75.9 %)	12 (15.9 %)	4 (5.3 %)	2 (2.6 %)	75 (100 %)

Ikäryhmät: 1 = 20 - 24 -vuotiaat, 2 = 25 - 29 -vuotiaat, 3 = 30 - 34 -vuotiaat 4 = 35 - 39 -vuotiaat ja 5 = 40 - 44 - vuotiaa

Tarkastelin aineistoa tekemällä muuttujakohtaisia testejä ja ne ovat liitteessä 4. Taulukossa on koottuna seuraavat tiedot: minimi, maksimi, keskiarvo, vinous ja huipukkuus. Liitteessä 5 ovat moodi- ja mediaaniluvut muuttujille. Taulukossa seitsemän on koottuna tutkimuksessa käytetyt tilastolliset testit ja niiden tarkoitus (taulukko 7).

TILASTOLLISET TESTIT

Taulukko 7. Taulukko tämän tutkimuksen tilastollisista testeistä

Testi	Tarkoitus
<p>Tilastolliset kuvailuluvut ovat liitteessä 4 ja ne ovat keskiarvo, keskihajonta, jakauma, keskivirhe, minimi ja maksimi ja liitteessä 5 ovat mediaaniluvut ja moodiluvut.</p>	<p>Keskiarvo on lukujen summa jaettuna lukumäärällä. (Ranta, Rita & Kouki, 2012.)</p> <p>Muuttujan x mediaani on se arvo, jonka alapuolelle jää ainakin puolet havaintoarvoista eli se on keskimäinen arvo, jos havaintoaineisto jaetaan kahteen osaan. (Ranta, Rita & Kouki, 2012.)</p> <p>Moodi on numeerisen muuttujan keskiluku, jos muuttujan frekvenssijakauma on yksihuippuinen. (Ranta, Rita & Kouki, 2012.)</p> <p>Hajontalukujen avulla kuvataan aineistossa esiintyvän vaihtelun määrää. (Ranta, Rita & Kouki, 2012.)</p> <p>Momentit ovat frekvenssijakauman vinous ja huipukkuus. (Ranta, Rita & Kouki, 2012.)</p>
<p>Frekvenssijakaumat ja suhteelliset frekvenssit</p>	<p>Frekvenssit ovat tapa kuvailla aineistoa ja laskea tunnuslukuja muuttujista. Suhteelliset frekvenssijakaumat on ilmaistu prosenttiosuuksina. (Nummenmaa, 2004.)</p>

Ristiintaulukointi	Ristiintaulukointia voidaan käyttää kuvaamaan kahden muuttujan suhdetta toisiinsa eli riippumattomuutta tai riippuvuutta. (Metsämuuronen, 2004.)
Khiin neliö –testi	”Khiin neliö -testi testaa, ovatko muuttujat riippumattomia toisistaan” (Metsämuuronen, 2004, s.136.)
Cronbachin alfa	Cronbachin alfa on mittarin sisäisen yhtenäisyyden mitta. Cronbachin alfalla testataan reliabiliteettia. Arvon tulisi olla > 0.50 (Metsämuuronen, 2006.)
Kolmorov-Smirnovin testi	Testin avulla voidaan selvittää, että noudattaako jakauma normaalijakaumaa. (Metsämuuronen, 2006.) Kolmorov-Smirnovin testissä tulkitaan p-arvoa ja jos se $p < 0.05$, muuttujan jakauma ei noudata normaalijakaumaa. (Metsämuuronen, 2004.)
Kruskall-Wallis – testi	Kruskall-Wallis testissä ei aseteta tutkittaville muuttujille jakaumavaatimuksia ja sitä käytetään tilanteissa, joissa riippumaton muuttuja muodostaa enemmän kuin kaksi vertailtavaa ryhmää ja riippuva muuttuja, joka on vähintään järjestysasteikollinen. Mitä pienempi testin merkitsevyystaso on, sitä todennäköisemmin jakaumat ovat erilaiset. (Nummenmaa, 2004.)

Jakauman normaalisuuden testaaminen

Aloitin tilastollisten testien tekemisen testaamalla jakaumien normaalisuutta Kolmorov-Smirnovin -testillä. Testissä olivat mukana kysymykset 4, 6 ja 8. Kolmorov-Smirnovin testissä tulkitaan p-arvoa ja jos se $p < 0.05$, muuttujan jakauma ei noudata normaalijakaumaa. Testaamissani kysymyksissä kaikissa p-arvo oli < 0.05 , joten kysymysten vastaukset eivät noudata normaalijakaumaa (liitteessä 6 on kysymyksen 4 testi, liitteessä 7 on kysymyksen 6 testi ja liitteessä 8 on kysymyksen 8 testi).

Etuna ei-parametrisissä testeissä on, että pieni otoskoko ei estä testien tekemistä ja ne sopivat hyvin Likert-asteikollisille muuttujille. (Metsämuuronen, 2004.) Koska testit osoittivat, että kysymysten vastaukset eivät noudata normaalijakaumaa, päädyin käyttämään ei-parametristä Kruskal-Wallis testiä, joka sopii vinoille jakaumille.

Tässä tutkimuksessa kysymykset 4,6 ja 8 mitattiin Likertin asteikolla. Reliabiliteettia mittaava p-arvo kysymysten 4, 6 ja 8 kohdalla oli kaikissa suurempi kuin > 0.50 , joten mittaustulos on pysyvä, ei sattumanvarainen. Khiin neliötestillä puolestaan testataan jakauman yhteensopivuutta. Tässä tutkimuksessa p-arvo on kaikissa < 0.01 eli jakaumat poikkeavat toisistaan tilastollisesti merkitsevästi kysymysten 4, 6 ja 8 kohdalla, koska p-arvo on pienempi kuin 0.05. Taulukossa 8 ovat Cronbachin alfa -testin tulokset ja Khiin neliötestin tulokset kysymyksistä 4, 6 ja 8.

MITTARITIE TOJA

Taulukko 8. Mittaritiedot, Cronbachin alfa -testien tulokset ja Khiin neliötestin tulokset

Aihealueet	Cronbachin alfa α p-arvo	Khiin neliötesti p-arvo
Kysymys 4 Oppimis- ympäristöt	p-arvo 0.546	1) $\chi^2 = 28.533$, df= 4, p < .001 2) $\chi^2 = 5.333$, df= 4, p < .001 3) $\chi^2 = 9733$, df= 4, p < .001 4) $\chi^2 = 154.267$, df= 4, p < .001 5) $\chi^2 = 61.467$, df= 4, p < .001 6) $\chi^2 = 169.676$, df= 3, p < .001 7) $\chi^2 = 38.240$, df= 2, p < .001 8) $\chi^2 = 70.054$, df=1 , p < .001 9) 3) $\chi^2 = 4.877$, df= 4, p < .001 10)) $\chi^2 = 71053$, df= 1, p < .001 11)) $\chi^2 = 20933$, df= 4, p < .001 12)) $\chi^2 = 43.867$, df= 4, p < .001
Kysymys 6. Tieto- ja viestintä- tekniikka sekä sosiaalinen media opetuskäytössä	p-arvo 0.843	1)) $\chi^2 = 58.600$ df= 3, p < .001 2)) $\chi^2 = 65213$, df= 4, p < .001 3)) $\chi^2 = 42892$, df= 4, p < .001 4)) $\chi^2 = 22.000$, df= 3, p < .001 , 5)) $\chi^2 = 19240$, df= 4, p < .001

6)) $\chi^2 = 25067$, $df= 4$,
 $p < .001$

7)) $\chi^2 = 21.733$, $df= 4$,
 $p < .001$

Kysymys 8.

p-arvo 0.723

**Odotukset tieto- ja viestintäteknii-
kan sekä sosiaalisen median opetuksen määrän, yksilön ja yhteisön tiedonhaun, tuotoksien ja ongelmanratkaisun suhteen**

1) $\chi^2 = 35.667$, $df= 4$,
 $p < .001$

2)) $\chi^2 = 29600$, $df= 4$,
 $p < .001$

3)) $\chi^2 = 42.677$, $df= 3$,
 $p < .001$

4)) $\chi^2 = 27667$, $df= 4$,
 $p < .001$

5)) $\chi^2 = , 40933df= 4$,
 $p < .001$

6) $\chi^2 = ,53.867$, $df= 4$,
 $p < .001$

7) $\chi^2 = , 38.267$, $df= 4$,
 $p < .001$

TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena

Miten tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena näyttäytyvät ammattikorkeakoulun opiskelijoille?

Tietotekniikkataidot koetaan tärkeinä Matkailun liikkeenjohdon opiskelijoiden keskuudessa. Haastateltavien mukaan tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median kanavia käytetään koulutuksessa usein oppimisen apuna ja opiskelijat kokevat hyvänä asiana, että tiedonsaanti on vaivatonta ja helppoa. Tieto- ja viestintäteknikan avulla tiedon löytymisen ja säilyttämisen koetaan olevan helppoa. Tärkeää on myös mahdollisuus palata tietoon. Palaaminen tietoon voi tulla ajankohtaiseksi esimerkiksi asioiden kertaamisen vuoksi tai jos halutaan muokata edellisellä kerralla kesken jäänyttä dokumenttia. Tietotekniikan ja sosiaalisen median kanavien koetaan helpottavan koulutyön arkea matkailun liikkeenjohdon koulutuksessa.

Opiskelijoille muodostuu mielikuvia ja odotuksia koulutustarjonnan suhteen. Haastateltavat toivovat monipuolista tieto- ja viestintäteknikan käyttöä koulutuksessa. Opiskelijoiden mukaan opetuksen tulisi olla sekä tietotekniikkataitojen opetusta, että uusien kanavien esittelyä ja niiden käytön opetusta. Opiskelijat toivovat myös, että tieto- ja viestintäteknikan käyttö opetuksessa mahdollistaa vaivattoman tiedonsaannin oppimistehtäviä varten.

Haastateltavien mukaan on motivoivaa, kun ammattialan erityispiirteet tulevat helposti esille, käytettäessä tieto- ja viestintäteknikkaa sekä sosiaalisen median välineitä ja kanavia oppimisen apuna. Nämä välineet ja kanavat mahdollistavat uudenlaisen tiedonsaannin. Motivoivia seikkoja haastateltavien mukaan ovat tiedon kätevä löytäminen, tiedon runsaus sekä tiedon hyödynnettävyys opinnoissa. Sosiaalinen kanssakäyminen mahdollistuu käytettäessä tieto- ja viestintäteknikkaa sekä sosiaalisen median välineitä ja kanavia oppimisen tukena. Sosiaalisuus oppimisessa koetaan motivoivana tekijänä.

Tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median kanavien lisäksi oppimista tapahtuu henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa. Työelämälähtöiset tehtävät ovat matkailun liikkeenjohdon koulutuksessa hyvänä apuna asiantuntijuuteen kasvamisessa. Opiskelijoiden mukaan tieto- ja viestintäteknikka auttaa oppimaan asioita nopeammin. Matkailun liikkeenjohdon koulutuksessa yhtenä opetusmuotona muiden joukossa on ryhmätöiden tekeminen. Ryhmätöissä käytetään tieto- ja viestintäteknikkaa apuna. Haastateltavien mukaan ryhmätyöt ovat nopeampia tehdä tuttujen henkilöiden kanssa, kuin tuntemattomien opiskelijoiden kanssa. Toisaalta, erään haastateltavan mukaan on nopeampaa tehdä ryhmätöitä yksin, kuin ryhmässä. Tiedon valitsemisprosessi vie aikaa, koska tietoa on tarjolla paljon eri kanavilla. Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö oppimisessa avaa opiskelijoiden mukaan useita erilaisia näkökulmia asioihin.

Tieto- ja viestintäteknikkaan sekä sosiaaliseen mediaan liittyviä väittämiä tarkasteltiin kysymyksessä kuusi. Väittämät ovat ”Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö oppimisessa on tehokas oppimistapa tässä koulutuksessa”, ”Tieto- ja viestintäteknikka tukee ammatillista kasvuani tässä koulutuksessa”, ”Tieto- ja viestintäteknikka motivoi minua oppimaan uusia asioita”, ”Tieto- ja viestintäteknikka opetuskäytössä lisää kiinnostustani tätä koulutusta kohtaan”, ”Sosiaalinen media tukee ammatillista kasvuani tässä koulutuksessa”, ”Sosiaalinen media motivoi minua oppimaan uusia asioita” ja ”Sosiaalinen media opetuskäytössä lisää kiinnostustani tätä koulutusta kohtaan”. Vastausvaihtoehdot olivat ”täysin eri mieltä”, ”jokseenkin eri mieltä”, ”en osaa sanoa”, ”jokseenkin samaa mieltä” ja ”täysin samaa mieltä”.

Suurin osa vastaajista piti tieto- ja viestintäteknikkaa ammatillista kasvua tukevana. Tieto- ja viestintäteknikkaa pidettiin myös tehokkaana oppimistapana tässä koulutuksessa ja sosiaalista mediaa pidettiin ammatillista kasvua tukevana kanavana. Taulukosta numero yhdeksän selviää tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median vaikutuksia oppimiseen, ammatilliseen kasvuun ja motiiviin sekä kiinnostukseen koulutusta kohtaan. Taulukossa vasemmalla ovat samanmielisesti suhtautuneiden määrät prosentteina ja oikealla erimielisesti suhtautuneiden määrät prosentteina. Samanmielisten vastaukset koostuvat Likert-asteikon kohdista ”täysin samaa mieltä” ja ”jokseenkin samaa mieltä” olevista vastauksista ja erimielisten vastaukset koostuvat vastauskohdista ”täysin eri mieltä ja jokseenkin eri mieltä” - vastauksista. Lisäksi esillä ovat vaihtoehdon ”en osaa sanoa”- vastaukset taulukossa yhdeksän. Taulukko 9 sisältää myös keskiarvot ja keskihajontaluvut.

Tutkimukseen vastanneista henkilöistä 92,4 % ($n = 75$) arvioi tieto- ja viestintätekniiikan tukeneen ammatillista kasvua ja 89 % ($n = 75$) vastaajista arvioi tieto- ja viestintätekniiikan käytön olevan tehokasta oppimisessa. 70,6 prosenttia ($n = 75$) vastaajista arvioi sosiaalisen median tukeneen ammatillista kasvua tässä koulutuksessa (taulukko 9).

TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIikka SEKÄ SOSIAALINEN MEDIA OPPIMISEN
APUNA

Taulukko 9. Kysymyksen kuusi vastaukset

Kysymys	Keski Arvo	Keski hajonta	vastaajia (n)	Samanmielisiä %	Erimielisiä %	Ei osaa sanoa %
Tieto- ja viestintäteknii- kan käyttö oppimisessa on tehokas oppimistapa tässä koulutuksessa	4.17	0.685	75	89.4	2.7	8
Tieto- ja viestintäteknii- kka tukee ammatillista kasvuani tässä koulutuksessa	4.27	0.622	75	92.4	1.3	5.3
Tieto- ja viestintäteknii- kka motivoi minua oppimaan uusia asioita	3.70	0.975	74	65.4	10	21.3
Tieto- ja viestintäteknii- kka opetuskäytössä lisää kiinnostustani tätä koulutusta kohtaan	3.44	1.043	75	49.3	21.3	29.3
Sosiaalinen media tukee amatillista kasvuani tässä koulutuksessa	3.84	0.945	75	70.6	12	17.3
Sosiaalinen media motivoi minua oppimaan uusia asioita	3,64	1.061	75	60	15	28
Sosiaalinen media opetuskäytössä lisää kiinnostustani tätä koulutusta kohtaan	3.39	1.102	75	42.7	20	37.3

Miten hyvin tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käyttö opetuksessa on vastannut odotuksia Matkailun liikkeenjohdon koulutuksessa?

Tässä yhteydessä käsittelen kysymyksen 8 kohtia 8.1, 8.2 ja 8.7 eli ”Tieto- ja viestintätekniiikan käytön määrä opetuksessa”, ”Sosiaalisen median käytön määrä opetuksessa”, ja ”Ongelmanratkaisu opintojaksoilla”. Vastaukset annettiin viisiportaisella Likert-asteikolla. Samanmielisten osuus taulukossa 10 tarkoittaa, että tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käyttö opetuksessa on vastannut odotuksia hyvin tai melko hyvin ja erimielisten osuus taulukossa tarkoittaa, että käyttö ei ole vastannut odotuksia ollenkaan tai ei ole vastannut odotuksia kovin hyvin. Taulukossa 10 ovat myös keskiarvot ja keskihajonnat. Vastaajista 70,7 % ($n = 75$) oli sitä mieltä, että tieto- ja viestintätekniiikan määrä tässä koulutuksessa on vastannut melko hyvin tai hyvin (taulukko 10).

OPISKELIJOIDEN ODOTUKSIA TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIIKAN SEKÄ SOSIAALISEN MEDIAN KÄYTÖN SUHTEEN

Taulukko 10. Opiskelijoiden mielipiteitä tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median oppimiskäytöstä

Kysymys	Keski arvo	Keski hajonta	Vastaajia (N)	Samanmielisiä %	Erimielisiä %	Ei osaa sanoa
Tieto ja viestintätekniiikan käytön määrä opetuksessa	3.75	0.872	75	70.7	12	17.3
Sosiaalisen median käytön määrä opetuksessa	3.33	0.991	75	46.7	21.4	32
Ongelmanratkaisu opintojaksoilla	3.39	0.985	75	53.3	21.4	25.3

Turvallisuus tietoverkossa on tärkeä asia, silloin kun käytetään tieto- ja viestintäteknikkaa sekä sosiaalista mediaa oppimisen tukena. Haastatteluissa tuli esille myös turvallisuus -aihe. Seuraavassa haastateltavien kommentteja turvallisuus -aiheesta liittyen tieto- ja viestintäteknikkaan sekä sosiaaliseen mediaan:

No mä mietin aina, mä inhoan laittaa koko nimen, antaa sähköpostia, laittaa puhelinnumeroa, mä oon tosi tarkka siinä, yritän välttää viimeiseen asti, jos mun tarvi luottokortin numero antaa sinne tai pankkikorttitietoja, niin sitten pitää miettiä todella tarkkaan että tarviinko mä nyt tätä asiaa. (Haastateltava 30).

No esimerkiksi just tää jakaminen facebookissa, tiedostojen jakaminen, niin en pidä sitä turvallisena, mutta koska se on niin helppoa ja se säästää aikaa, niin sen takia sitä kaikki pitää. (Haastateltava 35).

Kyl mä jonkun verran voin omia tietoja laittaa ja just sen verran, että jos sen saa jotenkin rajattua, että se ei oo tavallaan. Joo, Moodleen uskallan laittaa omat tiedot ja näin, mutta mä en oo ihan hirveesti ajatellut asiaa. Monet tunnukset eri sosiaalisen median sivuilla ja näin, että ei mua huoleta sen takia, että ois jotakin vaarassa, sitten et lentää mun tiedot joka puolelle. (Haastateltava 36).

Opiskelijat pitivät tärkeinä hyötyjä, joita tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media antoivat, vaikka välineiden käyttöä ei aina pidetty täysin turvallisena.

Avoimeen kysymykseen (kysymys 10) tuli vastauksia 17 kappaletta, jotka liittyivät tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median käyttöön opetuksen apuna. (Avoimet vastaukset ovat liitteessä 9). Avoimen kysymyksen vastauksien aineistolähtöinen analysointi tuotti tuloksena kaksi teemaa ja nämä teemat ovat Opetuskäytännöt ja Oppimistyyli. Vastauksissa toivottiin enemmän tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median käyttöä opetuksessa. Opiskelijat toivoivat ajankohtaisen tiedon opetusta tieto- ja viestintäteknikan laitekäytön alueelta. Lisäksi toivottiin käytettävien ohjelmien ja kanavien kehittämistä sekä nykyaikaisten opetusmenetelmien hyödyntämistä opetuksessa (taulukko 11).

AVOIMEN KYSYMYKSEN VASTAUKSET

Taulukko 11. Avoimen kysymyksen vastausten analyysi-yhteenveto

Opetuskäytännöt	Enemmän tieto- ja viestintätekniiikan käyttöä opetuksessa (kaksi vastausta) Enemmän sosiaalisen median käyttöä opetuksessa (kolme vastausta) Ajankohtaista tietoa tieto- ja viestintätekniiikan alueelta (yksi vastaus) Ohjelmien ja kanavien kehittäminen opetuskäyttöön (kahdeksan vastausta)
Oppimistyylit	Monipuolisten ja nykyaikaisten opetusmenetelmien hyödyntäminen (kolme vastausta)

6.2 Tietotekniikkataidot ammattikorkeakoulun matkailun liikkeenjohdon opiskelijoiden keskuudessa

Minkälaisia ovat ammattikorkeakoulun opiskelijoiden tietotekniikkataidot ja tavat käyttää tieto- ja viestintätekniiikkaa sekä sosiaalista mediaa? Tämän kysymyksen vastaus muodostui tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käytön osaamisesta, käyttötottumuksista ja suosituimmista kanavista, joita käytetään kotona, opiskeluissa ja töissä.

Tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median osaaminen

Haastatteluun osallistuneet opiskelijat arvioivat tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median olevan tärkeitä formaalissa koulussa oppimisessa ja informaalissa vapaa-ajalla oppimisessa. Vuorovaikutustaidot oppimisessa nähtiin tärkeinä taitoina ja haastateltavien mielestä tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäyttöä voisi lisätä Matkailun liikkeenjohdon opinnoissa.

Kyselytutkimukseen osallistuneet opiskelijat pitivät tietotekniikkataitoja tärkeinä. Tietotekniikkataitojen osaaminen ammattikorkeakoulussa on hyvällä tasolla tämän tutkimuksen mukaan. Osaamistaan opiskelijat arvioivat itse. Kysymyksessä viisi kysyttiin viisiportaisella asteikolla tietotekniikkataitoja yleisellä tasolla kyselyhetkellä ja

vaihtoehtoina olivat: ”Osaan käyttää teknologiaa erittäin hyvin”, ”Osaan käyttää teknologiaa hyvin”, ”Joitakin tietotekniikan osa-alueita osaan käyttää hyvin, joitakin en hallitse niin hyvin”, ”Opettelen teknologian käyttöä” ja ”En osaa käyttää teknologiaa”. Opiskelijoilla oli valittavana yksi vaihtoehto. Kysymyksellä kartoitettiin, miten hyvin Matkailun liikkeenjohdon opiskelijat osaavat käyttää tietokonetta eli minkälaiset valmiudet heillä oli tutkimushetkellä olemassa. Kaikki vastaajat osasivat käyttää tietotekniikan osa-alueita oman arvion mukaan joko hyvin 42,7 % ($n = 75$) tai joitakin osa-alueita hyvin ja joitakin osa-alueita ei niin hyvin 29,3 % ($n = 75$) tai erittäin hyvin 28 % ($n = 75$). Kohdat ”Opettelen teknologian käyttöä” ja ”En osaa käyttää teknologiaa” eivät saaneet vastauksia lainkaan. (taulukko 12).

TIETOTEKNIIKAN KÄYTÖN OSAAMINEN OPISKELIJOIDEN ITSENSÄ ARVIOIMINA

Taulukko 12. Tietotekniikkataitojen osaaminen opiskelijoiden arvioimana

	Vastaajien määrä	%
osaan käyttää teknologiaa erittäin hyvin	21	28.0
osaan käyttää teknologiaa hyvin	32	42.7
joitakin tietotekniikan osa-alueita osaan käyttää hyvin, joitakin en hallitse niin hyvin	22	29.3
	75	100.0

Tutkimuksessa selvitettiin tieto- ja viestintäteknikan osaamisen tason ja tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median opetuskäyttöön suhtautumisen välistä yhteyttä. Kruskall – Wallisin testi sopii myös pienille aineistoille (Metsämuuronen, 2004). Muuttujina tässä testissä olivat kysymyksen kuusi väittämät ”Tieto- ja viestintäteknikan käyttö oppimisessa on tehokas oppimistapa tässä koulutuksessa”, ”Tieto- ja viestintäteknikka tukee ammatillista kasvuani tässä koulutuksessa”, ”Tieto- ja viestintäteknikka motivoi minua oppimaan uusia asioita”, ”Sosiaalinen media tukee ammatillista kasvuani tässä koulutuksessa”, ”Sosiaalinen media motivoi minua oppimaan uusia asioita”, ”Sosiaalinen media opetuskäytössä lisää kiinnostustani tässä

koulutuksessa” ja kysymyksen viisi eri osa-alueet eli ”Osaan käyttää teknologiaa erittäin hyvin”, ”Osaan käyttää teknologiaa hyvin” ja ”Joitakin tietotekniikan osa-alueita osaan käyttää hyvin, joitakin en hallitse niin hyvin”.

Testin mukaan ne henkilöt, jotka osaavat käyttää tietotekniikkaa erittäin hyvin, suhtautuvat myönteisimmin väittämiin, jotka liittyivät tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käyttämiseen oppimisen tukena, $\chi^2(2)=6.479$, $p=.039$ ja he myös uskovat tieto- ja viestintätekniiikan tukevan ammatillista kasvuaan tässä koulutuksessa, $\chi^2(2)=14.107$, $p=.001$. Testin mukaan ne henkilöt, jotka osaavat käyttää tieto- ja viestintätekniiikkaa erittäin hyvin, kokevat tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytössä lisäävän kiinnostusta tätä koulutusta kohtaan, $\chi^2(2)=7.248$ $p=.027$ ja he myös kokevat sosiaalisen median tukevan ammatillista kasvuaan tässä koulutuksessa, p -arvo $\chi^2(2)=6.487$, $p=.039$. Sosiaalinen media opetuskäytössä lisää sellaisten henkilöiden kiinnostusta tätä koulutusta kohtaan, jotka osaavat käyttää tieto- ja viestintätekniiikkaa erittäin hyvin, $\chi^2(2)=7.745$, $p=.021$ (taulukko13 ja taulukko14).

Tämän tutkimuksen mukaan tietotekniikkataidot edistävät tehokkuutta oppimisessa ja tietotekniikkataidot sekä sosiaalisen median kanavat tukevat ammatin oppimista. Tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käytön hyvin osaavat henkilöt kokevat, että tieto- ja viestintätekniiikan välineet sekä sosiaalisen median kanavat lisäävät kiinnostusta koulutusta kohtaan. Tutkimuksen mukaan tietotekniikkataitojen hyvä osaaminen saa oppijat kiinnostumaan koulutuksesta.

OPISKELIJOIDEN TIETOTEKNIKKATAIDOT JA HEIDÄN
SUHTAUTUMISENSA TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIikkaAN SEKÄ
SOSIAALISEN MEDIAN OPETUSKÄYTTÖÖN

Taulukko 13. Kruskal-Wallis testi osaamisesta ja suhtautumisesta tieto- ja viestintäteknikan opetuskäyttöön

Suhtautuminen	Osaamisen taso	N	Järjestyslukujen keskiarvo
tieto- ja viestintäteknikan opetuskäyttöön	Minkälaisiksi arvioisit tietotekniikkataitosi yleisellä tasolla nyt?		
	osaan käyttää teknologiaa erittäin hyvin	21	43.67
Tieto- ja viestintäteknikan käyttö oppimisessa on tehokas oppimistapa tässä koulutuksessa	osaan käyttää teknologiaa hyvin joitakin tietotekniikan osa-alueita	32 22	40.06 29.59
	osaan käyttää hyvin, joitakin en hallitse niin hyvin		
	Yhteensä	75	
	osaan käyttää teknologiaa erittäin hyvin	21	47.50
Tieto- ja viestintäteknikka tukee ammatillista kasvuani tässä koulutuksessa	osaan käyttää teknologiaa hyvin joitakin tietotekniikan osa-alueita	32 22	39.88 26.20
	osaan käyttää hyvin, joitakin en hallitse niin hyvin		
	Yhteensä	75	
	osaan käyttää teknologiaa erittäin hyvin	21	44.95
Tieto- ja viestintäteknikka motivoi minua oppimaan uusia asioita	osaan käyttää teknologiaa hyvin joitakin tietotekniikan osa-alueita	32 21	36.98 30.83
	osaan käyttää hyvin, joitakin en hallitse niin hyvin		
	Yhteensä	74	
	osaan käyttää teknologiaa erittäin hyvin	21	43.29
Tieto- ja viestintäteknikka opetuskäytössä lisää kiinnostustani tätä koulutusta kohtaan	osaan käyttää teknologiaa hyvin joitakin tietotekniikan osa-alueita	32 22	41.45 27.93
	osaan käyttää hyvin, joitakin en hallitse niin hyvin		
	Yhteensä	75	

	osaan käyttää teknologiaa erittäin hyvin	21	46.21
Sosiaalinen media tukee ammatillista kasvuani tässä koulutuksessa	osaan käyttää teknologiaa hyvin joitakin tietotekniikan osa-alueita osaan käyttää hyvin, joitakin en hallitse niin hyvin	32 22	37.91 30.30
	Yhteensä	75	
	osaan käyttää teknologiaa erittäin hyvin	21	44.50
Sosiaalinen media motivoi minua oppimaan uusia asioita	osaan käyttää teknologiaa hyvin joitakin tietotekniikan osa-alueita osaan käyttää hyvin, joitakin en hallitse niin hyvin	32 22	36.92 33.36
	Yhteensä	75	
	osaan käyttää teknologiaa erittäin hyvin	21	45.02
Sosiaalinen media opetuskäytössä lisää kiinnostustani tätä koulutusta kohtaan	osaan käyttää teknologiaa hyvin joitakin tietotekniikan osa-alueita osaan käyttää hyvin, joitakin en hallitse niin hyvin	32 22	40.27 28.00
	Yhteensä	75	

Khiin neliötestin tulos osoittaa, että kun saatu Sig-arvo (p-arvo) on pienempi kuin 0.05, on ryhmien välinen ero tilastollisesti merkitsevä. Tässä testissä ero on tilastollisesti merkitsevä seuraavien väittämien kohdalla:

Tieto- ja viestintätekniiikan välineiden käyttö oppimisessa on tehokas oppimistapa tässä koulutuksessa

Tieto- ja viestintätekniiikan välineet tukevat ammatillista kasvuani tässä koulutuksessa

Tieto- ja viestintätekniiikan välineet opetuskäytössä lisäävät kiinnostustani tätä koulutusta kohtaan

Sosiaalinen media tukee ammatillista kasvuani tässä koulutuksessa

Sosiaalinen media opetuskäytössä lisää kiinnostustani tätä koulutusta kohtaan

(Taulukko 14).

Taulukko 14. Kruskal-Wallis testin Khiin neliötestin arvot

	Tieto- ja viestintä tekniikan käyttö oppimisessa on tehokas oppimistapa tässä koulutuksessa	Tieto- ja viestintä tekniikka tukee ammatillista kasvuani tässä koulutuksessa	Tieto- ja viestintä tekniikka motivoi oppimaan uusia asioita	Tieto- ja viestintä tekniikka opetuskäytössä lisää kiinnostustani tätä koulutusta kohtaan	Sosiaalinen media tukee ammatillista kasvuani tässä koulutuksessa	Sosiaalinen media motivoi minua oppimaan uusia asioita	Sosiaalinen media opetuskäytössä lisää kiinnostustani tätä koulutusta kohtaan
Khiin neliö	6.479	14.107	5.200	7.248	6.487	3.197	7.745
vapausasteet	2	2	2	2	2	2	2
p-arvo	.039	.001	.074	.027	.039	.202	.021

a. Kruskal Wallisin testi

Minkälaisiksi arvioisit tietotekniikkataitosi yleisellä tasolla nyt?

Tieto- ja viestintätekniikan sekä sosiaalisen median käyttötottumukset oppimisen tukena asiantuntijuuden kasvamisessa ja työssä sekä vapaa-aikana

Opiskelijan oppimisympäristöön kuuluvat kouluympäristö, jossa asiantuntijuuden kasvamista tuetaan ja työympäristö, jossa harjoitellaan oikeiden työelämälähtöisten ongelmien parissa ja vapaa-ajan ympäristö, jossa tehdään oppimistehtäviä ja opitaan erilaisia asioita toisilta ihmisiltä. Näissä kaikissa opiskelijan oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintätekniikkaa sekä sosiaalista mediaa oppimiseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen.

Tutkimuslomakkeessa kysyttiin opiskelijoilta, miten he olivat kokeneet eri kanavien tukevan oppimista. Kysymyksessä seitsemän vaihtoehtoina olivat Moodle, Wiki, Blogi, Twitter, You Tube, Flickr, Facebook tai vastaava, Second life, Pelit ja Internet sekä kuvallinen viestintä. Vaihtoehtoja oli valittavana yksi tai useampia.

Oppimista tukevat ohjelmat ja kanavat

Kysymyksessä seitsemän kartoitin, mitkä tieto- ja viestintätekniikan sekä sosiaalisen median välineet olivat tukeneet parhaiten oppimista tässä koulutuksessa. Vaihtoehtoina olivat Moodle, Wiki, Blogi, Twitter, You Tube, Flickr, Facebook tai vastaava, Second

Life, pelit, Internet, kuvallinen viestintä ja tekstinkäsittelyohjelmat. Vastaajilla oli mahdollisuus laittaa rasti (x) yhden tai useamman vaihtoehdon kohdalle.

Mitkä tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median välineet ovat tukeneet oppimistasi parhaiten tässä koulutuksessa? Matkailun liikkeenjohdon opiskelijoista 69 henkilöä ($n = 75$) arvioi Moodlen ja 65 vastaajaa ($n = 75$) Internetin olevan oppimiskäytössä parhaita välineitä ja hyviä olivat myös tekstinkäsittelyohjelmat 55 vastaajaan ($n = 75$) mukaan. 45 vastaajaa ($n = 75$) arvioi Facebookin olevan hyvä väline oppimiskäyttöön. Kaikkiaan vastaajia oli 75 henkilöä ja heillä oli mahdollisuus vastata useaan vaihtoehtoon tässä kysymyksessä (taulukko 15).

OHJELMIA JA KANAVIA, JOTKA TUKEVAT OPPIMISTA

Taulukko 15. Oppimista tukevat ohjelmat ja kanavat

Ohjelma tai kanava	Vastaajien määrä (N)
Moodle	69
Wiki	24
Blogi	0
Twitter	1
You Tube	18
Flickr	0
Facebook	45
Google Drive	7
Second Life	0
Pelit	0
Internet	65
Kuvallinen viestintä	12
<i>(N=75)</i>	

Näiden kysymieni ohjelmien lisäksi osa vastaajista käyttää Whats App-sovellusta (7 vastaajaa), Instagramia (3 vastaajaa), Podcastia (1 vastaaja) ja Pinterstiä (1 vastaaja) sekä VK.com -sosiaalisen median kanavaa (1 vastaaja).

Haastateltavat arvioivat parhaiksi kanaviksi Moodlen ja Facebookin ja toiseksi tärkeimmiksi You Tuben ja tekstinkäsittelykanavat (taulukko 16).

OHJELMIA JA KANAVIA, JOTKA TUKEVAT OPPIMISTA HAASTATELTAVIEN MUKAAN

Taulukko 16. Opetuskäyttöön parhaiten soveltuvat ohjelmat ja kanavat

Opetuskäyttöön parhaiten soveltuvat kanavat	30	31	32	34	35	36	Yhteensä
Moodle	x	x	x	x	x	x	6
Facebook	x	x	x	x	x	x	6
Wikipedia		x					1
Blogi		x		x			2
LinkedIn		x					1
You Tube		x	x	x	x	x	5
Google Drive	x		x			x	3
Internet	x	x		x			3
Kuvallinen viestintä				x	x		2
Tekstinkäsittely	x	x		x	x	x	5
Drop box				x			1
Excel		x					1

Työssä käytettäviä ohjelmia ja kanavia

Opiskelijoilta kysyttiin arvioita siitä, mitä tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median keinoja he uskovat valmistuttuaan tarvitsevansa matkailualan työtehtävissä. Kysymys ja sen vastaus ovat suuntaa-antavia, koska matkailualalla on paljon erilaisia työtehtäviä ja opiskelijat eivät välttämättä ole nyt harjoittelussa tai siinä työssä opiskelujen ohella, johon he menevät opintojen jälkeen. Opiskeluun kuuluva harjoittelu toteutetaan matkailualan organisaatioissa, joten opiskelijoilla on jonkunlainen käsitys matkailualan työtehtävissä käytettävistä tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median ohjelmista ja kanavista. Valittavina vastausvaihtoehtoina olivat Wiki, Blogi, Twitter, You Tube, Flickr, Facebook tai vastaava, Second Life, pelit, Internet, kuvallinen viestintä ja tekstinkäsittelyohjelmat.

Tämän tutkimuksen mukaan matkailualan työtehtävissä käytettäviä kanavia ja ohjelmia ovat internet, 72 vastaajaa (96 %, $n = 75$), tekstinkäsittelyohjelmat, 70 vastaajaa (93 %, $n = 75$) ja Facebook. 63 vastaajaa, (84 % $n = 75$). Vastaajilla oli mahdollisuus valita useampi vaihtoehto (taulukko 17).

OHJELMIA JA KANAVIA, JOITA KÄYTETÄÄN MATKAILUALAN TYÖSSÄ

Taulukko 17. Työssä käytettävät ohjelmat ja kanavat

Mitä tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median keinoja uskot valmistuttuasi tarvitsevasi matkailualan työtehtävissä?	Vastausten lukumäärä	%
Wiki	22	29 %
Blogi	33	44 %
Twitter	30	40 %
You Tube	41	55 %
Flickr	4	53 %
Facebook tai vastaava	63	84 %
Google Drive	14	18.6 %
Tekstinkäsittelyohjelma	70	93 %
Second Life	1	1.3 %
Pelit	1	1.3 %
Internet	72	96 %
Kuvallinen viestintä	59	78.6 %

N= 75

Kysymyksessä 4 kartoitettiin opiskelijoiden tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käyttöä vapaa-aikana ja siinä selvitettiin, miten usein opiskelijat käyttävät tieto- ja viestintätekniiikkaa sekä sosiaalista mediaa kotona informaaliin oppimiseen. Vaihtoehtoina olivat Moodle, Wiki, Blogi, Twitter, You Tube, Flickr, Facebook tai vastaava, Second life, Pelit ja Internet sekä kuvallinen viestintä. Vastausvaihtoehtoina olivat ”käytän päivittäin”, ”käytän kerran viikossa”, ”käytän kerran kuukaudessa”, ”käytän joitakin kertoja vuoden aikana” ja ”en käytä lainkaan”. Lisäksi esitän taulukossa keskiarvon ja keskihajonnan vertailun mahdollistamiseksi.

Useimmiten käytettyjä kanavia vapaa-ajan kotikäytössä olivat internet 100 % ($n = 75$), Facebook 98,6 % ($n = 75$), You Tube 81,4 % ($n = 75$) ja tekstinkäsittelykanavat 74,7 % ($n = 75$) (taulukko 18).

KANAVIA JA OHJELMIA, JOITA KÄYTETÄÄN VAPAA-AIKANA

Taulukko 18. Vapaa-ajalla käytettävät ohjelmat ja kanavat

Tieto- ja viestintätekniikan sekä sosiaalisen median kanavien kotikäyttö	Keskiarvo	Keskihajonta	Vastaajien määrä (N)	Käyttötiheys usein	Käyttötiheys harvoin	Ei käytä lainkaan
Moodle	2.50	1.597	75	64 %	12 %	24 %
Wiki	2.87	1.319	75	52 %	25.4 %	22,7 %
Blogi	3.31	1.442	75	36 %	32 %	32 %
Twitter	4.41	1.198	75	12 %	10.7 %	77.3 %
YouTube	1.76	0.867	75	81.4 %	17.3 %	1.3 %
Flickr	4.84	0.550	74	1.3 %	8 %	90.5 %
Facebook	1.07	0.475	75	98.6 %	-	1.3 %
Second Life	4.99	0.116	74	-	1.3 %	98.6 %
Pelit	3.70	1.460	73	30 %	24.8 %	45.2 %
Internet	1.01	0.115	75	100 %		
Kuvallinen	2.28	1.157	75	62.7 %	33.3 %	4 %
Viestintä						
Tekstinkäsittely	2.08	0.997	75	74.7 %	24 %	1.3 %

Yhteenveto käytettävistä kanavista osoittaa, että Facebook ja tekstinkäsittelykanavat ovat sellaisia kanavia, joita käytetään kotona, oppilaitoksessa ja työelämässä. Taulukossa on sekä kyselyn, että haastattelujen vastaukset (taulukko 19).

YHTEENVETO OHJELMIEN JA KANAVIEN KÄYTÖSTÄ

Taulukko 19. Yhteenvetotaulukko kanavien käytöstä

Kotona	Oppilaitoksessa	Työelämässä	Haastateltavat
Internet	Moodle	Internet	Moodle
Facebook	Internet	Tekstinkäsittely	Facebook
You Tube	Tekstinkäsittely	Facebook	You Tube
Tekstinkäsittely	Facebook	Kuvallinen viestintä	Tekstinkäsittely

6.3 Miten yksilöllisyys ja yhteisöllisyys sekä vuorovaikutus ilmenevät opiskelijoiden arjessa?

Opiskelijat ovat vuorovaikutuksessa opintojen parissa koulutovereihin ja opettajiin sekä työelämän edustajiin. Kysymyksen kahdeksan väittämistä 8.3, 8.4, 8.5 ja 8.6 toivat esiin opiskelijoiden suhtautumista yhdessä ja yksin toimimiseen oppimisprosesseissa. Väittämät olivat ”Tiedonhaku yhdessä muiden kanssa”, ”Tiedonhaku yksin”, ”Yhteisten tuotosten määrä” ja ” Yksin tehtyjen esitysten määrä”. Taulukossa ovat samanmielisten vastaukset vasemmalla ja oikealla erimielisten vastaukset. Samanmielisten vastaukset koostuvat väittämistä ”on vastannut hyvin odotuksia” ja ”on vastannut odotuksia” ja erimielisten vastaukset koostuvat väittämistä ”ei ole vastannut kovin hyvin” ja ”ei ole vastannut ollenkaan”. Lisäksi taulukossa ovat ”ei osaa sanoa” -vastaukset. Taulukossa ovat myös keskiarvot ja keskihajonnat esillä.

Tiedonhaku yksin on vastannut opiskelijoiden toiveisiin melko hyvin, sillä vastauksien ”hyvin ja melko hyvin” prosenttiosuus on 77,3 % ($n = 75$), samoin tiedonhaku yhdessä muiden kanssa, jonka prosenttiosuus on 69,4 % ($n = 75$). Yksin tehtyjen esitysten määrä

on vastannut odotuksiin melko hyvin ja prosentti on 69,3 % ($n = 75$). Yhteisten tuotosten määrä on vastannut odotuksiin siten, että samanmielisten prosenttiosuus on 62,7 % ($n = 75$) (taulukko 20).

YKSIN JA YHDESSÄ TYÖSKENTELY AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Taulukko 20. Yksin ja yhdessä työskentelyn tarkastelua

	Vastaajia (N)	Keski Arvo	Keski Hajonta	Samanmielisiä %	Erimielisiä %	Ei osaa sanoa %
Tiedonhaku yhdessä muiden kanssa	75	3.72	1.047	69.4	18.6	12
Tiedonhaku yksin	75	3.95	0.943	77.3	12	10.7
Yhteisten tuotosten määrä	75	3.60	0.966	62.7	17.3	20
Yksin tehtyjen esitysten määrä	75	3.69	0.972	69.3	16	14.7

Yksin ja yhdessä työskentelyä verrattaessa opiskelijat mainitsivat ryhmätyön tärkeäksi työmuodoksi. Ryhmätyö edisti oppimista ja toisten kanssa mielipiteiden jakaminen antoi mahdollisuuden reflektointiin eli omien ajatusten peilaamiseen toisten ajatuksiin ja vallitseviin ilmiöihin. Tässä tutkimuksessa vuorovaikutus koostui henkilökohtaisesta kanssakäymistä tai verkkovuorovaikutusta sosiaalisessa mediassa. Kanavia olivat Moodle ja Facebook. Verkostot koostuivat opettajista ja opiskelijoista sekä matkailualan organisaatioista, jotka tarjosivat mahdollisuuksia työelämälähtöisiin ongelmanratkaisuihin.

Matkailun liikkeenjohdon opiskelijoiden mukaan tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media olivat hyviä kanavia oppimisessa ja ryhmätöissä. Facebookin

käyttäminen oppimisessa ja ryhmätöiden tekeminen sosiaalisessa mediassa, edistivät opiskelijoiden oppimista, mutta myös kasvotusten voi tehdä ongelmanratkaisutehtäviä. Osa opiskelijoista toivoi vähemmän ryhmätöitä. Joskus syynä tähän toiveeseen ryhmätöiden vähentämisestä voivat olla aikataulujärjestelyt ja se, että yksin saa erään opiskelijan mukaan tehtyä tehtävät nopeammin.

Opiskelijoiden arjessa vuorovaikutus näkyi ryhmätöissä, joita tehdään paljon tässä Matkailun liikkeenjohdon koulutuksessa opiskelijoiden mukaan. Tehtävänannon saatuaan opiskelijat muodostavat ryhmiä, joko itsenäisesti tai opettajan avustuksella. Tehtävät voivat olla aitoja työelämän ongelmia. Facebookiin perustetaan ryhmä, jonka kautta ryhmätöihin liittyviä tietoja vaihdetaan, sovitaan aikatauluja ja tehdään järjestelyjä oppimistehtävien suhteen.

Tietokone on opiskelijoiden mukaan hyvä tiedon tallennuspaikka ryhmätöille ja tietoihin on mahdollisuus palata tarvittaessa. Internetistä ja koulun tietokannoista etsittiin tietoja ja ratkaisuja tehtäviin. Tiedon etsinnässä opiskelijat ovat kriittisiä ja lähteet tarkastetaan huolellisesti. Tietokoneen ja sosiaalisen median käytössä otetaan huomioon turvallisuusnäkökohdat ryhmätöitä tehtäessä. Haastateltavien mukaan ajatusten vaihtaminen ryhmän jäsenten kanssa selkeyttää ajatuksia ja tuo uusia näkökulmia ajatteluun. Opettaja ei yleensä ole mukana facebookissa haastateltavien mukaan tämän tutkimuksen konteksteissa, mutta opettajalta on mahdollisuus kysyä neuvoa ryhmätyön aikana. Opettajalle toimitetaan valmis tuotos lähettämällä se hänelle, joko sähköpostilla, tai tallentamalla Moodleen.

Sosiaalinen media koetaan arvokkaaksi kanavaksi varsinkin silloin, kun opiskelijat ovat harjoittelussa ulkomailla. Matkailun liikkeenjohdon opiskelijoiden keskuudessa harjoittelut ja vaihto-opiskelut ulkomailla ovat hyvin yleisiä. Yhteydenpito kotimaahan mahdollistuu lähinnä facebookin avulla.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tällä monimenetelmäisellä tutkimuksella selvitettiin, miten HAAGA-HELIAN ammattikorkeakoulussa opiskelevat, Matkailun liikkeenjohdon koulutusohjelman opiskelijat, kokevat tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käytön oppimisen apuna. Tutkimuksessa tarkasteltiin oppimista tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median avulla, taitoja käyttää tietotekniikkaa sekä kokemuksia ja odotuksia oppimisesta tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median avulla. Lisäksi tarkasteltiin yksilöä, yhteisöä ja vuorovaikutusta sekä matkailualan asiantuntijuuden kasvamista.

Tässä tutkimuksessa etsittiin vastauksia seuraaviin kysymyksiin ”Miten tieto- ja viestintätekniiikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena näyttäytyvät ammattikorkeakoulun opiskelijoille?”, ”Minkälaisia ovat ammattikorkeakoulun opiskelijoiden tietotekniikkataidot ja tavat käyttää tieto- ja viestintätekniiikkaa sekä sosiaalista mediaa?” ja ”Miten yksilöllisyys ja yhteisöllisyys sekä vuorovaikutus ilmenevät opiskelijoiden arjessa?”. Kvalitatiivisilla ja kvantitatiivisilla menetelmillä tehty tutkimus tuotti seuraavat tulokset:

OPPIMINEN TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIIKAN SEKÄ SOSIAALISEN MEDIAN AVULLA

Kvalitatiivisen analyysin ja kvantitatiivisen analyysin perusteella saatiin vastaus kysymykseen ”Miten tieto- ja viestintätekniiikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena näyttäytyvät ammattikorkeakoulun opiskelijoille?” Tutkimuksen mukaan tieto- ja viestintätekniiikka sekä sosiaalinen media näyttäytyvät ammattikorkeakoulun opiskelijoille seuraavasti:

Tieto- ja viestintätekniiikka sekä sosiaalinen media ilmenee Matkailun liikkeenjohdon koulutuksessa ammatillisen kasvun tukena.

Opiskelijoiden mukaan tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median opetuskäytön hyviä puolia ovat tiedonsaannin helppous, tiedon runsaus, tiedon säilytysmahdollisuus ja mahdollisuus palata tietoon, sekä uusien näkökulmien avautuminen tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median avulla.

Opiskelijoiden odotuksia uusien tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median kanavien käytön suhteen ovat, että tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median opetusta voisi olla enemmän ja uusia kanavia voisi esitellä opetuksen yhteydessä. Lisäksi toiveena on erilaisten opetusmenetelmien käyttäminen oppimisessa.

OPISKELIJOIDEN TIEDOT, TAIDOT JA TAVAT KÄYTTÄÄ TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIKKAA SEKÄ SOSIAALISTA MEDIAA

Vastauksena kysymykseen, minkälaisia ovat ammattikorkeakoulun opiskelijoiden tiedot, taidot ja tavat käyttää tieto- ja viestintätekniiikkaa sekä sosiaalista mediaa, saadaan tutkimuksen mukaan seuraavat tiedot:

Opiskelijat pitävät tieto- ja viestintätekniiikkaa hyvänä oppimisen välineenä ja sosiaalista mediaa melko hyvänä. Suurin osa opiskelijoista osaa käyttää hyvin tieto- ja viestintätekniiikkaa. Osa opiskelijoista osaa käyttää erittäin hyvin ja osa opiskelijoista osaa käyttää joitakin osa-alueita hyvin ja joissakin kohdissa heillä on kehitettävää osaamisen suhteen.

Tärkeimmiksi kanaviksi osoittautuivat kotikäytössä Internet, Facebook, You Tube ja tekstinkäsittelykanavat ja näitä käytettiin usein, joka tarkoittaa tässä päivittäin tai vähintään kerran viikossa. Oppimiskäytössä tärkeimpinä kanavina nähtiin Moodle, Internet, Facebook ja tekstinkäsittelykanavat. Työssä arveltiin tärkeimmiksi kanaviksi Internet, tekstinkäsittelykanavat ja Facebook. Facebook ja tekstinkäsittelykanavat ovat kanavia, joita käytetään tämän tutkimuksen mukaan koulussa ja työpaikalla ja vapaa-aikana kotona.

Erittäin hyvin tieto- ja viestintätekniiikkaa osaavat henkilöt kokevat tieto- ja viestintätekniiikan käytön tehokkaana tapana opiskelussa. Ammatillista kasvua ja kiinnostusta koulutusta kohtaan lisäävänä tekijänä koettiin tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käyttö oppimisen apuna.

YKSILÖLLISYYS JA YHTEISÖLLISYYS SEKÄ VUOROVAIKUTUS

Vastauksena kysymykseen, miten sosiaalinen vuorovaikutus näkyy opiskelijoiden arjessa, ovat seuraavat seikat:

Ryhmätyö on opiskelijoiden mukaan tärkeä osa oppimista, sillä se edistää oppimista. Sosiaalinen vuorovaikutus ryhmässä auttaa reflektoimaan ajatuksia.

Tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median ohjelmat ja kanavat ovat hyviä välineitä ryhmätöissä, ja ne edistävät vuorovaikutusta koulutuksessa.

Työelämä-yhteistyön kautta mahdollistuu aitojen matkailun liikkeenjohdon ongelmien ratkaiseminen koulutuksessa.

Ulkomailla harjoittelun aikana on yhteydenpito mahdollista kotimaahan Facebookin avulla. Ulkomailla harjoittelu on yleistä matkailun liikkeenjohdon koulutuksessa.

Johtopäätöksenä voidaan ensinnäkin todeta, että tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median kanavat ja ohjelmat ovat käyttökelpoisia ja tarpeellisia välineitä apuna opiskelussa, sillä ne näyttävät edistävän oppimista ja asiantuntijuuden kasvamista. Toisena johtopäätöksenä on, että osaaminen opiskelijoiden keskuudessa on hyvällä tasolla ja opiskelijoilla on halukkuutta oppia lisää ja erilaisia ohjelmia ja kanavia. Tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median osaamista kannattaa edistää, sillä niiden avulla voidaan tehostaa oppimista, tukea ammatillista kasvua ja lisätä kiinnostusta koulutusta kohtaan. Kolmantena johtopäätöksenä on, että ryhmätyön tekeminen koettiin tutkimuksen mukaan hyväksi oppimisen edistäjäksi ja ryhmätyössä ovat tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median kanavat hyviä välineitä käsitellä aitoja työelämän ongelmia. Sosiaalisen median kautta voi pitää yhteyttä kotimaahan ulkomailla harjoittelun aikana.

8 POHDINTA

Ihmisellä on erilaisia oppimisympäristöjä, esimerkiksi formaali oppimisympäristö, joka tässä tutkimuksessa on ammattikorkeakoulu ja informaali oppimisympäristö, kuten vapaa-ajan oppimisympäristö sekä matkailualan työ, jossa opitaan ja käytetään asiantuntijatietoa ja jossa oppiminen voi olla sekä informaalia että nonformaalia. Nykyaikaisissa oppimisympäristöissä on tavoitteena ajatella oppijalähtöisesti ja siksi tämän tutkimuksen näkökulma on opiskelijan näkökulma.

Oppimista voi tapahtua tässä Matkailun liikkeenjohdon koulutusohjelmassa sekä kasvokkain, että tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median kanavien avulla. Tässä tutkimuksessa kartoitin, miten Matkailun liikkeenjohdon koulutusohjelman opiskelijat suhtautuvat tieto- ja viestintäteknikkaan sekä sosiaaliseen mediaan oppimisen tukena. Mittari, joka luotiin tätä tutkimusta varten, antoi vastaukset tutkimuskysymyksiin yhdessä haastatteluanalyyysien kanssa.

Tarkastelussa olivat oppiminen, osaaminen ja toiveet tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median käytön suhteen. Näitä tarkastelunäkökulmia ajateltiin pedagogiselta ja didaktiselta kannalta, jotka ovat suunniteltuja tekijöitä oppimisessa (Toikkanen, 2012). Konstruktivismissa oppija rakentaa aktiivisesti dynaamista tietoa ja oppijan kehitystä tuetaan. (Puolimatka, 2002; Bereiter, 2002). Tärkeää oppimisessa on oppijan oma motivaatio, itsesäätelytaidot ja opiskelutaidot sekä oppimistyylit. Näillä edellämainituilla seikoilla on yhteys ammattikorkeakoulussa opiskelevan henkilön halun kasvaa asiantuntijaksi ja alan ammattilaiseksi. (Zimmerman, 2012; Flavell, 1993; Ruohotie, 2000; Kauppila, 2000)

Lisäksi kiinnostuksen kohteena olivat sosiaalinen yksilö ja vuorovaikutus oppimisessa. Ammattiin opiskeleva henkilö käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa sekä sosiaalista mediaa oppimisen tukena ja yhteydenpitovälineenä. Matkailun liikkeenjohdon opiskelijatutkimuksen mukaan opiskelijat ovat kiinnostuneita käyttämään tieto- ja viestintäteknikkaa sekä sosiaalista mediaa oppimisen apuna ja toivovat tulevaisuudessa monipuolisia ohjelmia ja kanavia oppimisen välineiksi. Tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media opetuksessa edistävät tämän tutkimuksen mukaan ammatillista kasvua sen ominaisuuksien ansiosta. Arjen koulutyön tekee mielekkääksi se, että tietoa on saatavissa nopeasti ja monipuolisesti, ja myös sellaista tietoa, jota ei osata etsiä, voi

tulla vastaan. Erityisesti matkailualan työntekijöille on ensiarvoisen tärkeää tietää ihmisistä ja eri kulttuureista sekä asioista laajasti, jopa maailmanlaajuisesti. Vainionpää (2006) esittää samansuuntaisia tutkimustuloksia, että verkko-opiskelu koettiin myönteisesti ja sitä pidettiin monipuolisena, mielekkäänä ja hyödyllisenä. Verkko-oppimisessa etuna on riippumattomuus ajasta ja paikasta. (Vainionpää, 2006.)

Ihminen konstruoi tietoa eli muodostaa käsityksiä uusista asioista aiempien tietojen pohjalta ja rakentaa uutta tietoa uusiin tilanteisiin. Tässä tutkimuksessa opiskelijat tekevät työelämälähtöisiä tehtäviä ja näin rakentuu asiantuntijatieto koulutuksen aikana. Opiskelijat käyttävät aiempia tietoja ja opiskelussa omaksuttua teoriatietoa ja soveltavat niitä käytäntöön myös harjoitteluajana. Beethamin ja Sharpen (2013) mukaan konstruktivismissa käsitteellinen ymmärrys lisääntyy ja itsearviointitaidot kehittyvät. Oppimisprosessi on yhtä tärkeä asia kuin lopputulos. Konstruktivismissa on tunnusomaista ongelmalähtöinen oppiminen ja tutkiva oppiminen. Myös tämän tutkimuksen opiskelijat oppivat ongelmalähtöisesti ja toteuttivat tutkivaa oppimista oppimistehtävissä ja saivat palautetta työstään. Bostockin (2012) mukaan palaute on osa laadukasta oppimista, koska se auttaa hahmottamaan sitä tasoa, joka on saavutettu oppimisessa ja lisäksi palautteen avulla selviävät oppijan kehittämiskohteet ja siten opiskelua voi suunnata kohti päämäärää.

Oppimisessa on tärkeää myös itseohjautuvuus, joka käsittää tavoitteet, suunnittelun, tarkastelun, arvioinnin, toiminnan ja reflektoinnin. Prosesseissa tarvitaan myös kognitiota, motivaatiota, tunteita ja käyttäytymistä tilanteiden mukaan. (Pintrich, 2000.) Näitä edellämainittuja seikkoja tarvitaan myös Matkailun liikkeenjohdon koulutuksessa tehtävissä oppimistehtävissä. Ensin pohditaan yksin omaa osuutta ja sitten keskustellaan toisten kanssa ja reflektoidaan asioita.

Paavola ym. (2006) tuovat dialogisen tiedonluomisen mallin, joka koostuu yksilöllisestä tiedonhankinnasta, kulttuuriin osallistumisesta ja yhteisöllisestä toiminnasta. Tässä tutkimuksessa tiedonluominen tapahtuu myös yksilöllisesti tietoa hakemalla, käyttämällä apuna tieto- ja viestintäteknikkaa. Kulttuuriin osallistuminen on tässä paitsi omaan kulttuuriin osallistumista, myös vieraisiin kulttuureihin osallistumista, sillä harjoittelut tapahtuvat usein ulkomailla ja erilaisissa kulttuuriympäristöissä. Yhteisöllinen toiminta on tutkimuksen mukaan tärkeää ja se edistää ammatillista kasvua tämän tutkimuksen mukaan. Yhteisöllinen toiminta tässä Matkailun liikkeenjohdon

koulutuksessa on usein sosiaalisen median kanavien kautta tapahtuvaa, mutta myös kasvokkaista yhteisöllistä toimintaa ja sitä toivotaan olevan tulevaisuudessakin.

Kognitiivinen oppimiskäsitys sisältää ajatuksen ihmisen omista tiedoista ja taidoista sekä halusta panostaa oman oppimiseen sekä tavoitteenasetteluun. Piaget (1977) esittää epätasapainotilanteen ja palautumisen tasapainoon. Ristiriitatilanne on kasvattava kokemus, kun pohditaan ratkaisua ongelmaan ja mietitään erilaisia vaihtoehtoja. Haastateltavan mukaan käytettäessä tiedonhakuun tieto- ja viestintäteknikkaa, voi tulla esiin asioita, joita ei osannut etukäteen odottaa. Tämä tarkoittaa sitä, että tiedonhaku tarjoaa erilaisia, uusia näkökulmia asioihin.

Yhdessä tekemisen rooli on kasvanut tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median opetuskäytön lisääntymisen myötä. Tässä tutkimuksessa tuli esille, että ammattikorkeakoulussa saavutetaan yhdessä tekemällä mielekästä ja opiskelijoita kiinnostavaa oppimista. Sosiokulttuurinen teoria tuo esiin, että vuorovaikutus oppimisessa, sekä henkilökohtaisella tasolla, että käyttämällä tieto- ja viestintäteknikkaa apuna, voivat avata uudenlaisia näkökulmia oppimiseen. Tiedon tulkinta, yhteisölliset resurssit ja yksilön oppiminen ovat vuorovaikutuksessa (Säljö, 2004.)

Tapscott (2010) on havainnut, että tiedonhaku nettisukupolvella on haasteellista, koska tietoa on niin paljon, että on vaikea valita juuri oikeaa tietoa. Valintatilanteessa pitää miettiä, mikä on relevanttia tietoa ja tässä mietinnässä tarvitaan käsitteellistämisen taitoja. (Tapscott, 2010.) Myös tässä tutkimuksessa kävi ilmi että tietoa on runsaasti ja se on toisaalta hyvä, mutta toisaalta vie aikaa valita sopivaa tietoa.

Hyviä kanavia opetuskäytössä voisivat olla blogit oppimispäiväkirjan muodossa. Mezirow (1996) esittää päiväkirjojen olevan hyödyllisiä välineitä oman toiminnan ja uskomusten tarkkailuun. Lisäksi hän toteaa, että projektit kannustavat aktiiviseen toimintaan, sillä toiminta juuri tuo oivalluksia ja opiskelijoiden on pakko kohdata uskomustensa seuraamukset. Tämänkaltaisen toiminnan reflektointi voidaan purkaa oppimispäiväkirjaan. Nykyaikainen päiväkirjan muoto voi olla sähköisesti kirjoitettava päiväkirja, portfolio tai blogi.

Ammattikorkeakoulussa opiskelevan arkeen kuuluvat aikuisen vastuut ja velvollisuudet ja useat tutkimukseen osallistuneet henkilöt kävivät koulutyön ohella palkkatyössä.

Tieto- ja viestintäteknikan koetaan edistävän oppimista ja sellaista oppimista pidettiin tehokkaana, miellyttävänä, tarkoituksenmukaisena, motivoivana ja palkitsevana. Kun oppiminen tuntuu hyvältä, opinnot viedään loppuun menestyksellisesti ja opitut asiat siirtyvät käytännön toimiin rationaalisina tekoina ja valintoina. Menestys opinnoissa tuottaa työnantajille laadukasta työvoimaa ja näillä laadukkaasti toimivilla henkilöillä on valmiudet kehittää toimintaansa koko ajan. Ennakointikamari (2013) tutki niitä taitoja, joita tarvitaan matkailualan työelämässä ja ensimmäisenä oli myynti- ja markkinointitaidot, toisena asiakkuusosaaminen ja kolmantena kielitaito. Neljännellä sijalla oli tieto- ja viestintäteknikka sekä viidentenä sosiaalinen media. On siis melko tärkeää osata näitä tietotekniikan ja sosiaalisen median käyttötaitoja matkailualalla.

Tähän tutkimukseen osallistuneet ammattikorkeakouluopiskelijat tarvitsevat tietotekniikkaa kotona, koulussa, harjoittelussa ja tulevassa työssä ja he osaavat käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa sekä haluavat kehittää näiden kanavien ja välineiden käyttötaitoja edelleen. Tulokset ovat samansuuntaisia kuin Beethamin ja Sharpen (2013) esittämät konstruktivismin ajatukset, joissa tarkoituksena on saavuttaa ymmärrys asioista aktiivisen etsinnän avulla ja joissa oppija rakentaa tietoa, joka on dynaamista eli muuttuu ja kehittyy koko ajan. Oppija on konstruktivismissa, kuten tässä tutkimuksessa aktiivinen ja osallistuva henkilö, joka tuottaa tietoa yhdessä muiden kanssa. (Beetham & Sharpe, 2013). Vuorovaikutus voi olla myös toisten tukemista vaikeuksissa, kuten Vygotsky (1978) esittää lähikehityksen vyöhyke -teoriassaan. Verkkotyöskentelyssä oppiminen on tehokasta silloin, kun se on vuorovaikutteista eli opiskellaan yhdessä toisten kanssa. (Castaño-Muñoz, Duart & Sancho-Vinuesa, 2014.)

Koska ihmiset ovat oppijoina erilaisia, tulisi käyttää erilaisia opetusmenetelmiä. Kauppilan (2000) esittämät oppijatyypit ovat aktiivinen toimija, looginen ajattelija, käytännön toteuttaja ja harkitseva tarkkailija ja näiden tyyppien edustajat voivat oppia tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median avulla soveltaen käytäntöjä tyyliinsä sopiviksi, sillä nämä välineet ja kanavat antavat erilaisia mahdollisuuksia nopeampaan tai hitaampaan reagointiin ja tarvittaessa asioihin palaamiseen useaan kertaan. Näitä erilaisten oppijoiden menetelmiä toivottiin hyödynnettävän opetuksessa matkailun liikkeenjohdon koulutuksessa.

Sosiaalinen vuorovaikutus voi tapahtua joko ihmiseltä ihmiselle kasvokkain tai verkkovuorovaikutuksena. Vuorovaikutus voi olla samalla hetkellä tapahtuvaa

toimintaa tai eriaikaista toimintaa. Vuorovaikutus verkossa antaa joustavuutta aikojen, paikkojen ja tapojen suhteen. Vuorovaikutus tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median avulla voi palvella erilaisia oppimistyyplejä. Verkossa voi käyttää aistejaan eri tavalla, tekstien ja kuvien avulla ja esimerkiksi eriaikainen yhteydenpito verkossa antaa miettimisaikaa. Vertaistuki ja mielipiteiden vaihtaminen koettiin tässä tutkimuksessa tärkeäksi. Tutkimukseen osallistuneet ovat matkailualan ihmisiä ja tottuneet henkilökohtaiseen vuorovaikutukseen, joten he arvostavat myös ihmisten välistä suoraa kommunikointia. Haastatteluissa tuli esiin, että tuttujen kanssa on helpompi ja nopeampi tehdä ryhmätöitä, kun tunnetaan ennestään työtävät.

”Sosiaaliset taidot ovat arvokasta pääomaa”, esittää Saaranen-Kauppinen (2014). Hän tuo esiin 2012 tekemänsä väitöskirjan havainnot. Näitä havainnot ovat, että sosiaaliset taidot rakentuvat vuorovaikutuksessa, mihin yksilö ei yksin pysty vaikuttamaan. Säljö (2004) sanoo, että oppimisessa on kyse siitä että ihmiset kokevat ja tulkitsevat asioita ja tuovat nämä asiat mukanaan seuraavaan tilanteeseen ja muodostavat niistä toisten kanssa uudenlaista oppimista sekä tietoja ja taitoja. Tässä tutkimuksessa ilmeni, että tuttujen henkilöiden kanssa on helpompi tehdä ryhmätöitä. Ennestään henkilöiden tunteminen säästää tutustumisaikaa, mutta toisaalta uusiin ihmisiin tutustuminen voi tuoda erilaisia näkökulmia esille ja uudenlaisia tulkintoja asioista.

Hintikka (2014) esittää arvioita tulevaisuuden oppimisesta, että tulevaisuudessa ovat läsnä enemmän ulkoiset asiat ja sosiaaliset taidot. Tässä tutkimuksessa on opiskelijoiden mukaan sosiaalisilla taidoilla suuri merkitys. Myös oikeilla työelämälähtöisillä oppimistehtävillä, jotka edustavat ulkoisia asioita, on tärkeä rooli asiantuntijuuden kasvamisessa.

Tutkimushetkellä oli tämän tutkimuksen kohderyhmällä käytäntö, että kurssit olivat osittain luokkahuoneopetusta ja osittain verkko-opetusta. Moodlea käytettiin tiedottamiseen sekä kommunikointiin ja Facebook toimi ryhmätyöalustana. Tutkimusajankohtana näiden Matkailun liikkenjohdon opiskelijoiden keskuudessa suosituimpia kanavia olivat Moodle, Internet ja Facebook sekä YouTube, mutta kiinnostus muitakin kanavia kohtaan oli olemassa. Kiinnostaviksi koettiin Blogit ja Twitter sekä LinkedIn. Weissman & Huovinen (2013) tutkivat nettisukupolven jäseniä tutkimuksessaan ”Sosiaalinen media ja nuoret 2013” ja saivat tulokseksi, että Facebook on yksi suosituimmista kanavista. Tässäkin tutkimuksessa oli Facebook suosittu

kotikäytössä, oppilaitoskäytössä ja työpaikkakäytössä. Weissmanin & Huovisen (2013) tutkimuksessaan Twitter oli myös suosittu, mutta tässä tutkimuksessa se ei noussut kärkisijoille. Nuorisotutkimuksessa kävi ilmi, että nuoret lukevat ja katsovat sisältöjä ja seuraavat, mitä tutut tekevät ja kertovat. Tässä tutkimuksessa havainnot olivat samantyyppisiä eli opiskelijat pitivät yhteyttä ystäviin ja jakoivat asioita sosiaalisessa mediassa. Ulkomailla ollessaan he pitivät yhteyttä sosiaalisen median kautta Suomeen.

Suhtautuminen tieto- ja viestintäteknikkaan ilmeni haastateltavien keskuudessa kolmella tavalla. Ensinnäkin oli henkilöitä, jotka osasivat ja halusivat käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa sekä sosiaalista mediaa oppimisessa. Sitten toisena tuli esille, että osataan käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa sekä sosiaalista mediaa oppimisessa, mutta ei välttämättä halua käyttää niitä paljon. Kolmantena profiilina on henkilötyyppi, joka ei osaa kovin hyvin, mutta haluaisi kyllä opetella käyttämään tieto- ja viestintäteknikkaa sekä sosiaalista mediaa oppimisen tukena. Tutkimuksen mukaan Matkailun liikkeenjohdon opiskelijat olivat suurimmaksi osaksi halukkaita opiskelemaan tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median avulla. He halusivat oppia uusia työskentelytapoja ja pitivät tärkeänä yhteisöllistä oppimista. Tässä tutkimuksessa ryhmätyöt ovat tutkivaa oppimista, sillä tehtävät tehdään ryhmässä, mutta opettajalta saa tukea ja palautetta eli kuten Hakkarainen, Lonka & Lipponen (2002) toteavat, oppijat tekevät suunnittelutyön ja toteutuksen itse tutkivassa oppimisessa, mutta opettajalla on myös merkittävä rooli valmentajana ja tukena.

Tynjälän kokonaisvaltainen näkemys asiantuntijuudesta muodostuu teoreettisesta tiedosta, käytännöllisestä tiedosta, itsesäätelytiedosta ja sosiokulttuurisesta tiedosta. Asiantuntijuus on myös verkostoitumista sosiaalisten yhteisöjen kanssa ja osaamisen jatkuvaa kehittämistä. (Tynjälä, 2011.) Tässä tutkimuksessa toteutuvat Tynjälän esittämät asiantuntijuuteen liittyvät asiat, sillä opiskelijoiden asiantuntijuus muodostuu teoreettisesta tiedosta, joka hankitaan joko kasvokkain tapahtuvassa opetuksessa tai tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median avulla opetettaessa. Asiantuntijuus tässä on myös käytännöllistä tietoa, joka kasvaa harjoitteluprosessin aikana ja itsesäätelytietoa sekä sosiokulttuurista tietoa. Tiedot karttuvat ja taidot kehittyvät toimiessa sekä yksin, että yhdessä toisten kanssa. Työelämälähtöiset tehtävät ja harjoittelujaksot matkailun liikkeenjohdon koulutuksessa antavat opiskelijoille mahdollisuuden kasvaa ammattiin vaiheittain, kuten Dreyus ja Dreyfus (1980) esittävät. Tutkivassa oppimisessa nähdään osa-alueina opetustilanteet, ongelmalähtöinen

oppiminen ja tiedon hankkiminen, selittäminen sekä kriittinen arviointi. Ilomäki (2012) esittää, että oppiminen on asiantuntijuuteen kasvamista ja oppijan ohjaamista löytämään asiantuntijatietoa työelämän monipuolisissa tehtävissä.

Bereiter & Scardamalia (1993) tuovat esiin asiantuntijamaisen tiedonrakenteluprosessin, joka on vaiheittain etenevä prosessi. Tiedon lisääntyminen sallii sen, että yksilö voi tavoitella seuraavaa, mahdollisesti suurempaa päämäärää, syvempää ymmärrystä tai monimutkaisempia kysymyksiä. Tiedon lisääntymisestä on kysymys myös silloin, kun oppija osaa asioita ja haluaa käyttää oppimaansa hyödyksi opiskelussa. Tämän tutkimuksen mukaan opiskelijat, jotka osaavat käyttää erittäin hyvin tieto- ja viestintäteknikkaa, kokevat tieto- ja viestintäteknikan välineiden olevan tehokkaita välineitä oppimisessa. He kokevat myös tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median tukevan ammatillista kasvua ja lisäävän kiinnostusta koulutusta kohtaan. Ginnsin & Ellisin (2007) mukaan monet asiat rohkaisevat käyttämään tieto- ja viestintäteknikkaa oppimisen tukena. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi joustavuus, välitön pääsy tiedon lähteille ja tiedon määrä sekä oppimisessa syntyvä ymmärrys. Nämä ilmiöt ovat samansuuntaisia kuin tässä tutkimuksessa, jossa hyvinä puolina tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median opetuskäytössä nähtiin tiedonsaannin helppous, tiedon runsaus, tiedon säilytys ja tietoon palaaminen sekä uusien näkökulmien avautuminen.

Tutkimus antanee kuvan matkailun liikkeenjohdon koulutukseen osallistuvien opiskelijoiden toiveista tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median käytöstä oppimisen tukena. Tutkimuksen luotettavuuden parantamiseksi käytin kvalitatiivista menetelmää ja kvantitatiivista menetelmää yhdessä ja lisäksi selostin tarkasti, miten tuloksiin on päädytty. Tutkimus voidaan tehdä uudestaan, mutta koska kyseessä on nopeasti muuttuva tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media, voivat asiat ja opiskelijoiden suhtautuminen tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median oppimiskäyttöön olla muuttuneet erilaisiksi tämän tutkimuksen tutkimushetkeen verrattuna. Tutkimuksessa otin huomioon eettiset näkökulmat.

Tutkielman alussa esittämäni tavoite oli selvittää opiskelijoiden tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median käytön tarvetta opiskelussa ja toiveita siitä, mitä tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median kanavia tulisi hyödyntää opiskelussa ja miten opiskelijat haluaisivat käyttää eri kanavia oppimisen tukena.

Tavoite täyttyi ja merkittävimmät tulokset tässä Matkailun liikkeenjohdon koulutusohjelman tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median opetuskäytön tutkimuksessa olivat ensinnäkin, että opetuksen apuna kannattaa käyttää tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median ohjelmia ja kanavia, sillä opiskelijat kokivat ne oppimista ja ammatillista kasvua edistäviksi kanaviksi.

Toisena merkittävänä asiana tutkimuksessa selvisi, että tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käyttö on hyvällä tasolla, mutta käyttötaitoja kannattaa opettaa edelleen, koska erinomainen osaaminen lisää oppimistehokkuutta, ammatillista kasvua ja kiinnostusta koulutusta kohtaan. Tärkeimpinä kanavina opiskelijat pitivät kotikäytössä Internetiä, Facebookia, You Tubea ja tekstinkäsittelykanavia. Oppimiskäytössä tärkeimpinä kanavina nähtiin Moodle, Internet, Facebook ja tekstinkäsittelykanavat. Työssä arveltiin tärkeimmiksi kanaviksi Internet, tekstinkäsittelykanavat ja Facebook. Facebook ja tekstinkäsittelykanavat ovat kanavia, joita käytetään tämän tutkimuksen mukaan koulussa ja työpaikalla ja vapaa-ajalla kotona.

Kolmantena tärkeänä johtopäätöksenä on ihmisten välisen vuorovaikutuksen merkitys kouluyhteisössä. Sosiaalinen kanssakäyminen oli tutkimukseen osallistuneiden opiskelijoiden mukaan oppimista edistävää ja siksi ryhmätyöt ovat hyviä oppimistapahtumia ja niissä käytetään tieto- ja viestintätekniiikkaa sekä sosiaalista mediaa. Tieto- ja viestintätekniiikka sekä sosiaalinen media ovat hyviä kanavia myös työelämälähtöisissä tehtävissä ja pidettäessä yhteyttä kotimaahan, kun ollaan harjoittelussa ulkomailla.

Jatkotutkimusehdotuksia

Jatkossa olisi mielenkiintoista tehdä tutkimuksia, miten työnantajat kokevat opiskelijoiden koulutuksen suhteessa tarvittaviin taitoihin. Toinen tutkimisen arvoinen asia olisi opettajien valmiudet ja asenteet verkko-opettamisen suhteen. Tulevaisuuden tutkimuksen suhteen olisi hyvä tietää, mihin verkko-oppiminen on menossa eli minkälaisia ovat uudet trendit ja vahvat signaalit opetuksessa? Myös perusopetuksessa kokeilussa olevan käänteisen oppimisen mallin kokeileminen ammattikorkeakoulupuolella olisi kiinnostava tutkimusaihe. Käänteisessä mallissa oppijat tekevät tehtävät koulussa ja opettelevat teorian kotona videoiden tai muiden materiaalien avulla.

Perusopetukseen oppiaineeksi tuleva ohjelmointi olisi myös tarpeellinen tutkimusaihe ja sen tarjoamat mahdollisuudet pelialalle ja muille elämän osa-alueille. Innostavatko opitut asiat uusiin kilpailukykyisiin innovaatioihin opiskelijoita, jotka saavat koulutusta ohjelmoinnissa? Tutkimuksen tarvetta olisi myös nuoria innostavan koulutuksen teemoista. Monipuolisuutta ja erilaisuutta opetustyöhön tuo rinnakkaisalojen tai eri koulutusalojen opiskelijoiden työskenteleminen samoilla kursseilla. Tutkimusta kannattaisi tehdä siitä, minkälaisia kokemuksia monialainen yhteistyö tuo oppimistilanteisiin.

LÄHTEET

- Aaltonen, R., Ernvall, S., Havisto & A, Järveläinen L. (2010). Ammattikorkeakouluopiskelijan tietoyhteiskuntataidot – kaikki hallinnassa, teoksessa K. Vähähyppä (toim.), (2010), *Koulu 3,0*, Vammala: Opetushallitus.
- Akyol, Z. & Garrison, D. R. (2011). Understanding cognitive presence in an online and blended community of inquiry: Assessing outcomes and processes for deep approaches to learning. *British Journal of Educational Technology*, 42 (2), 233–250.
- Beetham, H. & Sharpe, R., (2013). *Rethinking Pedagogy for a Digital Age, Designing for 21st Century Learning*, New York and London: Routledge.
- Bereiter, C. (2002). *Education and mind in the knowledge age*, Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.
- Bereiter, C. & Scardamalia, M. (1993). *Surpassing ourselves, An Inquiry into the Nature and Implications of Expertise*, Illinois: Open Court.
- Bostock, S. (2012). Assessment for learning, A guide to good practice in Assessment, osoitteessa <http://www.keele.org.uk/docs/Assessment%20Guide%202012%20final.pdf>. Viitattu 5.3.2014
- Castaño-Muñoz, J., Duart, J.M. & Sancho-Vinuesa, T. (2014). The Internet in Face to Face Higher Education: Can Interactive Learning Improve Academic Achievement? *British Journal of Educational Technology*, 45 (1), 149–159.
- Dreyfus, S.E. & Dreyfus, H. C. (1980). A Five-stage Model of Mental Activities Involved in Directed Skill Acquisition, osoitteessa <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a084551.pdf>. Viitattu 19.5.2014
- Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta (2013). Uusi oppiminen 8/2013. Eduskunta, osoitteessa <http://www.helsinki.fi/behav/uutisarkisto/2013/trip.pdf>. Viitattu 7.3.2014

- Ennakointikamari, (2013). Matkailualan Ennakointikamari, osoitteessa <http://www.digipaper.fi/kauppakamari/116051/>. Viitattu 4.4.2013
- Flavell, J.H., Miller, P.H. & Miller, S. (1993). *Cognitive development*, New Jersey: Prentice Hall.
- Ginns, P. & Ellis, R. (2007). Quality in Blended Learning: Exploring the Relationship between on-line and face-to-face teaching and learning. *Internet and Higher Education* 10, 53–64.
- HAAGA-HELIA Ammattikorkeakoulu, (2014). Matkailun liikkeenjohdon koulutusohjelma, osoitteessa <http://www.haaga-helia.fi/fi/opinto-opas/koulutusohjelmat/matkailun-liikkeenjohdon-koulutusohjelma-helsinki-nuoret-ja-aikuiset-0>. Viitattu 28.2.2014
- Hakkarainen, K., Bollström-Huttunen, M., Pyysalo, R. & Lonka, K. (2005). *Tutkiva oppiminen käytännössä, Matkaopas opettajille*, Helsinki: WSOY.
- Hakkarainen, K., Lonka, K. & Lipponen, L. (2002). *Tutkiva oppiminen, Älykkään toiminnan rajat ja niiden ylittäminen*, Helsinki: WSOY.
- Heino, T., Honkasalo, R., Kiesi, E., Koivisto J., Koskinen, K., Nyyslä, K., Packalen P. & Vähähyppä, K., (2011). Tieto- ja viestintätekniikka opetuskäytössä, välineet, vaikuttavuus ja hyödyt, Opetushallitus, Tilannekatsaus Toukokuu 2011, muistiot 2011:2, osoitteessa http://www.oph.fi/download/132877_Tieto-ja_viestintatekniikka_opetuskaytossa.pdf. Viitattu 3. 3. 2013
- Helakorpi, S. (2005). *Työn taidot – ajattelua, tekoja ja yhteistyötä*. Hämeen Ammattikorkeakoulu, Saarijärvi: Saarijärven Offset.
- Hintikka, K.A. Pedagogiset toimintakulttuurit muutoksessa –sosiaalinen media ja yleissivistävä opetus Suomessa vuonna 2023. Osoitteesta http://www.otavanopisto.fi/sites/www.otavanopisto.fi/files/uploads/julkaisusarjot_n_teokset/somu2023_www.pdf . Viitattu 15.11.2014
- Hirsjärvi, S., Remes P. & Sajavaara P. (2010). *Tutki ja kirjoita*, Helsinki: Tammi.

- Ilomäki, L. (2012). Ohjaa asiantuntijamaiseen työskentelyyn L. Ilomäki, (toim.), *Laatua e-oppimateriaaleihin*, Oppaat ja käsikirjat 2012:5, Opetushallitus, Tampere: Juvenes-print- Suomen Yliopistopaino, (64–67).
- IQ – form -verkko-opiskelun ohjaus ja arviointijärjestelmä, Virtuaaliyliopisto, osoitteessa <http://www.edu.helsinki.fi/iqform/default.htm>. Viitattu 3.5.2013
- Järvelä, S., Häkkinen, S., Lehtinen, E. (toim.) (2006). *Oppimisen teoria ja teknologian opetuskäyttö*, WSOY Oppimateriaalit.
- Järvensivu, A. (2014). Työelämän muutoksien trendit ja myytti Y- sukupolvesta, Työterveyslaitos, osoitteessa <http://www.tyoelama2020.fi/files/277/ELYPori131127.pdf> . Viitattu 5.4.2014
- Kalliala, E. & Toikkanen T. (2012). *Sosiaalinen media opetuksessa*, Finn Lectura.
- Kauppila, R. A. (2003). *Opi ja opeta tehokkaasti, psyykkinen valmennus oppimisen tukena*, (Opetus2000), Juva: PS-kustannus.
- Komppula, R. & Boxberg, M. (2005). *Matkailuyrityksen tuotekehitys*. Helsinki: Edita Prima
- Komulainen, J. (2014). Analysointikaavake. Tutkimushaastattelun aineistonkeruun menetelmänä -kurssi, 2014.Tampereen yliopisto
- Kotila, H. (2012). Oppimiskäsitykset ja oppiminen ammattikorkeakoulujen toimintaympäristössä, teoksessa H. Kotila & K., Mäki. *Ammattikorkeakoulu – pedagogiikka 2*, Helsinki: Edita (26–34).
- Kuukasjärvi, M. (2015) Kasvatus, opetus ja oppiminen. JAMK, Jyväskylän Ammattikorkeakoulu, osoitteessa http://oppimateriaalit.jamk.fi/kasvatus_opetus/kasvatuksen-kasite/formaali-informaali-ja-nonformaali-kasvatus/Viitattu 30.4.2015
- Kuula, A. (2006). *Tutkimusetiikka, aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*, Tampere: Vastapaino.

- Lave, J., & Wenger, E. (1995). *Situated learning, Legitimate peripheral participation*, Cambridge University Press.
- Lindblom-Ylänne, S., Lonka, K. & Slott, V. (2001). *Aiotko opiskelijaksi?* Helsinki: Edita.
- Manninen, J., Burman A., Koivunen A., Kuittinen E., Luukannel S., Passi S., & Särkkä H. (2007). *Oppimista tukevat ympäristöt, johdatus oppimisympäristöajatteluun*. Vammala: Opetushallitus
- Mason, R. & Rennie, F. (2008). *E-learning and social network handbook, resources for higher education*, New York: Routledge.
- Meisalo, V., Sutinen, E. & Tarhio, J. (2003). *Modernit oppimisympäristöt*, Helsinki: Tietosanoma.
- Metsämuuronen, J. (2004). *Pienten aineistojen analyysi, Parametrittomien menetelmien perusteet ihmistieteissä*, (Metodologia-sarja 9). Helsinki; International Methelp.
- Metsämuuronen, J. (2000). *Tilastollisen kuvauksen perusteet*, (Metodologia-sarja 2) Viro: Methelp.
- Metsämuuronen, J. (2005). *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä*, Helsinki: Methelp.
- Metsämuuronen, J. (2006). *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä, osa 2, (opiskelijalaitos)*, Helsinki: International Methelp.
- Mezirow, J. (1998). On Critical Reflection, *Adult Education Quarterly*, 48 (3) 185–198.
- Mezirow, J. (1996). *Uudistava oppiminen, Kriittinen reflektio aikuiskoulutuksessa*, Helsinki: Miktor.
- Morse, M.M.& Niehaus, L. (2009). *Mixed Method Design, Principles and Procedures*, California: Left Coast Press.
- Mäkitalo, E. & Wallinheimo, K. (2012). *Virtuaaliset ympäristöt – Innostava oppiminen, tehokas koulutus*, Helsinki: Talentum.

- Nummenmaa, L. (2004). *Käyttätymistieteiden tilastolliset menetelmät*, Helsinki: Tammi
- Paavola, S., Hakkarainen, K. & Seitamaa-Hakkarainen, P. (2006). Tutkivan oppimisen periaatteita ja käytäntöjä: ”trialoginen” tiedonluomisen malli, teoksessa S. Järvelä, S. Häkkinen & E. Lehtinen, (toim) (2006), *Oppimisen teoria ja teknologian opetuskäyttö*, WSOY Oppimateriaalit, (147–166).
- Piaget, J. (1977). *The Development of Thought, Equilibration of Cognitive Structures*, New York: The Viking Press.
- Pintrich, P. R. (2000). The role of goal orientation in selfregulated learning, teoksessa P. Pintrich, P. Ruohotie (2000), *Conative constructs and self-regulated learning*, Hämeenlinna: Research Centre for Vocational Education (89–139)
- Puolimatka, T. (2002). *Opetuksen teoria, konstruktivismista realismiin*, Helsinki: Tammi.
- Ranta, E., Rita, H. & Kouki, J. (2012). *Biometria, tilastotiedettä ekologeille*, Helsinki: Gaudeamus.
- Rauste - von Wright, M. & von Wright, J. (1997). *Oppiminen ja koulutus*, Juva: WSOY.
- Rogers, J. (2007). *Adults learning*, England: Mc Graw Hill.
- Ruohotie, P. (2000). *Oppiminen ja ammatillinen kasvu*, Aikuiskasvatus, WSOY.
- Saaranen-Kauppinen, A. (2014). Sosiaaliset taidot: näkökulmia toimijuuteen ja hyvinvointiin työelämässä, teoksessa P. Kuusela & M. Saastamoinen (toim.) (2014). *Hyvän elämän sosiaalipsykologia, Toimijuus, tunteet ja hyvinvointi*, Painettu EU:ssa.
- Sahlberg, P. & Sharan, S. (2002). *Yhteistoiminnallisen oppimisen käsikirja*, Porvoo: Bookwell.
- Saloheimo, M. (2011). Sähköisen liiketoiminnan osaamisen kehittäminen: SLOK-projektin vaiheet ja tulokset, Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B, Raportteja ja selvityksiä 17, osoitteessa

http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/37990/SLOK_Julkaisu_110_523-MSA_VERKKO.pdf?sequence=1, viitattu 31.3.2014

Shea, P., Hayes, S., Uzuber-Smith, S., Gozza-Cohen, M., Vickers, J. & Bidjerano, T. (2014). Reconceptualizing the Community of Inquiry Framework. An exploratory analysis. *Internet and Higher Education*, 23, 9–17.

Sipilä, K. (2013). Vaikeuksien kautta voittoon? Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö opetus-, opiskelu- ja oppimisprosessissa: opettajien ja oppilaiden näkemyksiä, Acta Electronica Universitatis Lapponiensis 136, osoitteessa http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/94116/Sipil%C3%A4_Keijo_ActaE_136_.pdf?sequence=2. Viitattu 3.4.2014

Säljö, R. (2004). *Oppimiskäytännöt, sosiokulttuurinen näkökulma*, Helsinki: WSOY.

Taipale-Lehto, U. (2012). Matkailu- ja ravintola-alan osaamistarveraportti, osoitteessa http://www.oph.fi/download/141064_987587_MARA-osaamisraportti_VERKKO.PDF, Viitattu 11.2.2012

Tapscott, D. (2010). *Syntynyt digiaikaan*, Porvoo: Bookwell.

Tasala, M. (2013). Teknologia-opetuskäytön edistämiseksi Suomeen tarvitaan kansallinen ohjelma, teoksessa *Ammattikasvatuksen aikakauskirja* 3.2013, (106–110).

Toikkanen, T. (2012). Sosiaalinen media ja oppimisen uudet mahdollisuudet teoksessa L. Ilomäki (toim.), *Laatua e-oppimateriaaleihin, e-oppimateriaalit opetuksessa ja oppimisessa*, Oppaat ja käsikirjat 2012:5 (25–32) Opetushallitus, Tampere: Juvenes Print.

Tynjälä, P. (2011). Asiantuntijuuden kehittämisen pedagogiikka, teoksessa K. Collin, S. Paloniemi, Rausku-Puttonen H. & P. Tynjälä, *Luovuus, oppiminen ja asiantuntijuus*, (79–95) Helsinki: WSOYpro.

Vainionpää, J. (2006). *Erilaiset oppijat ja oppimateriaalit verkko-opiskelussa*, Acta Universitatis Tamperensis 1133, Tampereen yliopisto, Opettajakoulutuslaitos.

Vygotsky, L.S., toimittaneet Cole, M., John-Steiner, V., Schribner, S. & Souberman, E., (1978). *Mind in Society, The Development of Higher Psychological Proseses*, England: Harvard University Press.

Weissman, J., & Huovinen J. (2013). Sosiaalinen media ja nuoret 2013, osoitteessa <http://www.ebrand.fi/somejanuoret2013/>, viitattu 29.8.2013

Zimmerman, B.J. (2012). *Becoming a Self-regulated Learner. An overview, Theory in Practice*, Volume 41,(2), 64–70.

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

KYSELY MATKAILUN LIIKKEENJOHDON KOULUTUSOHJELMAN OPISKELIJOILLE

Arvoisa vastaaja,

Kysely liittyy seuraavaan aihepiiriin: "Motivoiva oppimisympäristö aikuisille tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median avulla". Vastaamalla voit olla vaikuttamassa koulutuksen kehittämiseen.

Kysely liittyy pro gradu -työhöni ja se tehdään yhteistyössä HAAGA-HELIAN Matkailun liikkeenjohdon koulutusohjelman kanssa.

Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti, eikä kenenkään henkilöllisyys tule esille missään vaiheessa.

Kiitos paljon, arvostan vastauksiasi!

Hilkka Lahikainen

Tampereen yliopisto

Ammattikasvatuksen maisteriopiskelija

Taustatiedot

1. Vastaajan sukupuoli

Nainen Mies

2. Vastaajan ikä vuosina

3. Minkälainen on aiempi koulutuksesi peruskoulun jälkeen?

Valitse yksi tai useampi vaihtoehto.

- Ammatillinen perustutkinto
- Ammattitutkinto
- Erikoisammattitutkinto
- Ylioppilas
- Ammattikorkeakoulu
- Ylempi ammattikorkeakoulu
- Alempi korkeakoulututkinto
- Ylempi korkeakoulututkinto
- Muu koulutus

Tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisessa.

Jokaisella ihmisellä on oma henkilökohtainen oppimisympäristönsä, joka sisältää oppilaitoksessa oppimisen lisäksi vapaa-ajalla oppimisen. Tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media voivat olla mukana oppimisessa näissä oppimisympäristöissä.

Oppimisympäristökäsitteitä:

Moodle = oppilaitoksessa käytettävä oppimisalusta

Wiki = yhteistyö- ja kontaktiväline verkkoympäristössä

Blogi = kirjoitus verkkosivulla

Twitter = pienenisblogi

You Tube = internetin videopalvelu

Flickr = valokuvien ja viedoiden yhteisöpalvelu

Facebook = yhteisöpalvelu internetissä

Google Drive = pilvipalvelu, jonne voi tallentaa esimerkiksi ryhmätöiden yhteiskirjoittamisia: kaikki voivat kirjoittaa, joille jaetaan oikeus

Second Life = internetissä toimiva virtuaali maailma

Pelit = strategiapelit, simulaatiopelit, pulmapelit

Internet = maailmanlaajuinen tietoverkko

Kuvallinen viestintä = valokuvien ottaminen ja muokkaaminen, elokuvien ja videoiden tekeminen

Tekstinkäsittelyohjelmat = toimisto-ohjelmat: Word, Exel, Power Point, ajanhallinta- ja muistiinpano-ohjelmat

4. Miten arvioisit tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käyttöäsi vapaa-aikana?

(= se vapaa-aika, jolloin et tee opintojaksoihin liittyviä tehtäviä)

- Moodle
- käytän päivittäin
 - käytän kerran viikossa
 - käytän kerran kuukaudessa
 - käytän joitakin kertoja vuoden aikana
 - en käytä lainkaan
-

- Wiki
- käytän päivittäin
 - käytän kerran viikossa
 - käytän kerran kuukaudessa
 - käytän joitakin kertoja vuoden aikana
 - en käytä lainkaan
-

- Blogi
- käytän päivittäin
 - käytän kerran viikossa
 - käytän kerran kuukaudessa
 - käytän joitakin kertoja vuoden aikana
 - en käytä lainkaan
-

Twitter

- käytän päivittäin
 - käytän kerran viikossa
 - käytän kerran kuukaudessa
 - käytän joitakin kertoja vuoden aikana
 - en käytä lainkaan
-

You tube

- käytän päivittäin
 - käytän kerran viikossa
 - käytän kerran kuukaudessa
 - käytän joitakin kertoja vuoden aikana
 - en käytä lainkaan
-

Flickr

- käytän päivittäin
 - käytän kerran viikossa
 - käytän kerran kuukaudessa
 - käytän joitakin kertoja vuoden aikana
 - en käytä lainkaan
-

Facebook tai vastaava

- käytän päivittäin
- käytän kerran viikossa
- käytän kerran kuukaudessa
- käytän joitakin kertoja vuoden aikana

en käytä lainkaan

Second life

käytän päivittäin

käytän kerran viikossa

käytän kerran kuukaudessa

käytän joitakin kertoja vuoden aikana

en käytä lainkaan

Pelit

käytän päivittäin

käytän kerran viikossa

käytän kerran kuukaudessa

käytän joitakin kertoja vuoden aikana

en käytä lainkaan

Internet

käytän päivittäin

käytän kerran viikossa

käytän kerran kuukaudessa

käytän joitakin kertoja vuoden aikana

en käytä lainkaan

Kuvallinen viestintä

- käytän päivittäin
 - käytän kerran viikossa
 - käytän kerran kuukaudessa
 - käytän joitakin kertoja vuoden aikana
 - en käytä lainkaan
-

Tekstinkäsittelyohjelmat

- käytän päivittäin
- käytän kerran viikossa
- käytän kerran kuukaudessa
- käytän joitakin kertoja vuoden aikana
- en käytä lainkaan

Muu väline, mikä? Käytätkö joka päivä, kerran viikossa, kerran kuukaudessa vai joitakin kertoja vuodessa? _____

5. Minkälaisiksi arvioisit tietotekniikkataitosi yleisellä tasolla nyt?

Ole hyvä, valitse yksi vaihtoehto.

- Osaan käyttää teknologiaa erittäin hyvin
- Osaan käyttää teknologiaa hyvin
- Joitakin tietotekniikan osa-alueita osaan käyttää hyvin, joitakin en hallitse niin hyvin
- Opettelen teknologian käyttöä
- En osaa käyttää teknologiaa

6. Tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median opetuskäyttöön liittyviä väittämiä.

Ole hyvä, ympyröi mielipidettäsi vastaava kohta ja vastaa jokaiseen kohtaan.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö oppimisessa on tehokas oppimistapa tässä koulutuksessa	1	2	3	4	5
Tieto- ja viestintätekniiikka tukee ammatillista kasvuani tässä koulutuksessa	1	2	3	4	5
Tieto- ja viestintätekniiikka motivoi minua oppimaan uusia asioita	1	2	3	4	5
Tieto- ja viestintätekniiikka opetuskäytössä lisää kiinnostustani tätä koulutusta kohtaan	1	2	3	4	5
Sosiaalinen media tukee ammatillista kasvuani tässä koulutuksessa	1	2	3	4	5
Sosiaalinen media motivoi minua oppimaan uusia asioita	1	2	3	4	5
Sosiaalinen media opetuskäytössä lisää kiinnostustani tätä koulutusta kohtaan	1	2	3	4	5

7. Mitkä tieto- ja viestintätekniikan sekä sosiaalisen median välineet ovat tukeneet oppimistasi parhaiten tässä koulutuksessa?

Ole hyvä ja laita rasti (x) yhden tai useamman vaihtoehdon kohdalle.

- Moodle
 - Wiki
 - Blogi
 - Twitter
 - You tube
 - Flickr
 - Facebook
 - Google Drive
 - Second life
 - Pelit
 - Internet
 - Kuvallinen viestintä
 - Tekstinkäsittelyohjelmat
-

Odotukset oppimisympäristön suhteen

8. Miten hyvin tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käyttö opetuksessa on vastannut odotuksiasi tässä koulutuksessa?

Ole hyvä, ympyröi mielipidettäsi vastaava vaihtoehto ja vastaa jokaiseen kohtaan.

	Ei ole vastannut ollenkaan	Ei ole vastannut kovin hyvin	En osaa sanoa	On vastannut melko hyvin	On vastannut hyvin
Tieto- ja viestintätekniiikan käytön määrä opetuksessa	1	2	3	4	5
Sosiaalisen median käytön määrä opetuksessa	1	2	3	4	5
Tiedonhaku yhdessä muiden kanssa	1	2	3	4	5
Tiedonhaku yksin	1	2	3	4	5
Yhteisten tuotosten määrä	1	2	3	4	5
Yksin tehtyjen esitysten määrä	1	2	3	4	5
Ongelmanratkaisu opintojaksoilla	1	2	3	4	5

9. Mitä tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median keinoja uskot valmistuttuasi tarvitsevasi matkailualan työtehtävissä?

Ole hyvä ja laita rasti (x) mielipidettäsi vastaavaan kohtaan.

- Wiki
- Blogi
- Twitter
- You Tube
- Flickr
- Facebook tai vastaava
- Google Drive
- Second life
- Pelit
- Internet
- Kuvallinen viestintä
- Tekstinkäsittelyohjelma

10. Tähän voit kirjoittaa konkreettisia ehdotuksia koulutuksen kehittämiseksi.

Kiitos osallistumisesta kyselyyn!

Liite 2. Haastatteluteemat

Haastatteluteemat

Nimi

Ikä

Sukupuoli

Vuosikurssi

Aiemmat koulutukset peruskoulun jälkeen

Harrastukset

Kotipaikkakunta

Haastatteluteemat:

Teema: Kokemus tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käytöstä oppimisen tukena

Kysymys: Edesauttaako tieto- ja viestintätekniiikka sekä sosiaalinen media mielestäsi oppimista tässä koulutuksessa?

Kysymys: Miten oppiminen tehostuu tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median avulla?

1. Teema: Odotukset tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median suhteen

Kysymys: Minkälaisia odotuksia sinulla on tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käytön määrän suhteen tässä koulutuksessa?

Kysymys: Minkälaisia odotuksia sinulla on ohjelmien suhteen tässä koulutuksessa?

2. Teema: Motivaatio

Kysymys: Motivoiko sinua tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median käyttö oppimaan uusia asioita matkailun liikkeenjohdon koulutusohjelmassa?

Kysymys: Mikä erityisesti motivoi tieto- ja viestintätekniiikan sekä sosiaalisen median avulla oppimisessa?

Kysymys: Miten käytettynä tieto- ja viestintätekniiikka sekä sosiaalinen media oppimisessa voisi tuottaa parhaan motivaation?

3. Teema: Oppiminen

Kysymys: Miten tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media auttavat oppimista ja siten ammattitaidon kasvamista tässä koulutuksessa?

Kysymys: Miten koet oppimisen ongelmanratkaisutilanteissa yhdessä toisten opiskelijoiden kanssa?

Kysymys: Miten koet oppimisen yksin suoritettavat tehtävien suhteen?

Kysymys: Ovatko ongelmanratkaisutehtävät työelämälähtöisiä?

Kysymys: Minkälainen on opettajan rooli oppimisessa tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median avulla?

4. Teema: Tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median osaaminen

Kysymys: Miten arvioisit osaamistasi tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median suhteen tällä hetkellä yleensä?

Kysymys: Miten kehität tieto- ja viestintäteknikan osaamistasi?

5. Teema: Tieto- ja viestintäteknikan ja sosiaalisen median käyttö oppimisessa ja vapaa-ajalla

Kysymys: Mitkä välineet palvelevat parhaiten oppimista yleensä?

(Moodle, Wiki, Blogi, Twitter, You Tube, Flickr, Facebook, Google drive, Second life, Pelit, Internet, Kuvallinen viestintä, Tekstinkäsittelyohjelmat)

Kysymys: Minkälaisia ominaisuuksia toivot tieto- ja viestintäteknikan ohjelmilta yleensä?

Kysymys: Minkälaisia yhtäläisyyksiä ja eroja näet tieto- ja viestintäteknikan vapaa-ajankäytössä ja opetuskäytössä

Liite 3. Haastatteluteemojen vastausten analysointi

Vastaja	Teema 1	Teema 2	Teema 3	Teema 4	Teema 5	Teema 6
	Miten oppiminen tehostuu tietojen ja viestintätekniikan sekä sosiaalisen median avulla?	Odotukset tietojen ja viestintätekniikan sekä sosiaalisen median suhteen	Motivaatio	Oppiminen	Tietojen ja viestintätekniikan sekä sosiaalisen median osaaminen	Tietojen ja viestintätekniikan sekä sosiaalisen median käyttö oppimisessa ja vapaa-ajalla
30	Tietojen ja viestintätekniikka usein osana oppimista	Monipuolinen tietojen ja viestintätekniikan käyttö osana oppimista	Ammattialan erityispiirteet saa helposti esille, mutta tietojen ja viestintätekniikka ei varsinaisesti motivoi, oma suhtautuminen hieman kielteinen	Ongelmanratkaisua voi tehdä myös kasvatustien. Internetistä saatu tieto runsasta ja tehtävät työelämä-lähtöisiä	Osaaminen melko hyvää ja vastaaja ymmärtää hyödyt, mutta ei pidä sosiaalisesta mediasta	Tietojen ja viestintätekniikka sekä sosiaalisen median tärkeitä formaalissa ja vapaa-ajan oppimisessa
31	Tiedon saannin vaivattomuus osana oppimista	Tiedon saannin vaivattomuus	Tiedon saannin vaivattomuus motivoi	Tietojen ja viestintätekniikka nopeuttaa paljon. Ryhmätöitä paljon, joissa apuna tietojen ja viestintätekniikka sekä sosiaalisen median	Osaaminen vastaajalla hyvätasoista. Lisää koulutusta tarvitaan tietojen ja viestintätekniikka ja sosiaalisen median käytössä.	Harjoitus lisää taitoja sekä koulussa että kotona.
N32	Tietotekniikka taidot tärkeitä	Tietotekniikkataitojen opastuksen riittävyys ja mahdollistaminen aikataulullisesti	Tietojen ja viestintätekniikka sekä sosiaalisen median osana sosiaalista kanssakäymistä motivoi	Tiedon valitsemisprosessi vie aikaa tiedon runsauden vuoksi	Taidot kehittymässä. Aika ja motivaatio opetella vähissä. Sosiaalisen median opetusta voisi olla enemmän	Tietojen ja viestintätekniikan pedagoginen merkitys formaalissa ja vapaa-ajan oppimisessa

N34	Tiedonsaannin helppous	Tieto- ja viestintätekniikan käytön tulisi yleistyä	Tieto- ja viestintätekniikan käyttö uudenlaisen tiedon lähteenä motivoi	Facebook ja ryhmätyöt tuttujen kanssa oppimisen edistäjinä	Taidot melko hyvät, mutta ei haluaisi opetella aina uutta	Tieto- ja viestintätekniikan sekä sosiaalisen median ja henkilökohtaisen vuorovaikutuksen taidot tärkeitä
N35	Tiedon säilyttäminen ja siihen palaaminen sekä tiedonsaannin helppous osana oppimista	Tietous uusista kanavista osana oppimista	Tiedon kätevä löytyminen motivoi	Tieto- ja viestintätekniikka sekä sosiaalinen media hyviä kanavia oppimisen tukena ryhmätöissä ja yksin työskennellessä	Taidot melko hyvät, mutta haluaisi lisäkoulutusta	Tieto- ja viestintätekniikan sekä sosiaalisen median ja henkilökohtaisen vuorovaikutuksen taidot tärkeitä
N36	Tiedon löytyminen osana oppimista	Tietous uusista kanavista osana oppimista	Tiedon laajuus ja hyödynnettävyys motivoivat	Tieto- ja viestintätekniikka avaa useita näkökulmia. Yksin löytyy vastaus helpommin kuin ryhmätyössä.	Osaaminen on hyvää ja vastaaja on innostunut uusista kanavista	Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäyttöä voisi lisätä koulutuksessa

Liite 4. Tilastollisia tietoja

Kysymys	N	Minimi	Maksimi	Keskiarvo		Keskiahajonta		Vinous		Huipukkuus	
				Tilastollinen	Keskivirhe	Tilastollinen	Keskivirhe	Tilastollinen	Keskivirhe		
4/1	75	1,00	5,00	2,5067	,18441	1,59707	,652	,277	-1,196	,548	
4/2	75	1,00	5,00	2,8667	,15226	1,31861	,616	,277	-,903	,548	
4/3	75	1,00	5,00	3,3067	,16655	1,44235	-,142	,277	-1,408	,548	
4/4	75	1,00	5,00	4,4133	,13832	1,19790	-1,874	,277	2,137	,548	
4/5	75	1,00	5,00	1,7600	,10016	,86743	1,130	,277	1,418	,548	
4/6	74	2,00	5,00	4,8378	,06390	,54965	-3,642	,279	13,266	,552	
4/7	75	1,00	5,00	1,0667	,05480	,47458	8,007	,277	66,245	,548	
4/8	74	4,00	5,00	4,9865	,01351	,11625	-8,602	,279	74,000	,552	
4/9	73	1,00	5,00	3,6986	,17082	1,45950	-,640	,281	-1,160	,555	
4/10	75	1,00	2,00	1,0133	,01333	,11547	8,660	,277	75,000	,548	
4/11	75	1,00	5,00	2,2800	,13364	1,15735	,610	,277	-,531	,548	
4/12	75	1,00	5,00	2,0800	,11509	,99675	,846	,277	,139	,548	
6/1	75	2,00	5,00	4,1733	,07912	,68524	-,753	,277	1,313	,548	
6/2	75	2,00	5,00	4,2667	,07187	,62240	-,596	,277	1,214	,548	
6/3	74	1,00	5,00	3,7027	,11339	,97545	-,730	,279	,312	,552	
6/4	75	1,00	5,00	3,4400	,12042	1,04287	-,093	,277	-,894	,548	
6/5	75	2,00	5,00	3,8400	,10912	,94497	-,559	,277	-,478	,548	
6/6	75	1,00	5,00	3,6400	,12250	1,06085	-,483	,277	-,451	,548	
6/7	75	1,00	5,00	3,3867	,12719	1,10151	-,078	,277	-,673	,548	
8/1	75	2,00	5,00	3,7467	,10062	,87137	-,610	,277	-,136	,548	
8/2	75	1,00	5,00	3,3333	,11443	,99095	-,206	,277	-,528	,548	
8/3	75	1,00	5,00	3,7200	,12090	1,04700	-,644	,277	-,482	,548	
8/4	75	2,00	5,00	3,9467	,10887	,94287	-,786	,277	-,108	,548	
8/5	75	1,00	5,00	3,6000	,11390	,98639	-,503	,277	-,443	,548	
8/6	75	1,00	5,00	3,6933	,11226	,97223	-,702	,277	-,110	,548	
8/7	75	1,00	5,00	3,3867	,11373	,98493	-,416	,277	-,491	,548	

Liite 5. Moodi- ja mediaaniluvut

	Moodi	Mediaani
4a	1	2
4b	2	2
4c	5	3
4d	5	5
4e	1	2
4f	5	5
4g	1	1
4h	5	5
4i	5	4
4j	1	1
4k	2	2
4l	2	2
6a	4	4
6b	4	4
6c	4	4
6d	4	4
6e	4	4
6f	4	3
6g	3	2
8a	4	4
8b	4	3
8c	4	4
8d	4	4
8e	4	4
8f	4	4
8g	4	4

Liite 6. Normaalisuuden testaus, kysymys 4

Miten arvioisit tieto- ja viestintäteknikan sekä sosiaalisen median käyttöäsi vapaa-aikana?

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		Moodl e	Wiki	Blogi	Twitter	Youtub e	Flickr	Facebo ok	SecondLi fe	Pelit	Intern et	Kuvallin en viestintä	Tekstinkäsitt ely ohjelmat
N		75	75	75	75	75	74	75	74	73	75	75	75
Normal Parameters a,b	Mean	2,5067	2,8667	3,3067	4,4133	1,7600	4,837 8	1,0667	4,9865	3,6986	1,013 3	2,2800	2,0800
	Std. Deviation	1,5970 7	1,3186 1	1,4423 5	1,1979 0	,86743	,5496 5	,47458	,11625	1,4595 0	,1154 7	1,15735	,99675
Most Extreme Differences	Absolut e	,264	,264	,200	,461	,276	,521	,529	,533	,266	,533	,222	,279
	Positive	,264	,264	,178	,312	,276	,384	,529	,454	,186	,533	,222	,279
	Negativ e	-,181	-,174	-,200	-,461	-,190	-,521	-,444	-,533	-,266	-,454	-,134	-,161
Kolmogorov-Smirnov Z		2,290	2,291	1,730	3,994	2,392	4,485	4,583	4,583	2,271	4,613	1,925	2,413
Asymp. Sig. (2- tailed)		,000	,000	,005	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,001	,000

a. Test distribution is Normal.

b. Calculated from data.

Liite 7. Normaalisuuden testaus, kysymys 6

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test								
		Tieto- ja viestintäteknii- an käyttö oppimisessa on tehokas oppimistapa tässä koulutuksessa	Tieto- ja viestintäteknii- kka tukee ammattillista kasvuani tässä koulutuksessa	Tieto- ja viestintäteknii- kka motivoi minua oppimaan uusia asioita	Tieto- ja viestintäteknii- kka opetuskäytös- sä lisää ä lisää kiinnostustani tätä koulutusta kohtaan	Sosiaalinen media tukee ammattillista kasvuani tässä koulutukses- sa	Sosiaalinen media motivoi minua oppimaa n uusia asioita	Sosiaalinen media opetuskäytös- sä lisää kiinnostustan i tätä koulutusta kohtaan
N		75	75	74	75	75	75	75
Normal Parameters a,b	Mean	4,1733	4,2667	3,7027	3,4400	3,8400	3,6400	3,3867
	Std. Deviation	,68524	,62240	,97545	1,04287	,94497	1,06085	1,10151
	Absolute Most Extreme Differences	,293	,319	,282	,198	,274	,233	,211
	Positive	,293	,319	,191	,170	,179	,141	,211
	Negative	-,293	-,267	-,282	-,198	-,274	-,233	-,163
Kolmogorov-Smirnov Z		2,542	2,764	2,425	1,712	2,372	2,016	1,823
Asymp. Sig. (2- tailed)		,000	,000	,000	,006	,000	,001	,003
a. Test distribution is Normal.								
b. Calculated from data.								

Liite 8. Normaalisuuden testaus, kysymys 8

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test								
		Tieto ja viestintätekniikan käytön määrä opetuksessa	Sosiaalisen median käytön määrä opetuksessa	Tiedonhaku yhdessä muiden kanssa	Tiedonhaku yksin	Yhteisten tuotosten määrä	Yksin tehtyjen esitysten määrä	Ongelmanratkaisu opintojaksoilla
N		75	75	75	75	75	75	75
Normal Parameters ^{a,b}	Mean	3,7467	3,3333	3,7200	3,9467	3,6000	3,6933	3,3867
	Std. Deviation	,87137	,99095	1,04700	,94287	,98639	,97223	,98493
Most Extreme Differences	Absolute	,321	,216	,299	,296	,284	,317	,267
	Positive	,226	,165	,168	,184	,183	,203	,173
	Negative	-,321	-,216	-,299	-,296	-,284	-,317	-,267
Kolmogorov-Smirnov Z		2,780	1,872	2,587	2,562	2,461	2,746	2,309
Asymp. Sig. (2-tailed)		,000	,002	,000	,000	,000	,000	,000
a. Test distribution is Normal.								
b. Calculated from data.								

Liite 9. Avoimen kysymyksen vastausten analysointikaavake

kuka sanoi	mitä sanoi	pelkistetty ilmaus	alaluokka	ylä luokka	pää luokka
38	Opetussuunnitelmaan voisi sisältyä enemmän tieto- ja viestintätekniikan opetusta ja käyttöä	Tieto- ja viestintätekniikka enemmän	Opetustavat	OPETUSKÄYTÄNNÖT	Tieto- ja viestintätekniikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena
36	Ryhmytyöt tehdään usein Facebookissa – jokin vastaava sovellus koulun puolesta voisi olla hyvä.”	Samanlainen sovellus kuin facebook, mutta koulun oma	Koulun oma sovellus	OPETUSKÄYTÄNNÖT	Tieto- ja viestintätekniikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena
35	Sosiaalisen median käyttö opetuksessa enemmän mukaan (trendit, viestintä...)	Sosiaalinen media enemmän mukaan opetuskäytäntöihin	Työskentelytavat	OPETUSKÄYTÄNNÖT	Tieto- ja viestintätekniikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena
57	Youtubesta näytettävät opetukselliset Business-videot tukevat oppimista	Opetukseen videoita	Opetustavat	OPETUSKÄYTÄNNÖT	Tieto- ja viestintätekniikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena
55	Täysin voisi siirtyä Moodle-pohjaiseen materiaalin levitykseen	Moodlen käyttö	Opetustavat	OPETUSKÄYTÄNNÖT	Tieto- ja viestintätekniikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena
54	Enemmän ajankohtaista tietoa tieto- ja viestintätekniikan osa-alueista, joita voi hyödyntää myöhemmin työelämässä	Tieto- ja viestintätekniikan osa-alueet käyttöön opetuksessa	Opetustavat	OPETUSKÄYTÄNNÖT	Tieto- ja viestintätekniikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena

53	Enemmän IT-taitojen kehitystä	IT.taitojen kehitystä	Opetustavat	OPETUSKÄYTÄNNÖT	Tieto- ja viestintätekniikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena
52	Lisää opintoja sosiaalisen median käytöstä ja eri ohjelmien käytöstä tai esim. sisällön luomisesta eri sosiaaliseen mediaan. Mielestäni jo minulla ei ole tarvittavia sos.media-taitoja, joita työelämässä tänä päivänä vaaditaan	Sosiaalisen median osa-alueet käyttöön opetuksessa	Opetustavat	OPETUSKÄYTÄNNÖT	Tieto- ja viestintätekniikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena
5	Oppimistyyliyt ovat erilaisilla ihmisillä erilaiset, suosittelen muuttaa koulutusohjelmat niin, että opiskelijat saisi mahdollisuuden oppia, ei vaan auditiivisesti, mut myös kinesteettisesti ja visuaalisesti	Oppimistyyliyt	Opetustavat	OPPIMISTYYLI	Opetustavat osana oppimista
15	Opetuksessa pelkkä power pointin käyttö on huono opetusmenetelmä. Esim. kun opettaja tekee itse muistutpanoja samalla esim. liitutaalulle, on oppiminen tehokkaampaa	Oppimistyyliyt	Opetustavat	OPPIMISTYYLI	Opetustavat osana oppimista
9	Aika paljon opetuksessa käytetään vielä vanhoja tapoja, kuten kalvoja yms. Voisi mielestäni siirtyä enemmän nykyaikaan ja tehdä samalla oppimisesta paljon mielekkäämpää	Uudenlaiset opetustavat käyttöön opetuksessa	Opetustavat	OPPIMISTYYLI	Opetustavat osana oppimista
7	Vaikea vastata kysymykseen sosiaalisen median käytöstä opetuksessa, koska sitä ei oikeastaan käytetä (jos	Sosiaalisen median osa-alueet käyttöön opetuksessa	Opetustavat	OPETUSKÄYTÄNNÖT	Tieto- ja viestintätekniikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena

	Moodlea ei lasketa). Sitä voisi siis käyttää enemmän				
18	Mielestäni koulun eri tietokannat (Moodle, Mynet etc.) pitäisi yhdistää yhdeksi. Tällä hetkellä ne ovat sekavia, koska niitä on liian monta. Aina joutuu etsimään kauan haluamaansa tietoa. Olisi helpompaa jos tiedot eivät olisi niin hajallaan.	Ohjelmat	Opetustavat	OPETUSKÄYTÄNNÖT	Tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena
4	Moodle on mielestäni yhä kehityksen tarpeessa	Ohjelmat	Opetustavat	OPETUSKÄYTÄNNÖT	Tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena
1	Koulun Winhawille on vanhanaikainen ja tökerö käyttää.	Ohjelmat	Opetustavat	OPETUSKÄYTÄNNÖT	Tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena
3	Jatkossa voisi myös Elkodemin käyttö opetuksessa olla hyvä vastine Moodlelle	Ohjelmat	Opetustavat	OPETUSKÄYTÄNNÖT	Tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena
13	Sähköiset järjestelmät tulisi saada yhdistettyä yhdeksi kokonaisuudeksi. Tällä hetkellä on käytössä liian monta erillistä järjestelmää, esim. Moodle, Internet, Asio, Winha, sähköposti	Ohjelmat	Opetustavat	OPETUSKÄYTÄNNÖT	Tieto- ja viestintäteknikka sekä sosiaalinen media oppimisen tukena

